ISSN 1977-0995

Publicatieblad van de Europese Unie

C 190

Uitgave in de Nederlandse taal

56e jaargang

29 juni 2013

Mededelingen en bekendmakingen

Nummer | Inhoud | Bladzijde

IV *Informatie*

INFORMATIE AFKOMSTIG VAN DE INSTELLINGEN, ORGANEN EN INSTANTIES VAN DE EUROPESE UNIE

Europese Dienst voor extern optreden

2013/C 190/01 Besluit van de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid van 19 april 2013 betreffende de beveiligingsvoorschriften voor de Europese Dienst voor extern optreden 1

INFORMATIE AFKOMSTIG VAN DE LIDSTATEN

2013/C 190/02 Beknopte informatie van de lidstaten betreffende overheidssteun die wordt verleend krachtens Verordening (EG) nr. 800/2008 van de Commissie waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 87 en 88 van het Verdrag met de gemeenschappelijke markt verenigbaar worden verklaard (de algemene groepsvrijstellingsverordening) [1] 47

2013/C 190/03 Door de lidstaten meegedeelde informatie over staatssteun die wordt verleend overeenkomstig Verordening (EG) nr. 1857/2006 van de Commissie betreffende de toepassing van de artikelen 87 en 88 van het Verdrag op staatssteun voor kleine en middelgrote ondernemingen die landbouwproducten produceren, en tot wijziging van Verordening (EG) nr. 70/2001 62

2013/C 190/04 Beknopte informatie van de lidstaten betreffende overheidssteun die wordt verleend krachtens Verordening (EG) nr. 800/2008 van de Commissie waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 87 en 88 van het Verdrag met de gemeenschappelijke markt verenigbaar worden verklaard (de algemene groepsvrijstellingsverordening) [1] 65

NL

Prijs: 4 EUR

[1] Voor de EER relevante tekst

(Vervolg z.o.z.)

V *Adviezen*

PROCEDURES IN VERBAND MET DE UITVOERING VAN HET GEMEENSCHAPPELIJK MEDEDINGINGSBELEID

Europese Commissie

2013/C 190/05 Steunmaatregelen van de staten — Helleense Republiek — Steunmaatregel SA.31155 (2013/C) (ex 2013/NN) (ex 2010/N) — Staatssteun aan Hellenic Postbank S.A. middels de oprichting en kapitalisatie van de brugbank „New Hellenic Postbank S.A." — Uitnodiging overeenkomstig artikel 108, lid 2, VWEU om opmerkingen te maken [1] 70

NL

[1] Voor de EER relevante tekst

IV

(Informatie)

INFORMATIE AFKOMSTIG VAN DE INSTELLINGEN, ORGANEN EN INSTANTIES VAN DE EUROPESE UNIE

EUROPESE DIENST VOOR EXTERN OPTREDEN

BESLUIT VAN DE HOGE VERTEGENWOORDIGER VAN DE UNIE VOOR BUITENLANDSE ZAKEN EN VEILIGHEIDSBELEID

van 19 april 2013

betreffende de beveiligingsvoorschriften voor de Europese Dienst voor extern optreden

(2013/C 190/01)

DE HOGE VERTEGENWOORDIGER VAN DE UNIE VOOR BUITENLANDSE ZAKEN EN VEILIGHEIDSBELEID,

Gezien Besluit 2010/427/EU van de Raad van 26 juli 2010 tot vaststelling van de organisatie en werking van de Europese dienst voor extern optreden [1], hierna "EDEO" genoemd,

Gezien het advies van het comité bedoeld in artikel 9, lid 6, van het besluit van de hoge vertegenwoordiger van 15 juni 2011 betreffende de beveiligingsvoorschriften voor de Europese dienst voor extern optreden [2],

Gezien het advies van het comité bedoeld in artikel 10, lid 1, van Besluit 2010/427/EU van de Raad van 26 juli 2010 tot vaststelling van de organisatie en werking van de Europese Dienst voor extern optreden,

Overwegende hetgeen volgt:

(1) De EDEO dient als functioneel autonoom orgaan van de Europese Unie ("EU") te beschikken over beveiligingsvoorschriften als bedoeld in artikel 10, lid 1, van Besluit 2010/427/EU van de Raad.

(2) De hoge vertegenwoordiger van de Unie voor Buitenlandse Zaken en Veiligheidsbeleid, hierna "de hoge vertegenwoordiger" genoemd, dient beveiligingsvoorschriften voor de EDEO vast te stellen die betrekking hebben op alle aspecten van beveiliging die met de werking van de EDEO verband houden, zodat de EDEO de risico's voor het onder zijn verantwoordelijkheid geplaatste personeel, zijn materiële activa, zijn informatie en zijn bezoekers doeltreffend kan beheersen en zijn zorgplicht en andere verplichtingen in dit verband kan vervullen.

(3) Met name dient voor het onder de verantwoordelijkheid van de EDEO geplaatste personeel en voor de materiële activa, met inbegrip van communicatie- en informatiesystemen, de informatie en de bezoekers van de EDEO een beschermingsniveau te worden gegarandeerd dat in overeenstemming is met de beste praktijken bij de Raad van de Europese Unie, de Europese Commissie, de lidstaten en, waar van toepassing, internationale organisaties.

(4) De beveiligingsvoorschriften voor de EDEO dienen bij te dragen tot een coherenter algemeen kader binnen de EU voor de bescherming van gerubriceerde EU-informatie, op basis van en zoveel mogelijk in overeenstemming met de beveiligingsvoorschriften van de Raad van de Europese Unie (hierna "de Raad" genoemd") en de beveiligingsbepalingen van de Europese Commissie (hierna "de Commissie" genoemd).

(5) De EDEO, de Raad en de Commissie zijn gehouden gelijkwaardige beveiligingsnormen toe te passen voor de bescherming van gerubriceerde EU-informatie.

(6) Dit besluit laat de artikelen 15 en 16 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) en de instrumenten ter uitvoering daarvan onverlet.

(7) De organisatie van de beveiliging in de EDEO en de toewijzing van beveiligingstaken aan de structuren van de EDEO dienen te worden vastgesteld.

[1] PB L 201 van 3.8.2010, blz. 30.
[2] PB C 304 van 15.10.2011, blz. 5.

(8) De hoge vertegenwoordiger dient waar nodig gebruik te maken van relevante deskundigheid in de lidstaten, het secretariaat-generaal van de Raad en de Commissie.

(9) De hoge vertegenwoordiger dient alle passende maatregelen te nemen die noodzakelijk zijn voor de tenuitvoerlegging van deze voorschriften, met de steun van de lidstaten, het secretariaat-generaal van de Raad en de Commissie,

HEEFT HET VOLGENDE BESLUIT VASTGESTELD:

Artikel 1

Doel en werkingssfeer

Bij dit besluit worden de voorschriften voor de beveiliging van de Europese Dienst voor extern optreden (hierna "beveiligingsvoorschriften van de EDEO" genoemd) vastgesteld.

Overeenkomstig artikel 10, lid 1, van Besluit 2010/427/EU van de Raad van 26 juli 2010 tot vaststelling van de organisatie en werking van de Europese dienst voor extern optreden gelden deze voorschriften voor alle personeelsleden van de EDEO en van de delegaties van de Unie, ongeacht hun administratieve status of herkomst, en wordt bij dit besluit het algemene regelgevingskader vastgesteld voor het doeltreffende beheer van de risico's voor het onder de verantwoordelijkheid van de EDEO geplaatste personeel, als bedoeld in artikel 2, en voor de locaties, de materiële activa, de informatie en de bezoekers van de EDEO.

Artikel 2

Definities

In dit besluit wordt verstaan onder:

a) "personeel/personeelsleden van de EDEO": ambtenaren en andere personeelsleden van de EDEO, met inbegrip van personeelsleden van de diplomatieke diensten van de lidstaten die zijn aangesteld als tijdelijke functionaris of gedetacheerde nationale deskundige, zoals bedoeld in artikel 6 van Besluit 2010/427/EU van de Raad van 26 juli 2010 tot vaststelling van de organisatie en werking van de Europese dienst voor extern optreden;

b) "onder de verantwoordelijkheid van de EDEO geplaatst personeel": personeel van de EDEO en alle personeelsleden in de delegaties van de Unie, ongeacht hun administratieve status of herkomst, alsmede in de context van dit besluit de hoge vertegenwoordiger en in voorkomend geval andere personeelsleden die in het hoofdkantoor van de EDEO verblijven;

c) "personen te hunnen laste": gezinsleden van onder de verantwoordelijkheid van de EDEO geplaatste personeelsleden in delegaties van de Unie die deel uitmaken van hun huishouden en als zodanig zijn aangemeld bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken van de ontvangende staat;

d) "locaties van de EDEO": alle vestigingen van de EDEO, waaronder gebouwen, kantoren, ruimten en andere zones, alsmede zones waar communicatie- en informatiesystemen zijn ondergebracht (met inbegrip van die waar gerubriceerde EU-informatie wordt verwerkt), waar de EDEO permanente of tijdelijke activiteiten ontplooit;

e) "veiligheidsbelangen van de EDEO": onder de verantwoordelijkheid van de EDEO geplaatst personeelsleden, personen te hunnen laste, locaties, materiële activa, waaronder communicatie- en informatiesystemen, informatie en bezoekers van de EDEO;

f) "gerubriceerde EU-informatie": informatie of materiaal met een bepaalde EU-rubricering, waarvan openbaarmaking zonder machtiging de belangen van de Europese Unie of van een of meer van haar lidstaten in meerdere of mindere mate kan schaden.

Andere definities zijn opgenomen in de desbetreffende bijlagen en in aanhangsel A.

Artikel 3

Zorgplicht

1. De beveiligingsvoorschriften voor de EDEO hebben tot doel de zorgplicht van de EDEO te vervullen.

2. De zorgplicht van de EDEO omvat de inachtneming van de nodige zorgvuldigheid bij het treffen van alle redelijke maatregelen ter voorkoming van redelijkerwijs te voorziene schade voor de veiligheidsbelangen van de EDEO.

De zorgplicht omvat zowel beveiligings- als veiligheidsaspecten, onder meer die welke voortvloeien uit noodsituaties of crises van welke aard dan ook.

3. Met inachtneming van de zorgplicht van de lidstaten, de instellingen en organen van de EU en andere partijen met personeelsleden in de delegaties van de Unie en/of de locaties van delegaties van de Unie, en van de verantwoordelijkheid die de EDEO draagt wanneer delegaties van de Unie in genoemde werkruimten of in werkruimten van derden zijn ondergebracht, gaat de EDEO met elk van genoemde entiteiten administratieve regelingen aan waarin de respectieve rollen, taken en verantwoordelijkheden en mechanismen voor samenwerking zijn vastgelegd.

Artikel 4

Fysieke en infrastructurele beveiliging

1. De EDEO treft in alle locaties van de EDEO alle passende maatregelen (tijdelijk of permanent) op het gebied van fysieke beveiliging, waaronder regelingen voor toegangscontrole, ter bescherming van de veiligheidsbelangen van de EDEO. Bij het ontwerp en de planning van nieuwe locaties en voordat de EDEO bestaande locaties huurt, wordt met deze maatregelen rekening gehouden.

2. In derde landen treft de EDEO tevens alle passende aanvullende maatregelen (tijdelijk of permanent) op het gebied van fysieke beveiliging ter bescherming van haar veiligheidsbelangen.

Daartoe kunnen aan onder de verantwoordelijkheid van de EDEO geplaatste personeelsleden en personen te hunnen laste om veiligheidsredenen voor een specifieke periode en in specifieke zones bijzondere verplichtingen of beperkingen worden opgelegd.

3. De in de leden 1 en 2 bedoelde maatregelen zijn in overeenstemming met het geschatte risico.

Artikel 5

Bescherming van gerubriceerde informatie

1. Voor de bescherming van gerubriceerde EU-informatie gelden de vereisten die bij dit besluit zijn vastgesteld, in het bijzonder in bijlage A. De houder van gerubriceerde EU-informatie is verantwoordelijk voor de bescherming ervan in overeenstemming daarmee.

2. De EDEO ziet erop toe dat slechts personen die aan de voorwaarden van artikel 5 van bijlage A voldoen, toegang krijgen tot gerubriceerde informatie.

3. De hoge vertegenwoordiger stelt tevens de voorwaarden vast waaronder plaatselijke functionarissen toegang krijgen tot gerubriceerde EU-informatie, overeenkomstig de in bijlage A bij dit besluit vastgestelde voorschriften voor de bescherming van gerubriceerde EU-informatie.

4. Het directoraat Beveiliging van de EDEO houdt een database bij van de veiligheidsmachtigingsstatus van alle onder de verantwoordelijkheid van de EDEO geplaatste personeelsleden en contractanten van de EDEO.

5. Wanneer lidstaten gerubriceerde informatie met een nationale rubricering in de structuren of netwerken van de EDEO invoeren, beschermt de EDEO die informatie in overeenstemming met de voorschriften voor gerubriceerde EU-informatie op het gelijkwaardige beschermingsniveau dat volgens de toepasselijke voorschriften van bijlage A bij dit besluit vereist is.

6. Zones binnen de EDEO waar informatie met de rubricering CONFIDENTIEL UE/EU CONFIDENTIAL of hoger, of een daarmee gelijkwaardige rubricering, wordt opgeslagen, worden aangewezen als beveiligde zones overeenkomstig de krachtens bijlage A bij dit besluit vastgestelde voorschriften en goedgekeurd door de veiligheidsautoriteit van de EDEO.

7. De procedures voor de uitvoering van de verantwoordelijkheden van de hoge vertegenwoordiger in het kader van overeenkomsten of administratieve regelingen betreffende de uitwisseling van gerubriceerde EU-informatie met derde landen of internationale organisaties worden beschreven in de bijlagen A en A VI bij dit besluit.

Artikel 6

Veiligheidsincidenten en noodgevallen

1. Om een tijdige en doeltreffende respons op veiligheidsincidenten te waarborgen, stelt de EDEO een proces in voor de melding van dergelijke incidenten en noodgevallen, dat vierentwintig uur per etmaal en zeven dagen per week operationeel is en berekend is op alle veiligheidsincidenten en bedreigingen voor de veiligheidsbelangen van de EDEO (bijvoorbeeld ongevallen, conflicten, kwaadwillige handelingen, criminele activiteiten, ontvoering en gijzeling, medische noodsituaties, incidenten met communicatie- en informatiesystemen, cyberaanvallen, enz.).

2. Er worden noodverbindingskanalen tot stand gebracht tussen het hoofdkantoor van de EDEO, de delegaties van de Unie, de Raad, de Commissie, de speciale vertegenwoordigers van de EU en de lidstaten, teneinde deze te ondersteunen bij de beheersing van veiligheidsincidenten waarbij personeelsleden betrokken zijn, en de gevolgen daarvan, met inbegrip van noodplannen.

3. De beheersing van veiligheidsincidenten omvat onder meer:

— procedures voor doeltreffende ondersteuning van het besluitvormingsproces in verband met veiligheidsincidenten waarbij personeel betrokken is, met inbegrip van besluiten betreffende de terugtrekking of opschorting van een missie; en

— beleid en procedures voor het terughalen van personeelsleden die bijvoorbeeld vermist, ontvoerd of gegijzeld zijn, met inachtneming van de specifieke verantwoordelijkheden van de lidstaten, de EU-instellingen van de EU en de EDEO in dat verband. De behoefte aan specifieke vaardigheden in het kader van het beheer van dergelijke operaties wordt in aanmerking genomen, waarbij rekening wordt gehouden met de middelen die de lidstaten zouden kunnen verstrekken.

4. De EDEO stelt passende administratieve regelingen in voor het melden van veiligheidsincidenten in delegaties van de Unie. Waar nodig worden de lidstaten, de Commissie, alle andere relevante autoriteiten en de desbetreffende beveiligingscomités ingelicht.

5. Het proces voor incidentenbeheersing wordt regelmatig geoefend en geëvalueerd.

Artikel 7

Beveiliging van communicatie- en informatiesystemen

1. De EDEO beschermt informatie die in communicatie- en informatiesystemen wordt verwerkt tegen bedreigingen voor de vertrouwelijkheid, integriteit, beschikbaarheid, authenticiteit en onweerlegbaarheid.

2. De veiligheidsautoriteit van de EDEO, bedoeld in artikel 12, afdeling 1, lid 1, stelt voorschriften, een beveiligingsbeleid en een beveiligingsprogramma vast voor alle communicatie- en informatiesystemen die eigendom zijn van de EDEO of bij de EDEO in gebruik zijn.

3. De voorschriften, het beleid en het programma zijn in overeenstemming met die van de Raad en de Commissie en, waar nuttig, het beveiligingsbeleid van de lidstaten, en worden in nauwe coördinatie daarmee uitgevoerd.

4. Alle communicatie- en informatiesystemen worden aan een homologatieprocedure onderworpen. De EDEO past een systeem voor het beheer van veiligheidshomologatie toe in overleg met het secretariaat-generaal van de Raad en de Commissie.

5. Wanneer de gerubriceerde EU-informatie die de EDEO verwerkt, wordt beschermd met encryptieproducten, dienen die producten te zijn goedgekeurd door de autoriteit voor de goedkeuring van encryptieproducten van de EDEO, op aanbeveling van het Beveiligingscomité van de Raad.

6. De veiligheidsautoriteit van de EDEO stelt, voor zover nodig, de volgende information-assurancefuncties in:

a) een information-assuranceautoriteit;

b) een TEMPEST-autoriteit;

c) een autoriteit voor de goedkeuring van encryptieproducten;

d) een autoriteit voor de distributie van encryptieproducten.

7. Voor elk systeem stelt de veiligheidsautoriteit van de EDEO de volgende functies in:

a) een veiligheidshomologatieautoriteit;

b) een operationele autoriteit voor information assurance.

8. De bepalingen ter uitvoering van dit artikel wat de bescherming van gerubriceerde EU-informatie betreft, zijn in de bijlagen A en A IV opgenomen.

Artikel 8

Inbreuken op de beveiligingvoorschriften en compromittering van gerubriceerde informatie

1. Een inbreuk op de beveiligingsvoorschriften is het resultaat van iemands handeling of nalatigheid in strijd met de beveiligingsvoorschriften van dit besluit en/of het beveiligingsbeleid of de beveiligingsrichtsnoeren die maatregelen voor de uitvoering van dit besluit omvatten, zoals goedgekeurd overeenkomstig artikel 20, lid 1.

2. Van compromittering van gerubriceerde informatie is sprake wanneer deze geheel of gedeeltelijk is bekendgemaakt aan onbevoegde personen of entiteiten.

3. Elke inbreuk of vermoedelijke inbreuk op de beveiligingsvoorschriften, alsook elke compromittering of vermoedelijke compromittering van gerubriceerde informatie, wordt onmiddellijk gemeld aan het directoraat Beveiliging van de EDEO, dat passende maatregelen neemt overeenkomstig bijlage A.

4. Eenieder die verantwoordelijk is voor een inbreuk op de beveiligingsvoorschriften van dit besluit of voor de compromittering van gerubriceerde informatie, stelt zich bloot aan disciplinaire maatregelen en/of rechtsvervolging, overeenkomstig de geldende wet- en regelgeving, zoals bedoeld in artikel 11, lid 3, van bijlage A.

Artikel 9

Onderzoek van beveiligingsincidenten, inbreuken en/of compromittering, alsmede corrigerende maatregelen

1. Het directoraat Beveiliging van de EDEO neemt, waar nuttig bijgestaan door deskundigen van de lidstaten en/of andere EU-instellingen, en indien nodig met toestemming van de Chief Operating Officer, de volgende maatregelen:

a) het verricht onderzoeken of verificaties:

   i) wanneer bekend is of er redelijke gronden zijn om aan te nemen dat voor de EDEO relevante gerubriceerde informatie gecompromitteerd is of verloren is gegaan;

   ii) wanneer een inbreuk op de beveiligingsvoorschriften of een ander beveiligingsincident of een bedreiging voor de veiligheidsbelangen van de EDEO heeft plaatsgevonden, of het vermoeden daarvan bestaat;

b) het neemt de corrigerende maatregelen die uit een dergelijk onderzoek voortvloeien, indien en voor zover noodzakelijk.

2. De onderzoekers hebben toegang tot alle informatie die noodzakelijk is voor het uitvoeren van dergelijke onderzoeken en krijgen daarbij de volledige steun van alle diensten van de EDEO.

De onderzoekers kunnen passende maatregelen nemen om bewijsmateriaal veilig te stellen, in overeenstemming met de ernst van de onderzochte situatie.

3. Wanneer de toegang tot informatie betrekking heeft op persoonsgegevens, waaronder persoonsgegevens in communicatie- en informatiesystemen, dient de toegang te voldoen aan Verordening (EG) nr. 45/2001.

4. Wanneer het noodzakelijk is een onderzoeksdatabase op te zetten waarin persoonsgegevens zullen worden opgenomen, wordt de Europese Toezichthouder voor persoonsgegevens overeenkomstig genoemde verordening ingelicht.

Artikel 10

Beheersing van beveiligingsrisico's

1. Om te bepalen welke maatregelen moeten worden genomen om zijn veiligheid te beschermen, ontwikkelt de EDEO in nauwe samenwerking met het directoraat Beveiliging van de Europese Commissie en waar van toepassing de dienst Beveiliging van het secretariaat-generaal van de Raad een methode voor integrale beoordeling van de veiligheidsrisico's.

2. De risico's voor gerubriceerde EU-informatie worden beheerd als een proces. Dit proces wordt gericht op het bepalen van de bekende beveiligingsrisico's, het vaststellen van beveiligingsmaatregelen om deze risico's tot een aanvaardbaar niveau terug te dringen en het toepassen van deze maatregelen overeenkomstig het begrip "defence in depth". De doeltreffendheid van deze maatregelen en het risiconiveau worden voortdurend geëvalueerd.

3. De bij dit besluit vastgestelde functies, verantwoordelijkheden en taken doen niets af aan de verantwoordelijkheid van elk onder de verantwoordelijkheid van de EDEO geplaatst personeelslid; met name EU-personeelsleden op dienstreis in derde landen dienen met gezond verstand en een goed oordeelsvermogen te werk te gaan wat hun eigen veiligheid betreft en alle toepasselijke veiligheidsvoorschriften, -regelingen, -procedures en -instructies na te leven.

4. De EDEO neemt alle redelijke maatregelen om zijn veiligheidsbelangen te beschermen en redelijkerwijs voorzienbare schade daaraan te voorkomen.

5. De in de EDEO geldende beveiligingsmaatregelen voor de bescherming van gerubriceerde EU-informatie gedurende de gehele levenscyclus daarvan moeten evenredig zijn met in het bijzonder de rubriceringsgraad, de vorm en de omvang van de informatie of het materiaal, de locatie en de constructie van de faciliteiten waar de gerubriceerde EU-informatie is ondergebracht en de dreiging, ook op lokaal niveau beoordeeld, van kwaadwillige en/of criminele activiteiten, met inbegrip van spionage, sabotage en terrorisme.

Artikel 11

Veiligheidsbesef en veiligheidsopleiding

1. De veiligheidsautoriteit van de EDEO ziet erop toe dat passende programma's voor veiligheidsbesef en veiligheidsopleiding worden opgezet en uitgevoerd, en dat de onder de verantwoordelijkheid van de EDEO geplaatste personeelsleden en in voorkomend geval de personen te hunnen laste de nodige briefings inzake veiligheidsbesef en -opleiding krijgen, in overeenstemming met de risico's in de plaats waar zij werken of wonen.

2. Voordat toegang wordt verleend tot gerubriceerde EU-informatie, en vervolgens met regelmatige tussenpozen, worden alle personeelsleden geïnstrueerd over hun verantwoordelijkheden, en erkennen zij deze, met betrekking tot de bescherming van gerubriceerde EU-informatie overeenkomstig de krachtens artikel 5 vastgestelde voorschriften.

Artikel 12

Organisatie van de beveiliging binnen de EDEO

Afdeling 1.

Algemene bepalingen

1. De chief operating officer (COO) is de veiligheidsautoriteit van de EDEO. In die hoedanigheid ziet de COO erop toe dat:

a) de beveiligingsmaatregelen waar nodig worden gecoördineerd met de bevoegde autoriteiten van de lidstaten, het secretariaat-generaal van de Raad en de Commissie en in voorkomend geval derde landen of internationale organisaties, met betrekking tot alle beveiligingsaangelegenheden die voor de activiteiten van de EDEO relevant zijn, ook wat betreft de aard van bedreigingen voor de veiligheidsbelangen van de EDEO en de middelen om zich tegen die bedreigingen te beschermen;

b) de beveiligingsaspecten bij alle activiteiten van de EDEO vanaf het eerste begin in aanmerking worden genomen;

c) slechts personen die aan de voorwaarden van artikel 5 van bijlage A voldoen, toegang krijgen tot gerubriceerde informatie;

d) een registratiesysteem wordt opgezet dat waarborgt dat informatie met rubricering CONFIDENTIEL UE/EU CONFIDENTIAL of hoger wordt verwerkt overeenkomstig dit besluit, zowel binnen de EDEO als na vrijgave aan lidstaten van de EU, instellingen, organen of instanties van de EU en andere toegelaten ontvangers. Er wordt een afzonderlijk register bijgehouden van alle gerubriceerde EU-informatie die door de EDEO wordt vrijgegeven aan derde staten en internationale organisaties, en van alle gerubriceerde informatie die van derde staten of internationale organisaties wordt ontvangen;

e) de in artikel 15 bedoelde veiligheidsinspecties worden verricht;

f) onderzoek wordt gedaan naar alle inbreuken of vermoedelijke inbreuken op de beveiligingsvoorschriften, alsmede compromittering of verlies of vermoedelijke compromittering of verlies van gerubriceerde informatie die in het bezit of afkomstig van de EDEO is, en de bevoegde veiligheidsautoriteiten om hulp wordt verzocht bij die onderzoeken;

g) passende plannen en mechanismen voor incidenten- en gevolgenbeheersing worden opgezet om bij veiligheidsincidenten tijdig en doeltreffend te kunnen optreden;

h) passende maatregelen worden getroffen wanneer personen dit besluit niet naleven;

i) passende fysieke en organisatorische maatregelen zijn ingesteld voor de bescherming van de veiligheidsbelangen van de EDEO.

In overleg met de uitvoerend secretaris-generaal doet de COO het volgende:

— hij stelt in overleg met de Commissie de veiligheidscategorie van de delegaties vast;

— hij beslist, na overleg met de hoge vertegenwoordiger, wanneer personeelsleden van een delegatie in verband met de veiligheidssituatie moeten worden geëvacueerd;

— hij beslist welke maatregelen in voorkomend geval moeten worden genomen voor de bescherming van personen ten laste van onder de verantwoordelijkheid van de EDEO geplaatste personeelsleden, rekening houdende met regelingen die met de EU-instellingen zijn overeengekomen, zoals bedoeld in artikel 3, lid 3;

— hij keurt het beleid voor versleutelde communicatie goed, in het bijzonder het programma voor de installatie van encryptieproducten en het encryptiemechanisme.

2. De COO wordt bij deze taak bijgestaan door de directeur begroting en administratie, het hoofd van het directoraat Beveiliging van de EDEO en in voorkomend geval de directeur crisisrespons en operationeel coördinator.

3. De COO kan als veiligheidsautoriteit indien nodig de daarbij behorende taken delegeren.

4. De hoofden van afdelingen/divisies zijn verantwoordelijk voor de tenuitvoerlegging van de voorschriften inzake de bescherming van gerubriceerde EU-informatie in hun afdeling of divisie.

Met behoud van de genoemde verantwoordelijkheid wijst elk hoofd van een afdeling/divisie een personeelslid aan voor de functie van afdelingsveiligheidscoördinator, met dien verstande dat deze kan beschikken over middelen die evenredig zijn met de door die afdeling of divisie verwerkte gerubriceerde EU-informatie.

De afdelingsveiligheidscoördinatoren staan het hoofd van hun afdeling/divisie, wanneer en voor zover nodig, bij en bieden hem ondersteuning bij de uitvoering van veiligheidsgerelateerde taken, zoals:

a) het ontwikkelen van aanvullende veiligheidseisen voor de specifieke behoeften van de afdeling/divisie;

b) het houden van periodieke veiligheidsbriefings voor de leden van de afdeling/divisie;

c) het toezien op de naleving van het “need-to-know”-beginsel in hun afdeling/divisie;

d) het up-to-date houden van de lijst van safecodes en -sleutels;

e) het handhaven van de veiligheidsprocedures en -maatregelen;

f) het melden van inbreuken op de veiligheidsvoorschriften of compromitteringen van gerubriceerde EU-informatie aan de directeur en het directoraat Beveiliging;

g) het debriefen van personeelsleden die hun dienstverband bij de EDEO beëindigen;

h) regelmatige rapportage, langs hiërarchische weg, over veiligheidsaangelegenheden van de afdeling/divisie;

i) het contact met het directoraat Beveiliging van de EDEO over veiligheidsaangelegenheden.

Elke activiteit of aangelegenheid die veiligheidsconsequenties kan hebben, wordt tijdig aan het directoraat Beveiliging van de EDEO gemeld.

5. De hoofden van de delegaties van de Unie zijn verantwoordelijk voor de tenuitvoerlegging van alle maatregelen betreffende de beveiliging van de delegatie.

Afdeling 2.

Het directoraat Beveiliging van de EDEO

1. De EDEO beschikt over een directoraat Beveiliging, dat:

a) alle beveiligingsmaatregelen in alle locaties die onder de verantwoordelijkheid van de EDEO vallen, zowel op het hoofdkantoor als elders in de EU en in derde landen, beheert, coördineert, superviseert en/of uitvoert;

b) erop toeziet dat alle activiteiten die consequenties kunnen hebben voor de bescherming van de veiligheidsbelangen van de EDEO in overeenstemming zijn met dit besluit en de uitvoeringsbepalingen daarvan;

c) optreedt als hoofdadviseur van de hoge vertegenwoordiger, de uitvoerend secretaris-generaal en de COO over alle aangelegenheden die met de beveiliging samenhangen;

d) wordt bijgestaan door de bevoegde diensten van de lidstaten, overeenkomstig artikel 10, lid 3, van Besluit 2010/427/EU van de Raad tot vaststelling van de organisatie en werking van de Europese dienst voor extern optreden;

e) de activiteiten van de veiligheidshomologatieautoriteit van de EDEO ondersteunt door de fysieke veiligheid te beoordelen van de algemene beveiligingsomgeving (General Security Environment – GSE) / lokale beveiligingsomgeving (Local Security Environment – LSE) van de communicatie- en informatiesystemen die gerubriceerde EU-informatie verwerken en van de locaties waarvoor een machtiging tot verwerking en opslag van gerubriceerde EU-informatie wordt verleend.

2. Het hoofd van directoraat Beveiliging van de EDEO is verantwoordelijk voor:

a) de algemene bescherming van de veiligheidsbelangen van de EDEO;

b) het opstellen, herzien en actualiseren van de beveiligingsvoorschriften en het coördineren van de veiligheidsmaatregelen met de bevoegde autoriteiten van de lidstaten en, waar van toepassing, de bevoegde autoriteiten van derde staten en internationale organisaties waarmee de EU beveiligingsovereenkomsten en/of -regelingen heeft gesloten;

c) de ondersteuning van de werkzaamheden van het Beveiligingscomité van de EDEO, zoals bedoeld in artikel 14, lid 1, van dit besluit;

d) de eventuele contacten op het gebied van beveiligingsaangelegenheden met andere partners en autoriteiten dan de onder b) bedoelde;

e) de prioritering en het doen van voorstellen voor het beheer van de beveiligingsbegroting op het hoofdkantoor en de delegaties van de Unie.

3. Het hoofd van directoraat Beveiliging van de EDEO:

a) ziet erop toe dat inbreuken op de beveiligingsvoorschriften en compromittering worden geregistreerd en dat er, waar en wanneer nodig, onderzoek naar wordt gedaan;

b) komt regelmatig, alsook telkens wanneer dat noodzakelijk is, bijeen met de directeur Beveiliging van het secretariaat-generaal van de Raad en de directeur van het directoraat Beveiliging van de Commissie om aangelegenheden van gemeenschappelijk belang te bespreken.

4. Het directoraat Beveiliging van de EDEO bouwt contact en nauwe samenwerking op met:

— de met de beveiliging belaste diensten van de ministeries van Buitenlandse Zaken van de lidstaten;

— de nationale veiligheidsautoriteiten en/of andere bevoegde veiligheidsautoriteiten van de lidstaten, teneinde hun medewerking te verkrijgen voor informatie die noodzakelijk is voor het beoordelen van gevaren en bedreigingen waaraan de EDEO, zijn personeel, zijn activiteiten en middelen en zijn gerubriceerde informatie blootstaan op de gebruikelijke plaats waar de EDEO zijn werkzaamheden uitvoert;

— de bevoegde veiligheidsautoriteiten van de lidstaten of ontvangende staten op het grondgebied waarvan de EDEO activiteiten kan uitoefenen, betreffende aangelegenheden die verband houden met de bescherming van zijn personeel, zijn activiteiten, zijn activa en middelen en zijn gerubriceerde informatie op dat grondgebied;

— de dienst Beveiliging van het secretariaat-generaal van de Raad en het directoraat Beveiliging van het directoraat-generaal Personele Middelen en Veiligheid van de Europese Commissie, alsmede in voorkomend geval de beveiligingsdiensten van andere instellingen, organen en instanties van de EU;

— de beveiligingsdiensten van derde staten of internationale organisaties, met het oog op nuttige coördinatie, en

— de nationale veiligheidsautoriteiten van de lidstaten, met betrekking tot alle vraagstukken die verband houden met de bescherming van gerubriceerde EU-informatie.

Afdeling 3.

Delegaties van de Unie

1. De hoofden van de delegaties van de Unie zijn verantwoordelijk voor de tenuitvoerlegging en het beheer ter plaatse van alle maatregelen die verband houden met de bescherming van de veiligheidsbelangen van de EDEO binnen de locaties van de delegatie die onder de bevoegdheid van de delegatie vallen.

In overleg met de bevoegde autoriteiten van de ontvangende staat, waar nodig, nemen zij alle redelijkerwijs uitvoerbare maatregelen om ervoor te zorgen dat daartoe passende fysieke en organisatorische maatregelen zijn getroffen.

Het hoofd van de delegatie stelt waar nodig beveiligingsprocedures vast voor de bescherming van personen ten laste als bedoeld in artikel 2, onder c), rekening houdende met administratieve regelingen zoals bedoeld in artikel 3, lid 3. Het hoofd van de delegatie brengt jaarlijks aan het hoofd van het directoraat Beveiliging van de EDEO verslag uit over alle beveiligingsgerelateerde vraagstukken die onder zijn bevoegdheid vallen.

Het hoofd wordt bij deze taken bijgestaan door het directoraat Beveiliging van de EDEO, door het EDEO-personeel in de delegatie dat specifieke taken en functies op beveiligingsgebied uitvoert en indien nodig door speciaal beveiligingspersoneel.

2. Bovendien zal het hoofd van de delegatie:

— uitvoerige beveiligings- en rampenplannen vaststellen op basis van generieke operationele standaardprocedures;

— vierentwintig uur per etmaal, zeven dagen per week, een doeltreffend systeem voor het beheer van veiligheidsincidenten en noodsituaties binnen de actieradius van de delegatie operationeel houden;

— erop toezien dat al het in de delegatie ingezette personeel gedekt is door een op de omstandigheden in het gebied afgestemde verzekering;

— erop toezien dat beveiliging onderdeel is van de introductieopleiding van de delegatie van de Unie, die al het in de delegatie ingezette personeel voor of bij de aankomst in de delegatie ontvangt; en

— erop toezien dat naar aanleiding van beveiligingsbeoordelingen geformuleerde aanbevelingen worden opgevolgd en op gezette tijden over de uitvoering ervan en over andere veiligheidskwesties schriftelijk verslag uitbrengen aan de veiligheidsautoriteit van de EDEO.

3. Met behoud van de verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid voor de instandhouding van het beveiligingsbeheer en de verzekering van de veerkracht van de organisatie kan het hoofd van de delegatie de uitvoering van zijn of haar beveiligingstaken delegeren aan de veiligheidscoördinator van de delegatie, welke functie wordt uitgeoefend door het adjunct-hoofd van delegatie ofwel, indien niemand in die functie is benoemd, een passende andere functionaris.

De veiligheidscoördinator van de delegatie kan in het bijzonder met de volgende taken worden belast:

— het onderhouden van contact over beveiligingsaangelegenheden met de bevoegde autoriteiten van de ontvangende staat en met collega's in de ambassades en diplomatieke missies van de lidstaten;

— het uitvoeren van passende procedures voor beveiligingsbeheer met betrekking tot de veiligheidsbelangen van de EDEO, waaronder de bescherming van gerubriceerde EU-informatie;

— het instrueren van de personeelsleden over de voor hen geldende beveiligingsvoorschriften en de specifieke risico's in de ontvangende staat;

— het indienen van verzoeken aan het directoraat Beveiliging van de EDEO met betrekking tot posten waarvoor een veiligheidsmachtiging voor personen vereist is; en

— het op hoogte houden van het hoofd van de delegatie, de regionale beveiligingsfunctionaris (RSO) en het directoraat Beveiliging van de EDEO over incidenten en ontwikkelingen op het terrein, die van invloed zijn op de bescherming van de veiligheidsbelangen van de EDEO.

4. Het hoofd van de delegatie kan beveiligingstaken van administratieve of technische aard delegeren aan het hoofd van de administratie en andere personeelsleden van de delegatie.

5. De delegatie van de Unie wordt bijgestaan door een regionale veiligheidsfunctionaris (RSO). De RSO's vervullen in de delegaties de onderstaande taken binnen de geografische gebieden waarvoor zij verantwoordelijk zijn.

In bepaalde omstandigheden, wanneer de veiligheidssituatie daartoe noopt, kan een speciale RSO op een voltijds residentiële post aan een specifieke delegatie worden toegewezen.

RSO's kunnen verplicht worden te verhuizen naar een gebied buiten hun normale werkterrein, met inbegrip van het hoofdkantoor in Brussel, of in welk land dan ook een residentiële post aan te nemen overeenkomstig de veiligheidssituatie of wanneer dat volgens het directoraat Beveiliging van de EDEO noodzakelijk is.

6. De RSO's staan rechtstreeks onder het hiërarchische gezag van het directoraat Beveiliging van de EDEO, maar functioneel en administratief vallen zij onder het hoofd van de desbetreffende delegatie. Zij verlenen het hoofd en het personeel van de delegatie bijstand bij het opzetten en uitvoeren van alle fysieke, organisatorische en procedurele maatregelen in verband met de veiligheid van al het personeel van de delegatie, ongeacht hun administratieve herkomst.

7. De RSO's bieden het hoofd en het personeel van de delegatie advies en steun. Waar nuttig, met name wanneer een special RSO een voltijds residentiële post bekleedt, kan deze een delegatie van de Unie bijstand verlenen bij het beheer en de uitvoering van de beveiliging, onder meer wat het opstellen van beveiligingscontracten en het beheer van homologaties en veiligheidsmachtigingen betreft.

Artikel 13

Operaties in het kader van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid (GVDB) en de speciale vertegenwoordigers van de EU

Het directoraat Beveiliging van de EDEO verleent bijstand en advies aan de directeur van het directoraat Crisisbeheersing en Planning (CMPD), de directeur-generaal van de Militaire Staf van de EU (EUMS), de civiele operationele commandant, die de Civiele Plannings- en Uitvoeringscapaciteit (CPCC) leidt, en de militaire operationele commandanten van de EU met betrekking tot de beveiligingsaspecten van de GVDB-operaties, en aan de speciale vertegenwoordigers van de EU met betrekking tot de beveiligingsaspecten van hun mandaat, ter aanvulling op de specifieke bepalingen op dit gebied die deel uitmaken van het desbetreffende beleid dat door de Raad is vastgesteld.

Artikel 14

Beveiligingscomité van de EDEO

1. Er wordt een Beveiligingscomité van de EDEO ingesteld.

Het Beveiligingscomité wordt voorgezeten door de COO of een door deze aangewezen vertegenwoordiger, en komt bijeen op instructie van de voorzitter of op verzoek van een lid. Het directoraat Beveiliging van de EDEO steunt de voorzitter bij deze taak en verleent waar nodig administratieve bijstand ten behoeve van de werkzaamheden van het comité.

2. Het Beveiligingscomité van de EDEO bestaat uit vertegenwoordigers van:

— elke lidstaat;

— de dienst Beveiliging van het secretariaat-generaal van de Raad;

— het directoraat Beveiliging van het directoraat-generaal Personele Middelen en Veiligheid van de Europese Commissie.

Een delegatie van een lidstaat bij het Beveiligingscomité van de EDEO kan bestaan uit leden van:

— de nationale veiligheidsautoriteit en/of de aangewezen veiligheidsautoriteit;

— de met de beveiliging belaste diensten van het ministerie van Buitenlandse Zaken.

3. De vertegenwoordigers in het comité kunnen zich, als zij dat nodig achten, laten vergezellen en adviseren door deskundigen. Vertegenwoordigers van andere EU-instellingen, -organen of -instanties kunnen worden uitgenodigd vergaderingen bij te wonen wanneer voor hun beveiliging relevante vraagstukken worden besproken.

4. Onverminderd lid 5 verleent het Beveiligingscomité van de EDEO bijstand aan de EDEO betreffende alle beveiligingsvraagstukken die voor de activiteiten van de EDEO relevant zijn, in de vorm van advies aan het hoofdkantoor en de delegaties van de Unie.

Onverminderd lid 5:

a) wordt het Beveiligingscomité van de EDEO met name geraadpleegd over:

   — beveiligingsbeleid en -richtsnoeren, concepten en andere methodologische documentatie met betrekking tot beveiliging, in het bijzonder ten aanzien van de bescherming van gerubriceerde informatie en de maatregelen die moeten worden genomen wanneer een EDEO-personeelslid de beveiligingsvoorschriften niet naleeft;

   — technische beveiligingsaspecten die van invloed kunnen zijn op de beslissing van de hoge vertegenwoordiger om de Raad aan te bevelen onderhandelingen te openen over beveiligings- of informatieovereenkomsten als bedoeld in artikel 10, lid 1, onder a), van bijlage A;

   — elke wijziging van dit besluit;

b) kan het Beveiligingscomité van de EDEO, naargelang van het geval, worden geraadpleegd of ingelicht over vraagstukken betreffende de beveiliging van het personeel en de activa in het hoofdkantoor van de EDEO en de delegaties van de Unie, zulks onverminderd artikel 3, lid 3;

c) wordt het Beveiligingscomité ingelicht over elk binnen de EDEO geconstateerd geval van compromittering of verlies van gerubriceerde EU-informatie.

5. Voor elke wijziging van de in dit besluit en in bijlage A daarbij opgenomen voorschriften inzake de bescherming van gerubriceerde EU-informatie is een unaniem gunstig advies van de in het Beveiligingscomité van de EDEO vertegenwoordigde lidstaten vereist. Een unaniem gunstig advies is tevens vereist voordat:

— onderhandelingen worden geopend over administratieve regelingen als bedoeld in artikel 10, lid 1, onder b), van bijlage A;

— gerubriceerde informatie wordt vrijgegeven in de uitzonderlijke omstandigheden bedoeld in de punten 9, 11 en 12 van bijlage A VI;

— de verantwoordelijkheid van de opsteller van de informatie wordt overgenomen in de omstandigheden bedoeld in artikel 10, lid 4, laatste zin, van bijlage A.

Wanneer een unaniem gunstig advies is vereist, wordt aan die voorwaarde voldaan wanneer geen van de delegaties van de lidstaten tijdens de werkzaamheden van het comité bezwaren uit.

6. Het Beveiligingscomité van de EDEO houdt ten volle rekening met het beveiligingsbeleid en de beveiligingsrichtsnoeren die bij de Raad en de Commissie van kracht zijn.

7. Het Beveiligingscomité van de EDEO ontvangt de lijst van jaarlijkse EDEO-inspecties en de inspectierapporten, zodra deze zijn opgesteld.

8. Organisatie van vergaderingen:

— Het Beveiligingscomité van de EDEO komt ten minste twee keer per jaar bijeen. extra bijeenkomsten, zowel in de volledige samenstelling als in de formatie "nationale veiligheidsautoriteiten/aangewezen veiligheidsautoriteiten" of de formatie "ministeries van Buitenlandse Zaken", kunnen door de voorzitter of op verzoek van de leden van het comité worden bijeengeroepen;

— het Beveiligingscomité van de EDEO organiseert zijn werkzaamheden zodanig dat het aanbevelingen over specifieke beveiligingsgebieden kan verstrekken. Het kan zo nodig andere deelgebieden van deskundigheid vaststellen. Het stelt mandaten voor deze deelgebieden van deskundigheid vast en ontvangt verslagen over de desbetreffende activiteiten;

— het directoraat Beveiliging van de EDEO is belast met de voorbereiding van de te bespreken agendapunten. De voorzitter stelt voor elke vergadering de voorlopige agenda op. De leden van het comité kunnen andere te bespreken punten voorstellen.

Artikel 15

Veiligheidsinspecties

1. De veiligheidsautoriteit van de EDEO ziet erop toe dat regelmatig veiligheidsinspecties worden verricht op het hoofdkantoor van de EDEO en in de delegaties van de Unie, teneinde te beoordelen of de beveiligingsmaatregelen toereikend en in overeenstemming met dit besluit zijn. Het directoraat Beveiliging van de EDEO kan waar nodig deskundigen aanwijzen om deel te nemen aan veiligheidsinspecties van EU-organen en -instanties die uit hoofde van titel V, hoofdstuk 2, van het Verdrag betreffende de Europese Unie zijn opgericht.

2. De veiligheidsinspecties van de EDEO worden uitgevoerd onder het gezag van het directoraat Beveiliging van de EDEO en, waar nodig, met steun van beveiligingsexperts die andere EU-instellingen of lidstaten vertegenwoordigen, met name in het kader van de in artikel 3, lid 3, bedoelde regelingen.

3. De EDEO kan waar nodig gebruikmaken van deskundigheid in de lidstaten, het secretariaat-generaal van de Raad en de Europese Commissie.

Waar nodig kunnen beveiligingsexperts die werkzaam zijn in missies van lidstaten in derde landen en/of vertegenwoordigers van de diplomatieke beveiligingsdiensten van de lidstaten worden uitgenodigd om aan de veiligheidsinspectie van een delegatie van de Unie deel te nemen.

4. De bepalingen ter uitvoering van dit artikel, wat de bescherming van gerubriceerde EU-informatie betreft, zijn in bijlage A III opgenomen.

Artikel 16

Evaluatiebezoeken

Er worden evaluatiebezoeken geregeld om de doeltreffendheid te verifiëren van de door een derde staat of een internationale organisatie genomen maatregelen ter bescherming van gerubriceerde EU-informatie die wordt uitgewisseld in het kader van een administratieve regeling als bedoeld in artikel 10, lid 1, onder b), van bijlage A.

Het directoraat Beveiliging van de EDEO kan deskundigen aanwijzen om deel te nemen aan evaluatiebezoeken aan derde staten of internationale organisaties waarmee de EU een informatiebeveiligingsovereenkomst als bedoeld in artikel 10, lid 1, onder a), van bijlage A heeft gesloten.

Artikel 17

Bedrijfscontinuïteitsplan

Bij het beheer van de veiligheidsgerelateerde aspecten van de bedrijfsprocessen van de EDEO in het kader van het algemene bedrijfscontinuïteitsplan van de EDEO wordt de COO bijgestaan door het directoraat Beveiliging van de EDEO.

Artikel 18

Reisadvies voor dienstreizen buiten de EU

Het directoraat Beveiliging van de EDEO ziet erop toe dat reisadvies wordt verleend ten behoeve van dienstreizen buiten de EU van onder de verantwoordelijkheid van de EDEO geplaatst personeel, waarbij een beroep wordt gedaan op de middelen van alle relevante diensten van de EDO – in het bijzonder de SITROOM, het INTCEN, de geografische afdelingen en de delegaties van de Unie.

Op verzoek verstrekt het directoraat Beveiliging van de EDO, met gebruikmaking van bovengenoemde bronnen, specifiek reisadvies ten behoeve van dienstreizen van onder de verantwoordelijkheid van de EDEO geplaatst personeel naar derde landen met een hoog risico of een verhoogd risiconiveau.

Artikel 19

Gezondheid en veiligheid

De beveiligingsvoorschriften van de EDEO vormen een aanvulling op de voorschriften van de EDEO voor de bescherming van de gezondheid en veiligheid, die door de hoge vertegenwoordiger zijn vastgesteld.

Artikel 20

Uitvoering en toetsing

1. De veiligheidsautoriteit van de EDEO stelt, waar nodig na overleg met het Beveiligingscomité van de EDEO, beleid of richtsnoeren op beveiligingsgebied op tot vaststelling van alle maatregelen die noodzakelijk zijn voor de tenuitvoerlegging van deze voorschriften binnen de EDEO, en brengt in nauwe samenwerking met de bevoegde veiligheidsautoriteiten van de lidstaten en met de steun van de relevante diensten van de EU-instellingen de noodzakelijke capaciteit inzake alle aspecten van beveiliging tot stand.

2. Overeenkomstig artikel 4, lid 5, van Besluit 2010/427/EU van de Raad van 26 juli 2010 tot vaststelling van de organisatie en werking van de Europese dienst voor extern optreden kan zo nodig gebruik worden gemaakt van overgangsregelingen in de vorm van overeenkomsten inzake het dienstverleningsniveau met de relevante diensten van het secretariaat-generaal van de Raad en de Commissie.

3. De hoge vertegenwoordiger ziet toe op de algehele samenhang bij de toepassing van dit besluit en draagt zorg voor voortdurende toetsing van deze beveiligingsvoorschriften.

4. De beveiligingsvoorschriften van de EDEO worden ten uitvoer gelegd in nauwe samenwerking met de bevoegde veiligheidsautoriteiten van de lidstaten, de dienst Beveiliging van het secretariaat-generaal van de Raad en het directoraat Beveiliging van het directoraat-generaal Personele Middelen en Veiligheid van de Europese Commissie.

5. De EDEO ziet erop toe dat het crisisresponssysteem van de EDEO met alle aspecten van het beveiligingsproces rekening houdt.

6. De COO, in zijn hoedanigheid van veiligheidsautoriteit, en het hoofd van het directoraat Beveiliging van de EDEO zien toe op de tenuitvoerlegging van dit besluit.

Artikel 21

Vervanging van voorgaande besluiten

1. Het besluit van de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor Buitenlandse Zaken en Veiligheidsbeleid van 15 juni 2011 betreffende de beveiligingsvoorschriften voor de Europese dienst voor extern optreden [1] wordt bij onderhavig besluit ingetrokken en erdoor vervangen.

2. Het besluit van de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor Buitenlandse Zaken en Veiligheidsbeleid van 23 februari 2011 betreffende de aanwijzing en de taken van de gedelegeerde veiligheidsautoriteit van de Europese dienst voor extern optreden wordt bij onderhavig besluit ingetrokken.

Artikel 22

Slotbepalingen

Dit besluit treedt in werking op de datum waarop het wordt ondertekend.

Het wordt bekendgemaakt in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

De bevoegde autoriteiten van de EDEO stellen alle personeelsleden op wie dit besluit en de bijlagen erbij van toepassing zijn, tijdig in kennis van de inhoud en de inwerkingtreding van dit besluit en van alle later wijzigingen ervan.

Gedaan te Brussel, 19 april 2013.

De hoge vertegenwoordiger

C. ASHTON

[1] PB C 304 van 15.10.2011, blz. 5.

BIJLAGE A

BEGINSELEN EN NORMEN VOOR DE BESCHERMING VAN GERUBRICEERDE EU-INFORMATIE

Artikel 1

Doel, toepassingsgebied en definities

1. In deze bijlage worden de grondbeginselen en minimumnormen voor beveiliging vastgesteld ten behoeve van de bescherming van gerubriceerde EU-informatie.

2. Deze grondbeginselen en minimumnormen zijn van toepassing op de EDEO en op onder de verantwoordelijkheid van de EDEO geplaatst personeel, zoals bedoeld in artikel 1 en gedefinieerd in artikel 2 van dit besluit.

Artikel 2

Definitie van gerubriceerde EU-informatie, rubriceringen en markeringen

1. Onder "gerubriceerde EU-informatie" wordt verstaan: informatie of materiaal met een bepaalde EU-rubricering, waarvan de openbaarmaking zonder machtiging de belangen van de Europese Unie of van een of meer van haar lidstaten in meerdere of mindere mate kan schaden.

2. Voor gerubriceerde EU-informatie worden de volgende rubriceringen gehanteerd:

a) TRÈS SECRET UE/EU TOP SECRET: informatie en materiaal waarvan de openbaarmaking zonder machtiging de wezenlijke belangen van de Europese Unie of van een of meer van haar lidstaten uitzonderlijk ernstig kan schaden;

b) SECRET UE/EU SECRET: informatie en materiaal waarvan de openbaarmaking zonder machtiging de wezenlijke belangen van de Europese Unie of van een of meer van haar lidstaten ernstig kan schaden;

c) CONFIDENTIEL UE/EU CONFIDENTIAL: informatie en materiaal waarvan de openbaarmaking zonder machtiging de wezenlijke belangen van de Europese Unie of van een of meer van haar lidstaten kan schaden;

d) RESTREINT UE/EU RESTRICTED: informatie en materiaal waarvan de openbaarmaking zonder machtiging nadelig kan zijn voor de belangen van de Europese Unie of van een of meer van haar lidstaten.

3. Gerubriceerde EU-informatie krijgt een rubricering overeenkomstig lid 2. Daarnaast kunnen er markeringen op worden aangebracht om de gebieden waarop zij betrekking heeft aan te duiden, de opsteller te identificeren, de verspreiding of het gebruik te beperken of de geschiktheid voor vrijgave aan te geven.

Artikel 3

Rubriceringsbeheer

1. De EDEO zorgt ervoor dat gerubriceerde EU-informatie naar behoren wordt gerubriceerd en duidelijk als gerubriceerde informatie wordt aangemerkt, en dat de rubriceringsgraad ervan slechts zolang als nodig wordt behouden.

2. Gerubriceerde EU-informatie wordt niet lager gerubriceerd of gederubriceerd en de in artikel 2, lid 3, bedoelde markeringen worden niet gewijzigd of verwijderd zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opsteller.

3. De veiligheidsautoriteit van de EDEO stelt, na raadpleging van het Beveiligingscomité van de EDEO overeenkomstig artikel 14, lid 5, van dit besluit, een beveiligingsbeleid inzake het genereren van gerubriceerde EU-informatie vast, met inbegrip van een praktische rubriceringsgids.

Artikel 4

Bescherming van gerubriceerde informatie

1. Gerubriceerde EU-informatie wordt beschermd in overeenstemming met dit besluit.

2. De houder van elke gerubriceerde EU-informatie is verantwoordelijk voor de bescherming ervan in overeenstemming met dit besluit.

3. Wanneer lidstaten gerubriceerde informatie met een nationale rubricering in de structuren of netwerken van de EDEO invoeren, beschermt de EDEO die informatie, in overeenstemming met de voorschriften voor gerubriceerde EU-informatie, op het beschermingsniveau dat gelijkwaardig is met het nationale niveau volgens de concordantietabel van rubriceringen in aanhangsel B bij Besluit 2011/292/EU van de Raad van 31 maart 2011 betreffende de beveiligingsvoorschriften voor de bescherming van gerubriceerde EU-informatie.

De EDEO stelt passende procedures vast voor de nauwkeurige registratie van de opsteller van:

— gerubriceerde informatie die de EDEO heeft ontvangen; en

— bronnenmateriaal dat vervat is in gerubriceerde informatie die door de EDEO is opgesteld.

Het Beveiligingscomité van de EDEO wordt van deze procedures in kennis gesteld.

4. Het is mogelijk dat grote hoeveelheden of een compilatie van gerubriceerde EU-informatie een beschermingsniveau vereisen dat overeenstemt met een hogere rubriceringsgraad dan die van de onderdelen ervan.

Artikel 5

Persoonsgerelateerde beveiliging voor de verwerking van gerubriceerde EU-informatie

1. Persoonsgerelateerde beveiliging is de toepassing van maatregelen die ervoor moeten zorgen dat toegang tot gerubriceerde EU-informatie uitsluitend wordt verleend aan personen die:

— een "noodzaak tot kennisname" hebben,

— wat de toegang tot informatie met rubricering CONFIDENTIEL UE/EU CONFIDENTIAL of hoger betreft, een veiligheidsmachtiging voor het passende niveau hebben of anderszins uit hoofde van hun functie daartoe naar behoren zijn gemachtigd in overeenstemming met de nationale wet- en regelgeving; en

— zijn geïnstrueerd over hun verantwoordelijkheden.

2. De procedures inzake veiligheidsmachtigingen voor personen bepalen of een persoon, gelet op diens loyaliteit en betrouwbaarheid, toegang kan worden verleend tot gerubriceerde EU-informatie.

3. Voordat hun toegang tot gerubriceerde EU-informatie wordt verleend, en vervolgens met regelmatige tussenpozen, worden alle personen geïnstrueerd over hun verantwoordelijkheden ter bescherming van gerubriceerde EU-informatie overeenkomstig dit besluit, en dienen zij deze verantwoordelijkheden schriftelijk te bevestigen.

4. De bepalingen ter uitvoering van dit artikel zijn in bijlage A I opgenomen.

Artikel 6

Fysieke beveiliging van gerubriceerde EU-informatie

1. Fysieke beveiliging is de toepassing van fysieke en technische beschermingsmaatregelen om toegang zonder machtiging tot gerubriceerde EU-informatie te ontmoedigen.

2. Met de fysieke beveiligingsmaatregelen wordt beoogd het binnendringen met list of geweld te verhinderen, acties waarvoor geen toestemming is verleend af te schrikken, tegen te gaan en op te sporen en op basis van het "noodzaak tot kennisname"-beginsel een onderscheid tussen personeelsleden mogelijk te maken wat betreft de toegang tot gerubriceerde EU-informatie. Deze maatregelen worden op een risicobeheersingsproces gebaseerd.

3. Er worden fysieke beveiligingsmaatregelen ingesteld voor alle locaties, gebouwen, kantoren, ruimten en andere zones waar gerubriceerde EU-informatie wordt verwerkt of opgeslagen, met inbegrip van zones waar communicatie- en informatiesystemen, zoals gedefinieerd in artikel 8, lid 2, zijn ondergebracht.

4. Zones waar gerubriceerde EU-informatie met rubricering CONFIDENTIEL UE/EU CONFIDENTIAL of hoger wordt opgeslagen, worden overeenkomstig bijlage A II als beveiligde zones aangemerkt en door de veiligheidsautoriteit van de EDEO goedgekeurd.

5. Voor de bescherming van gerubriceerde EU-informatie met rubricering CONFIDENTIEL UE/EU CONFIDENTIAL of hoger worden uitsluitend goedgekeurde apparatuur en voorzieningen gebruikt.

6. De bepalingen ter uitvoering van dit artikel zijn in bijlage A II opgenomen.

Artikel 7

Beheer van gerubriceerde informatie

1. Het beheer van gerubriceerde informatie is het toepassen van administratieve maatregelen voor het controleren van gerubriceerde EU-informatie gedurende de gehele levenscyclus ervan, teneinde de in de artikelen 5, 8 en 6 bedoelde maatregelen aan te vullen, en daarbij het al dan niet opzettelijk compromitteren of verliezen van die informatie te helpen voorkomen, opsporen en herstellen. Die maatregelen hebben met name betrekking op het genereren, registreren, kopiëren, vertalen, vervoeren, verwerken, opslaan en vernietigen van gerubriceerde EU-informatie.

2. Informatie met rubricering CONFIDENTIEL UE/EU CONFIDENTIAL of hoger wordt vóór verspreiding en bij ontvangst geregistreerd voor beveiligingsdoeleinden. De bevoegde autoriteiten in de EDEO zetten voor dit doel een registratiesysteem op. Informatie met rubricering TRÈS SECRET UE/EU TOP SECRET wordt in speciaal daarvoor bestemde registers geregistreerd.

3. De diensten en locaties waar gerubriceerde EU-informatie wordt verwerkt of opgeslagen, worden regelmatig geïnspecteerd door de veiligheidsautoriteit van de EDEO.

4. gerubriceerde EU-informatie wordt als volgt overgebracht tussen diensten en locaties die zich buiten fysiek beveiligde zones bevinden:

a) de algemene regel is dat gerubriceerde EU-informatie wordt overgedragen met elektronische middelen, beschermd met encryptieproducten die overeenkomstig artikel 7, lid 5, van dit besluit zijn goedgekeurd, en in overeenstemming met duidelijk vastgestelde operationele beveiligingsprocedures;

b) wanneer geen gebruik wordt gemaakt van de onder a) genoemde middelen, wordt gerubriceerde EU-informatie vervoerd:

   i) op elektronische dragers (zoals usb-sticks, cd's, harde schijven) beschermd met encryptieproducten die overeenkomstig artikel 7, lid 5, van dit besluit zijn goedgekeurd; of

   ii) in alle overige gevallen, op de wijze die door de veiligheidsautoriteit van de EDEO is voorgeschreven in overeenstemming met de desbetreffende beschermingsmaatregelen in bijlage A III, afdeling V.

5. De bepalingen ter uitvoering van dit artikel zijn in bijlage A III opgenomen.

Artikel 8

Bescherming van gerubriceerde EU-informatie die wordt verwerkt in communicatie- en informatiesystemen

1. "Information Assurance" ("IA") op het gebied van communicatie- en informatiesystemen is het vertrouwen dat die systemen de erin opgenomen informatie zullen beschermen en zullen functioneren zoals nodig en wanneer nodig, onder de controle van legitieme gebruikers. Doeltreffende IA waarborgt passende niveaus van vertrouwelijkheid, integriteit, beschikbaarheid, onweerlegbaarheid en authenticiteit. IA is op een risicobeheersingsproces gebaseerd.

2. "Communicatie- en informatiesystemen" zijn systemen waarmee informatie in elektronische vorm kan worden verwerkt. Een communicatie- en informatiesysteem omvat alle functionele bestanddelen die voor het functioneren ervan vereist zijn, waaronder infrastructurele, organisatorische, personele en informatiemiddelen. Deze bijlage is van toepassing op alle communicatie- en informatiesystemen van de EDEO waarmee gerubriceerde EU-informatie wordt verwerkt.

3. Communicatie- en informatiesystemen verwerken gerubriceerde EU-informatie overeenkomstig het concept information assurance.

4. Alle communicatie- en informatiesystemen die gerubriceerde EU-informatie verwerken, worden aan een homologatieprocedure onderworpen. Met de homologatie wordt beoogd de verzekering te verkrijgen dat alle toepasselijke beveiligingsmaatregelen zijn getroffen en dat het niveau van bescherming van de gerubriceerde EU-informatie en van het communicatie- en informatiesysteem overeenkomstig dit besluit voldoende wordt geacht. In de homologatieverklaring worden de maximaal toegelaten rubriceringsgraad van de informatie die door een communicatie- en informatiesysteem mag worden verwerkt, en de voorwaarden daarvoor vastgesteld.

5. Communicatie- en informatiesystemen die informatie met rubricering CONFIDENTIEL UE/EU CONFIDENTIAL en hoger verwerken, worden zodanig beschermd dat de gerubriceerde informatie niet kan worden gecompromitteerd door onopzettelijke elektromagnetische emissies (hierna: "TEMPEST-beveiligingsmaatregelen").

6. Wanneer gerubriceerde EU-informatie door encryptieproducten wordt beschermd, worden deze producten goedgekeurd overeenkomstig artikel 7, lid 5, van dit besluit.

7. Tijdens de overdracht van gerubriceerde EU-informatie met elektronische middelen moeten goedgekeurde encryptieproducten worden gebruikt. Niettegenstaande deze eis kunnen specifieke procedures worden toegepast in noodgevallen of in geval van specifieke technische configuraties als bepaald in bijlage A IV.

8. Overeenkomstig artikel 7, lid 6, van dit besluit worden in de mate van het nodige de volgende IA-functies ingesteld:

a) een IA-autoriteit ("IAA");

b) een TEMPEST-autoriteit ("TA");

c) een autoriteit voor de goedkeuring van encryptieproducten ("CAA");

d) een autoriteit voor de distributie van encryptieproducten ("CDA").

9. Overeenkomstig artikel 7, lid 7, van dit besluit worden voor elk systeem ingesteld:

a) een veiligheidshomologatieautoriteit ("SAA");

b) een operationele IA-autoriteit.

10. De bepalingen ter uitvoering van dit artikel zijn in bijlage A IV opgenomen.

Artikel 9

Industriële beveiliging

1. Industriële beveiliging is de toepassing van maatregelen om de bescherming van gerubriceerde EU-informatie door contractanten of subcontractanten tijdens precontractuele onderhandelingen en tijdens de volledige looptijd van gerubriceerde opdrachten te waarborgen. De algemene regel is dat in het kader van dergelijke opdrachten geen toegang mag worden verleend tot informatie met rubricering TRÈS SECRET UE/EU TOP SECRET.

2. De EDEO kan opdrachten plaatsen voor taken die toegang tot of verwerking of opslag van gerubriceerde EU-informatie behelzen of vereisen door industriële of andere entiteiten die zijn ingeschreven in een lidstaat of in een derde staat waarmee een informatiebeveiligingsovereenkomst is gesloten of een administratieve regeling als bedoeld in artikel 10, lid 1, van bijlage A is getroffen.

3. De EDEO ziet er als aanbestedende autoriteit op toe, dat bij het plaatsen van gerubriceerde opdrachten bij industriële of andere entiteiten aan de in dit besluit en in de gerubriceerde opdrachten vervatte minimumnormen voor industriële beveiliging is voldaan. Hij ziet toe op de naleving van dergelijke minimumnormen via de desbetreffende nationale veiligheidsautoriteit/aangewezen veiligheidsautoriteit.

4. In een lidstaat geregistreerde contractanten of subcontractanten die deelnemen aan gerubriceerde opdrachten of onderaanneming waarvoor toegang tot of verwerking of opslag van informatie met de rubricering CONFIDENTIEL UE/EU CONFIDENTIAL of SECRET UE/EU SECRET binnen hun faciliteiten vereist is, hetzij tijdens de uitvoering van de opdrachten, hetzij in de precontractuele fase, dienen te beschikken over een veiligheidsmachtiging voor een vestiging ("Facility Security Clearance" of "FSC") die is afgegeven door de nationale veiligheidsautoriteit, de aangewezen veiligheidsautoriteit of een andere bevoegde veiligheidsautoriteit van de betrokken lidstaat.

5. Personeelsleden van contractanten of subcontractanten die voor de uitvoering van een gerubriceerde opdracht toegang moeten hebben tot informatie met rubricering CONFIDENTIEL UE/EU CONFIDENTIAL of SECRET UE/EU SECRET, dienen houder te zijn van een veiligheidsmachtiging voor personen die is afgegeven door de desbetreffende nationale veiligheidsautoriteit, de aangewezen veiligheidsautoriteit of een andere bevoegde veiligheidsautoriteit overeenkomstig de nationale wet- en regelgeving en de minimumbeveiligingsnormen van bijlage A-I.

6. De bepalingen ter uitvoering van dit artikel zijn in bijlage A V opgenomen.

Artikel 10

Uitwisseling van gerubriceerde informatie met derde staten en internationale organisaties

1. De EDEO mag gerubriceerde EU-informatie slechts uitwisselen met derde staten of internationale organisaties indien:

a) tussen de EU en die derde staat of internationale organisatie een informatiebeveiligingsovereenkomst van kracht is die overeenkomstig artikel 37 VEU en artikel 218 VWEU is gesloten; of

b) tussen de hoge vertegenwoordiger en de bevoegde veiligheidsautoriteiten van die derde staat of internationale organisatie een administratieve regeling van kracht is voor de uitwisseling van informatie die in beginsel geen hogere rubricering dan RESTREINT UE/EU RESTRICTED heeft, die gesloten is overeenkomstig de procedure van artikel 14, lid 5, van dit besluit; of

c) tussen de EU en die derde staat of internationale organisatie een kader of ad-hocdeelnameovereenkomst in de context van een GVDB-crisisbeheersingsoperatie van toepassing is, die overeenkomstig artikel 37 VEU en artikel 218 VWEU is gesloten,

en aan de voorwaarden van het desbetreffende instrument is voldaan.

Uitzonderingen op deze algemene regel zijn opgenomen in bijlage A V, afdeling V.

2. De in lid 1, onder b), bedoelde administratieve regelingen bevatten bepalingen om te waarborgen dat, wanneer derde staten of internationale organisaties gerubriceerde EU-informatie ontvangen, die informatie wordt beschermd in overeenstemming met de ervoor geldende rubriceringsgraad en volgens minimumnormen die niet minder streng zijn dan die welke bij dit besluit zijn vastgesteld.

De informatie die wordt uitgewisseld op grond van de overeenkomsten bedoeld in lid 1, onder c), blijft beperkt tot informatie betreffende GVDB-operaties waaraan de betrokken derde staat deelneemt op grond van die overeenkomsten, en in overeenstemming met de bepalingen ervan.

3. Er worden evaluatiebezoeken aan derde staten en internationale organisaties georganiseerd, als bedoeld in artikel 16 van dit besluit, om de doeltreffendheid van de beveiligingsmaatregelen ter bescherming van gerubriceerde EU-informatie te verifiëren.

4. Het besluit tot vrijgave van gerubriceerde EU-informatie die de EDEO onder zich heeft aan een derde staat of een internationale organisatie wordt per geval genomen, naargelang van de aard en de inhoud van die informatie, de noodzaak dat de ontvanger er kennis van neemt en de baat die de Europese Unie bij de vrijgave heeft.

Indien een entiteit gerubriceerde informatie heeft verstrekt op basis waarvan de EDEO gerubriceerde EU-informatie heeft opgesteld, verzoekt de EDEO deze entiteit om schriftelijke toestemming, teneinde vast te stellen dat er geen bezwaar tegen vrijgave bestaat.

Indien de gerubriceerde informatie waarvan de vrijgave gewenst wordt, niet afkomstig is van de EDEO, vraagt de EDEO vóór vrijgave schriftelijke toestemming aan de opsteller.

Indien de EDEO echter niet in staat is vast te stellen wie de opsteller is, neemt de veiligheidsautoriteit van de EDEO de verantwoordelijkheid van de opsteller op zich, nadat zij daartoe van de in het Beveiligingscomité van de EDEO vertegenwoordigde lidstaten een unaniem gunstig advies heeft verkregen.

5. De bepalingen ter uitvoering van dit artikel zijn in bijlage A VI opgenomen.

Artikel 11

Inbreuken op de beveiligingsvoorschriften en compromittering van gerubriceerde informatie

1. Elke inbreuk of vermoedelijke inbreuk op de beveiligingsvoorschriften en elke compromittering of vermoedelijke compromittering wordt onmiddellijk gemeld aan het directoraat Beveiliging van de EDEO, dat naargelang van het geval het directoraat Beveiliging van het directoraat-generaal Personele Middelen en Veiligheid van de Commissie, de dienst Beveiliging van het secretariaat-generaal van de Raad of de lidstaten dan wel een andere betrokken entiteit inlicht.

2. Wanneer bekend is of er redenen zijn om aan te nemen dat gerubriceerde informatie is gecompromitteerd of verloren is gegaan, licht het directoraat Beveiliging van de EDEO, naargelang van het geval, het directoraat Beveiliging van de Commissie, de dienst Beveiliging van het secretariaat-generaal van de Raad of de nationale veiligheidsautoriteit van de betrokken lidstaat, dan wel een andere betrokken entiteit in en neemt het alle passende maatregelen overeenkomstig de relevante wet- en regelgeving, teneinde:

a) de eventuele schade voor de belangen van de EU of de lidstaten te beoordelen;

b) herhaling te voorkomen;

c) bewijsmateriaal veilig te stellen;

d) ervoor te zorgen dat de zaak wordt onderzocht door personeel dat niet rechtstreeks met de inbreuk te maken heeft, teneinde de feiten vast te stellen;

e) de bevoegde instanties in kennis te stellen van de gevolgen van het feit en de stappen die zijn ondernomen. en

f) de opsteller van de informatie in kennis te stellen.

3. Een onder de verantwoordelijkheid van de EDEO geplaatst personeelslid dat verantwoordelijk is voor een inbreuk op de beveiligingsvoorschriften van dit besluit kan aan disciplinaire maatregelen worden onderworpen overeenkomstig de geldende regels en voorschriften.

Eenieder die verantwoordelijk is voor de compromittering of het verlies van gerubriceerde informatie kan aan disciplinaire en/of gerechtelijke maatregelen worden onderworpen overeenkomstig de geldende wet- en regelgeving.

Het directoraat Beveiliging van het directoraat-generaal Personele Middelen en Veiligheid van de Commissie, de dienst Beveiliging van het secretariaat-generaal van de Raad of de nationale veiligheidsautoriteit van de betrokken lidstaat dan wel andere betrokken entiteit, naargelang van het geval, wordt onmiddellijk ingelicht.

4. Terwijl onderzoek wordt verricht naar de inbreuk en/of compromittering, kan het hoofd van het directoraat Beveiliging van de EDEO de toegang van de betrokkene tot gerubriceerde EU-informatie en tot de locaties van de EDEO intrekken. Het directoraat Beveiliging van het directoraat-generaal Personele Middelen en Veiligheid van de Commissie, de dienst Beveiliging van het secretariaat-generaal van de Raad of de nationale veiligheidsautoriteit van de betrokken lidstaat dan wel andere betrokken entiteit, naargelang van het geval, wordt over een dergelijke beslissing onmiddellijk ingelicht.

BIJLAGE A I

PERSONEELSGERELATEERDE BEVEILIGING

I. **INLEIDING**

1. Deze bijlage bevat bepalingen ter uitvoering van artikel 5 van bijlage A. In deze bijlage worden in het bijzonder de criteria vastgelegd aan de hand waarvan de EDEO bepaalt of aan een persoon, rekening houdend met diens loyaliteit en betrouwbaarheid, toegang tot gerubriceerde EU-informatie mag worden verleend, alsook de onderzoeks- en administratieve procedures die daartoe moeten worden gevolgd.

2. Een "veiligheidsmachtiging voor personen" voor toegang tot gerubriceerde EU-informatie is een verklaring van een bevoegde autoriteit van een lidstaat, die wordt afgelegd na voltooiing van een veiligheidsonderzoek door de bevoegde instanties van die lidstaat, waarbij wordt bevestigd dat de betrokkene, mits zijn "noodzaak tot kennisname" is vastgesteld, tot een bepaalde datum toegang kan krijgen tot gerubriceerde EU-informatie tot op een bepaald niveau (CONFIDENTIEL UE/EU CONFIDENTIAL of hoger); van die persoon wordt dan gezegd dat hij "gescreend" is.

3. Een "certificaat van veiligheidsmachtiging voor personen" is een door de veiligheidsautoriteit van de EDEO afgegeven certificaat waarin wordt bevestigd dat de betrokkene gescreend is en dat de rubriceringsgraad vermeldt van de gerubriceerde EU-informatie waartoe hij toegang kan krijgen, alsook de geldigheidsduur van de veiligheidsmachtiging voor personen en de datum waarop de geldigheid van het certificaat zelf afloopt.

4. Een "machtiging voor toegang tot gerubriceerde EU-informatie" is een machtiging die door de veiligheidsautoriteit van de EDEO overeenkomstig dit besluit wordt verleend nadat de bevoegde instanties van een lidstaat een veiligheidsmachtiging voor personen hebben afgegeven, waarbij wordt bevestigd dat de betrokkene, mits zijn "noodzaak tot kennisname" is vastgesteld, tot een bepaalde datum toegang kan krijgen tot gerubriceerde EU-informatie tot op een bepaald niveau (CONFIDENTIEL UE/EU CONFIDENTIAL of hoger); van die persoon wordt dan gezegd dat hij "gescreend" is.

II. **VERLENING VAN TOEGANG TOT GERUBRICEERDE EU-INFORMATIE**

5. De toegang tot informatie met rubricering RESTREINT UE/EU RESTRICTED vereist geen veiligheidsmachtiging, en wordt verleend nadat:

   a) de statutaire of contractuele relatie met de EDEO is vastgesteld;

   b) de noodzaak tot kennisname van de betrokkene is vastgesteld;

   c) de betrokkene is geïnstrueerd over de beveiligingsvoorschriften en -procedures voor de bescherming van gerubriceerde EU-informatie en hij zijn verantwoordelijkheden in verband met de bescherming van gerubriceerde EU-informatie overeenkomstig dit besluit schriftelijk heeft bevestigd.

6. Een persoon wordt alleen toegang tot informatie met rubricering CONFIDENTIEL UE/ EU CONFIDENTIAL of hoger verleend indien:

   a) zijn noodzaak tot kennisname is vastgesteld;

   b) hem een veiligheidmachtiging voor personen voor het passende niveau is verleend of hij anderszins uit hoofde van zijn functie daartoe naar behoren is gemachtigd in overeenstemming met de nationale wet- en regelgeving; en

   c) hij is geïnstrueerd over de beveiligingsvoorschriften en -procedures voor de bescherming van gerubriceerde EU-informatie en hij zijn verantwoordelijkheden in verband met de bescherming van gerubriceerde EU-informatie schriftelijk heeft bevestigd.

7. De EDEO bepaalt voor welke functies in zijn structuren toegang tot informatie met rubricering CONFIDENTIEL UE/EU CONFIDENTIAL of hoger is vereist en waarvoor derhalve een veiligheidsmachtiging voor personen voor het passende niveau, als bedoeld in artikel 4, noodzakelijk is.

8. Personeelsleden van de EDEO verklaren of zij de nationaliteit van meer dan één land bezitten.

Procedures voor verzoeken om een veiligheidsmachtiging voor personen bij de EDEO

9. Voor personeelsleden van de EDEO zendt het tot aanstelling bevoegde gezag van de EDEO een ingevulde vragenlijst betreffende de veiligheidsmachtiging voor personen naar de nationale veiligheidsautoriteit van de lidstaat waarvan de betrokkene onderdaan is, met het verzoek een veiligheidsonderzoek uit te voeren voor het niveau van gerubriceerde EU-informatie waartoe de betrokkene toegang moet hebben.

10. Wanneer een persoon het staatsburgerschap van meer dan één land bezit, wordt het screeningverzoek gericht tot de nationale veiligheidsautoriteit van het land waarvan de nationaliteit bepalend was voor de aanwerving van de betrokkene.

11. Wanneer een persoon een veiligheidsmachtiging voor personen heeft aangevraagd, en de EDEO de beschikking krijgt over informatie over de betrokkene die voor het veiligheidsonderzoek relevant is, stelt de EDEO de desbetreffende nationale veiligheidsautoriteit daarvan in kennis overeenkomstig de voorschriften ter zake.

12. Nadat het veiligheidsonderzoek is afgesloten, brengt de betrokken nationale veiligheidsautoriteit het directoraat Beveiliging van de EDEO op de hoogte van de uitkomst ervan.

    a) Wanneer het veiligheidsonderzoek tot de zekerheid leidt dat er geen informatie bekend is die doet twijfelen aan de loyaliteit en betrouwbaarheid van de betrokkene, kan de veiligheidsautoriteit van de EDEO de betrokkene een machtiging voor toegang tot gerubriceerde EU-informatie verlenen voor de vereiste rubriceringsgraad, die tot een bepaalde datum geldig is.

    b) De EDEO neemt alle passende maatregelen om te waarborgen dat de door de nationale veiligheidsautoriteit gestelde voorwaarden of beperkingen daadwerkelijk ten uitvoer worden gelegd. De nationale veiligheidsautoriteit wordt over de resultaten daarvan ingelicht.

    c) Wanneer het veiligheidsonderzoek niet tot de onder a) bedoelde zekerheid leidt, stelt de veiligheidsautoriteit van de EDEO de betrokkene daarvan in kennis; deze kan vragen om door de veiligheidsautoriteit van de EDEO te worden gehoord. De veiligheidsautoriteit van de EDEO kan de bevoegde nationale veiligheidsautoriteit om elke toelichting vragen die de autoriteit volgens de nationale wet- en regelgeving mag verstrekken. Indien de uitkomst wordt bevestigd, wordt geen machtiging voor toegang tot gerubriceerde EU-informatie verleend. De EDEO neemt in dat geval alle passende maatregelen om te waarborgen dat de betrokkene geen toegang krijgt tot gerubriceerde EU-informatie.

13. Voor het veiligheidsonderzoek en de resultaten daarvan, waarop het besluit van de EDEO tot het al dan niet verlenen van een machtiging voor toegang tot gerubriceerde EU-informatie is gebaseerd, gelden de in de betrokken lidstaat van toepassing zijnde wet- en regelgeving, ook wat de mogelijkheden tot beroep betreft. Tegen besluiten van de veiligheidsautoriteit van de EDEO kan beroep worden ingesteld in overeenstemming met het statuut van de ambtenaren van de Europese Unie en de regeling die van toepassing is op de andere personeelsleden van de Europese Unie, vastgesteld bij Verordening (EEG, Euratom, EGKS) nr. 259/68 [1] (hierna "het statuut" genoemd).

14. De waarborg waarop een veiligheidsmachtiging voor personen gebaseerd is, op voorwaarde dat de machtiging geldig blijft, strekt zich uit tot elke taak die de betrokkene bij de EDEO, het secretariaat-generaal van de Raad of de Commissie op zich neemt.

15. Indien het dienstverband van een persoon niet begint binnen twaalf maanden na de kennisgeving van de uitkomst van het veiligheidsonderzoek aan de veiligheidsautoriteit van de EDEO, of indien de betrokkene zijn dienst voor een periode van twaalf maanden heeft onderbroken en gedurende die tijd niet heeft gewerkt bij de EDEO, bij andere instellingen, organen of instanties van de EU of in een functie bij een nationale overheid van een lidstaat waarvoor toegang tot gerubriceerde is vereist, wordt de betrokken nationale veiligheidsautoriteit verzocht te bevestigen dat de uitkomst van het veiligheidsonderzoek nog steeds geldig en passend is.

16. Wanneer een persoon een geldige veiligheidsmachtiging voor personen heeft, en de EDEO de beschikking krijgt over informatie dat er in verband met die persoon een veiligheidsrisico bestaat, stelt de EDEO de desbetreffende nationale veiligheidsautoriteit daarvan in kennis overeenkomstig de voorschriften ter zake. Wanneer een nationale veiligheidsautoriteit de EDEO in kennis stelt van de intrekking van een overeenkomstig punt 12, onder a), gegeven verzekering voor een persoon die een geldige machtiging voor toegang tot gerubriceerde EU-informatie heeft, kan de veiligheidsautoriteit van de EDEO de nationale veiligheidsautoriteit om elke toelichting vragen die de autoriteit volgen de nationale wet- en regelgeving mag verstrekken. Indien de negatieve informatie wordt bevestigd, wordt de genoemde machtiging ingetrokken en wordt de betrokkene de toegang tot gerubriceerde EU-informatie en tot functies waar dergelijke toegang mogelijk is of waar hij de veiligheid in gevaar zou kunnen brengen, ontzegd.

17. Elke beslissing om een machtiging voor toegang tot gerubriceerde EU-informatie van een personeelslid van de EDO in te trekken, alsmede de redenen daarvoor, indien gepast, wordt meegedeeld aan de betrokkene, die kan verzoeken om door de veiligheidsautoriteit van de EDEO te worden gehoord. Voor door een nationale veiligheidsautoriteit verstrekte informatie gelden de in de betrokken lidstaat van toepassing zijnde wetten en voorschriften, ook wat de mogelijkheden tot beroep betreft. Tegen besluiten van de veiligheidsautoriteit van de EDEO kan beroep worden ingesteld in overeenstemming met het statuut.

18. Nationale deskundigen die bij de EDEO worden gedetacheerd in een functie waarvoor toegang tot informatie met rubricering CONFIDENTIEL UE/EU CONFIDENTIAL of hoger is vereist, dienen aan de veiligheidsautoriteit van de EDEO een geldige nationale veiligheidsmachtiging voor personen voor toegang tot gerubriceerde EU-informatie met de juiste rubriceringsgraad over te leggen, alvorens hun taak aan te vatten. Dit proces wordt beheerd door de uitzendende lidstaat.

Registratie van veiligheidsmachtigingen voor personen

19. De EDEO houdt een database bij van de veiligheidsmachtigingsstatus van alle onder de verantwoordelijkheid van de EDEO geplaatste personeelsleden en personeelsleden van contractanten van de EDEO. In deze database worden het niveau van de gerubriceerde EU-informatie waartoe een persoon toegang kan worden verleend (CONFIDENTIEL UE/EU CONFIDENTIAL of hoger), de datum van verlening van de veiligheidsmachtiging en de geldigheidsduur ervan geregistreerd.

20. In samenwerking met de lidstaten en andere instellingen, organen en instanties van de EU worden passende coördinatieprocedures ingesteld om te waarborgen dat de EDEO kan beschikken over een nauwkeurig en volledig beeld van de veiligheidsmachtigingsstatus van alle onder de verantwoordelijkheid van de EDEO geplaatste personeelsleden en personeelsleden van contractanten van de EDEO.

[1] PB L 56 van 4.3.1968, blz. 1.

21. De veiligheidsautoriteit van de EDEO kan een certificaat van veiligheidsmachtiging voor personen afgeven met vermelding van het niveau van de gerubriceerde EU-informatie waartoe de persoon toegang kan worden verleend (CONFIDENTIEL UE/EU CONFIDENTIAL of hoger), de geldigheidsduur van de betrokken veiligheidsmachtiging voor personen en de datum waarop de geldigheid van het certificaat zelf afloopt.

Vrijstellingen van de eis inzake veiligheidsmachtiging voor personen

22. Personen die overeenkomstig de nationale wet- en regelgeving uit hoofde van hun functie gemachtigd zijn om toegang te krijgen tot gerubriceerde EU-informatie, worden door het directoraat Beveiliging van de EDEO geïnstrueerd over hun beveiligingsverplichtingen in verband met de bescherming van gerubriceerde EU-informatie.

III. **VEILIGHEIDSOPLEIDING EN VEILIGHEIDSBESEF**

23. Voordat een persoon wordt gemachtigd om toegang te krijgen tot gerubriceerde EU-informatie, dient deze schriftelijk te bevestigen dat hij op de hoogte is van zijn plichten met betrekking tot de bescherming van gerubriceerde EU-informatie en van de gevolgen indien gerubriceerde EU-informatie wordt gecompromitteerd. Een aantekening van deze schriftelijke bevestiging wordt door de EDEO bewaard.

24. Eenieder die gemachtigd is om toegang te krijgen tot gerubriceerde EU-informatie of deze moet verwerken, wordt vanaf het begin bewust gemaakt van en regelmatig geïnstrueerd over bedreigingen voor de veiligheid en moet iedere toenadering of activiteit die hij verdacht of ongewoon acht, onmiddellijk aan de desbetreffende veiligheidsautoriteiten melden.

25. Eenieder die gemachtigd is tot toegang tot gerubriceerde EU-informatie wordt onderworpen aan voortdurende persoonsgerelateerde beveiligingsmaatregelen (nazorg) zolang hij gerubriceerde EU-informatie verwerkt. Deze voortdurende persoonsgerelateerde beveiliging behoort tot de verantwoordelijkheid van:

a) personen die toegang hebben tot gerubriceerde EU-informatie: eenieder is persoonlijk verantwoordelijk voor zijn eigen veiligheidsgerelateerd gedrag en dient iedere toenadering of activiteit die hij verdacht of ongewoon vindt, onmiddellijk te melden aan de desbetreffende veiligheidsinstanties, alsmede elke verandering in zijn persoonlijke omstandigheden die van invloed kan zijn op zijn veiligheidsmachtiging of machtiging voor toegang tot gerubriceerde EU-informatie;

b) lijnmanagers: lijnmanagers moeten erop toezien dat hun personeelsleden bekend zijn met de veiligheidsmaatregelen en verantwoordelijkheden met betrekking tot de bescherming van gerubriceerde EU-informatie en dat het veiligheidsgedrag van hun personeelsleden in het oog wordt gehouden; zij dienen elk beveiligingsprobleem van enige betekenis hetzij zelf aan te pakken, hetzij elke negatieve informatie die van invloed kan zijn op de veiligheidsmachtigingen of machtigingen voor toegang tot gerubriceerde EU-informatie van hun personeelsleden te melden aan de passende veiligheidsautoriteiten;

c) actoren van de veiligheidsorganisatie van de EDEO, bedoeld in artikel 12 van dit besluit: zij zijn verantwoordelijk voor het geven van briefings op het gebied van beveiligingsvoorlichting en zien erop toe dat alle personeelsleden binnen hun gebied regelmatig worden geïnstrueerd; zij stimuleren een solide veiligheidscultuur binnen hun verantwoordelijkheidsgebied en stellen maatregelen in voor de monitoring van het veiligheidsgedrag van het personeel en voor het melden aan de bevoegde veiligheidsautoriteiten van alle negatieve informatie die van invloed kan zijn op iemands veiligheidsmachtiging;

d) EDEO en lidstaten: zij zorgen voor de noodzakelijke kanalen voor het doorgeven van informatie die gevolgen kan hebben voor iemands veiligheidsmachtiging of machtiging voor toegang tot gerubriceerde EU-informatie.

26. Alle personen die geen taken meer vervullen waarvoor toegang tot gerubriceerde EU-informatie vereist is, dienen er bewust van te worden gemaakt dat hun plichten met betrekking tot de bescherming van gerubriceerde EU-informatie blijven bestaan, en dienen zulks in voorkomend geval schriftelijk te bevestigen.

IV. **UITZONDERLIJKE OMSTANDIGHEDEN**

27. De veiligheidsautoriteit van de EDEO kan om dringende en naar behoren gemotiveerde redenen van dienstbelang en in afwachting van de voltooiing van het volledige veiligheidsonderzoek, na raadpleging van de nationale veiligheidsautoriteit van de lidstaat waarvan de betrokkene onderdaan is en afhankelijk van de uitkomst van een eerste controle of er geen negatieve informatie bekend is, ambtenaren en andere personeelsleden van de EDEO voor een specifieke functie tijdelijk toegang tot gerubriceerde EU-informatie verlenen. Er dient zo spoedig mogelijk een volledig veiligheidsonderzoek te worden verricht. Tijdelijke toegang wordt voor ten hoogste zes maanden verleend en geldt niet voor informatie met rubricering TRÈS SECRET UE/EU TOP SECRET. Alle personen aan wie tijdelijke toegang is verleend, bevestigen schriftelijk dat zij kennis dragen van hun plichten met betrekking tot de bescherming van gerubriceerde EU-informatie en van de gevolgen indien gerubriceerde EU-informatie wordt gecompromitteerd. Een aantekening van deze schriftelijke bevestiging wordt door de EDEO bewaard.

28. Wanneer een persoon een functie krijgt toegewezen waarvoor een veiligheidsmachtiging voor personen nodig is van één niveau hoger dan die waarover hij op dat moment beschikt, kan deze nieuwe functie op voorlopige basis worden toegewezen, mits:

a) de dwingende noodzaak van toegang tot gerubriceerde EU-informatie met een hogere rubriceringsgraad schriftelijk door de hiërarchische meerdere van de betrokkene wordt bevestigd;

b) de toegang wordt beperkt tot specifieke onderdelen van de gerubriceerde EU-informatie die nodig zijn voor de functie;

c) de persoon in het bezit is van een geldige veiligheidsmachtiging;

d) er stappen zijn ondernomen om machtiging voor het voor de functie vereiste toegangsniveau te verkrijgen;

e) uit controles door de bevoegde autoriteit genoegzaam is gebleken dat de betrokkene de beveiligingsvoorschriften niet ernstig of herhaaldelijk heeft overtreden;

f) de toewijzing van de functie aan de betrokkene is goedgekeurd door de bevoegde autoriteit van de EDEO; en

g) de betrokken nationale veiligheidsautoriteit/aangewezen veiligheidsautoriteit die de veiligheidsmachtiging van de betrokkene heeft afgegeven, is geraadpleegd en deze geen bezwaren heeft geuit;

h) van de verleende uitzondering een aantekening, met inbegrip van een beschrijving van de informatie waartoe toegang werd verleend, wordt bewaard door het verantwoordelijke register of subregister.

29. Deze procedure wordt gebruikt voor eenmalige toegang tot gerubriceerde EU-informatie met een rubriceringsgraad die één niveau hoger ligt dan waarvoor de betrokkene is gescreend. Deze procedure mag niet bij herhaling worden gebruikt.

30. In zeer uitzonderlijke omstandigheden, zoals bij missies in een vijandige omgeving of gedurende perioden van toenemende internationale spanning, wanneer noodmaatregelen zulks vereisen, in het bijzonder wanneer er levens kunnen worden gered, kan de hoge vertegenwoordiger, de uitvoerend secretaris-generaal of de chief operating officer schriftelijk toegang verlenen tot informatie met rubricering CONFIDENTIEL UE/EU CONFIDENTIAL of SECRET UE/EU SECRET aan personen die niet in het bezit zijn van de vereiste veiligheidsmachtiging voor personen, zulks op voorwaarde dat die toestemming absoluut noodzakelijk is en er geen gerede twijfel bestaat aan de loyaliteit en de betrouwbaarheid van de betrokkene. Een aantekening van deze toestemming, met een beschrijving van de informatie waartoe toegang werd verleend, wordt bewaard.

31. In geval van informatie met rubricering TRÈS SECRET UE/EU TOP SECRET dienen dergelijke noodmaatregelen beperkt te blijven tot onderdanen van de Europese Unie aan wie toegang is verleend tot het nationale equivalent van TRÈS SECRET UE/EU TOP SECRET of tot informatie met rubricering SECRET UE/EU SECRET.

32. Het Beveiligingscomité van de EDEO wordt op de hoogte gesteld van gevallen waarin de in de punten 29 en 30 genoemde procedure is gevolgd.

33. Aan het Beveiligingscomité van de EDEO wordt jaarlijks verslag uitgebracht over het gebruik van de in deze afdeling beschreven procedures.

V. BIJWONEN VAN BIJEENKOMSTEN OP HET HOOFDKANTOOR VAN DE EDEO EN DE DELEGATIES VAN DE UNIE

34. Personen aan wie is opgedragen deel te nemen aan vergaderingen op het hoofdkantoor van de EDEO of delegaties van de Unie waarin informatie met rubricering CONFIDENTIEL UE/EU CONFIDENTIAL of hoger wordt besproken, doen zulks uitsluitend indien veiligheidsmachtigingsstatus van de betrokkene is bevestigd. Voor vertegenwoordigers van de lidstaten, ambtenaren van het secretariaat-generaal van de Raad en de Commissie wordt een certificaat van veiligheidsmachtiging voor personen of een ander bewijs van een veiligheidsmachtiging voor personen door de desbetreffende autoriteiten toegezonden aan het directoraat Beveiliging van de EDEO of de veiligheidscoördinator van de delegatie van de Unie, of in uitzonderingsgevallen door de betrokkene overgelegd. Indien van toepassing kan een geconsolideerde lijst van namen worden gebruikt, met het relevante bewijs van de veiligheidsmachtiging voor personen.

35. Wanneer de veiligheidsmachtiging voor toegang tot gerubriceerde EU-informatie wordt ingetrokken van een persoon die voor zijn werkzaamheden moet deelnemen aan vergaderingen op het hoofdkantoor van de EDEO of delegaties van de Unie waarin informatie met rubricering CONFIDENTIEL UE/EU CONFIDENTIAL of hoger wordt besproken, licht de bevoegde autoriteit de EDEO daarover in.

VI. MOGELIJKE TOEGANG TOT GERUBRICEERDE EU-INFORMATIE

36. Wanneer personen moeten werken in omstandigheden waarin zij mogelijkerwijs toegang hebben tot informatie met rubricering CONFIDENTIEL UE/EU CONFIDENTIAL of hoger, dienen zij passend te zijn gescreend of voortdurend te worden begeleid.

37. Koeriers en bewakings- en begeleidingspersoneel dienen voor de passende rubriceringsgraad te zijn gescreend of anderszins een passend onderzoek te hebben ondergaan overeenkomstig de nationale wet- en regelgeving, regelmatig te worden geïnstrueerd over de beveiligingsprocedures ter bescherming van gerubriceerde EU-informatie en over hun plicht om gerubriceerde EU-informatie te beschermen die hun is toevertrouwd of waartoe zij onbedoeld toegang kunnen hebben gekregen.

BIJLAGE A II

FYSIEKE BEVEILIGING VAN GERUBRICEERDE EU-INFORMATIE

I. **INLEIDING**

1. Deze bijlage bevat bepalingen ter uitvoering van artikel 6 van bijlage A. In deze bijlage worden minimumvoorschriften vastgesteld voor de fysieke beveiliging van locaties, gebouwen, kantoren, ruimten en andere zones waar gerubriceerde EU-informatie wordt verwerkt en opgeslagen, evenals zones waar communicatie- en informatiesystemen zijn ondergebracht.

2. Fysieke beveiligingsmaatregelen zijn bedoeld om de toegang zonder machtiging tot gerubriceerde EU-informatie te voorkomen door:

   a) ervoor te zorgen dat gerubriceerde EU-informatie op passende wijze wordt verwerkt en opgeslagen;

   b) op basis van het "noodzaak tot kennisname"-beginsel en, in voorkomend geval, van hun veiligheidsmachtiging een onderscheid tussen personeelsleden mogelijk te maken wat de toegang tot gerubriceerde EU-informatie betreft;

   c) acties waarvoor geen toestemming is verleend af te schrikken, tegen te houden en op te sporen; en

   d) het door list of geweld binnendringen te verhinderen of te vertragen.

II. **VEREISTEN EN MAATREGELEN INZAKE FYSIEKE BEVEILIGING**

3. De EDEO past een risicobeheersingsproces toe ter bescherming van gerubriceerde EU-informatie op zijn locaties, teneinde ervoor te zorgen dat een fysieke bescherming wordt geboden die overeenstemt met het ingeschatte risico. In het risicobeheersingsproces wordt rekening gehouden met alle relevante factoren, met name:

   a) de rubriceringsgraad van de gerubriceerde EU-informatie;

   b) de vorm en omvang van de gerubriceerde EU-informatie, waarbij in aanmerking moet worden genomen dat grote hoeveelheden of een compilatie van gerubriceerde EU-informatie de toepassing van striktere beschermingsmaatregelen kunnen vergen;

   c) de omgeving en de structuur van de gebouwen of zones waar gerubriceerde EU-informatie is ondergebracht;

   d) de dreigingsevaluatie in verband met derde landen die door INTCEN is verricht op basis van met name de rapportage van de delegaties van de Unie; en

   e) de beoordeelde dreiging die uitgaat van inlichtingendiensten die zich richten op de Europese Unie of de lidstaten en van sabotage, terrorisme en subversieve of andere criminele activiteiten.

4. De veiligheidsautoriteit van de EDEO stelt aan de hand van het begrip "defence in depth" vast welke passende combinatie van fysieke beveiligingsmaatregelen moet worden getroffen. Deze maatregelen kunnen zijn:

   a) een afsluiting: een fysieke barrière ter verdediging van de grens van een zone die bescherming behoeft;

   b) indringerdetectiesystemen ("IDS"): een IDS kan worden gebruikt om het beveiligingsniveau van de afsluiting te verhogen, of in lokalen en gebouwen om beveiligingspersoneel te vervangen of te ondersteunen;

   c) toegangscontrole: er kan toegangscontrole worden uitgeoefend voor een locatie, een gebouw of gebouwen op een locatie of voor zones of ruimten in een gebouw. De controle kan elektronisch of elektromechanisch worden verricht, door beveiligingspersoneel en/of een receptionist, of met enig ander fysiek hulpmiddel;

   d) beveiligingspersoneel: beveiligingspersoneel dat een opleiding heeft gekregen, onder toezicht werkt en, in voorkomend geval, een gedegen veiligheidsonderzoek heeft ondergaan, kan onder meer worden ingezet om personen af te schrikken die overwegen heimelijk binnen te dringen;

   e) gesloten tv-circuit (hierna "CCTV"): een gesloten tv-circuit kan door beveiligingspersoneel worden gebruikt om incidenten en IDS-alarmen op grote locaties of aan de afsluitingen te controleren;

   f) beveiligingsverlichting: beveiligingsverlichting kan worden gebruikt om mogelijke indringers af te schrikken en biedt daarnaast de noodzakelijke verlichting voor effectieve bewaking die rechtstreeks door beveiligingspersoneel dan wel onrechtstreeks via een gesloten tv-circuit geschiedt; en

g) alle andere passende fysieke maatregelen om ongeoorloofde toegang te ontmoedigen of op te sporen of om verlies of beschadiging van gerubriceerde EU-informatie te voorkomen.

5. Het directoraat Beveiliging van de EDEO mag controles uitvoeren bij het in- en uitgaan, ter afschrikking van het ongeoorloofd binnenbrengen van materiaal in, of het ongeoorloofd verwijderen van gerubriceerde EU-informatie uit een locatie of gebouw.

6. Als het risico bestaat dat gerubriceerde EU-informatie van buitenaf wordt waargenomen, zelfs per ongeluk, worden passende maatregelen genomen om dit risico te voorkomen.

7. Voor nieuwe voorzieningen worden fysieke beveiligingsvereisten en functiespecificaties reeds bij het plannen en ontwerpen vastgesteld. Voor bestaande voorzieningen worden fysieke beveiligingsvereisten in de hoogst mogelijke mate uitgevoerd.

III. **UITRUSTING VOOR DE FYSIEKE BESCHERMING VAN GERUBRICEERDE EU-INFORMATIE**

8. Bij de aanschaf van uitrusting (zoals beveiligingsopbergmiddelen, papierversnipperaars, deursloten, elektronische systemen voor toegangscontrole, indringerdetectiesystemen, alarmsystemen) voor de fysieke bescherming van gerubriceerde EU-informatie ziet de veiligheidsautoriteit van de EDEO erop toe dat de uitrusting in overeenstemming is met de goedgekeurde technische normen en minimumvoorschriften.

9. De technische specificaties van uitrusting die bestemd is voor de fysieke bescherming van gerubriceerde EU-informatie worden vastgelegd in beveiligingsrichtsnoeren die door het Beveiligingscomité van de EDEO moeten worden goedgekeurd.

10. De beveiligingssystemen worden geregeld geïnspecteerd en de uitrusting wordt regelmatig onderhouden. Bij de onderhoudswerkzaamheden wordt met het resultaat van de inspecties rekening gehouden om te garanderen dat de uitrusting optimaal blijft werken.

11. De effectiviteit van individuele beveiligingsmaatregelen en van het gehele beveiligingssysteem wordt bij iedere inspectie getoetst.

IV. **FYSIEK BESCHERMDE ZONES**

12. Voor de fysieke bescherming van gerubriceerde EU-informatie worden twee soorten fysiek beschermde zones, of de nationale equivalenten ervan, ingesteld:

a) administratieve zones, en

b) beveiligde zones (waaronder technisch beveiligde zones).

13. De veiligheidsautoriteit van de EDEO bepaalt dat een zone voldoet aan de eisen om te worden aangewezen als administratieve zone, beveiligde zone of technisch beveiligde zone.

14. Voor administratieve zones:

a) wordt een duidelijk omschreven afscheiding ingesteld waar personen en indien mogelijk voertuigen kunnen worden gecontroleerd;

b) wordt toegang zonder begeleiding alleen toegestaan aan personen die naar behoren door het directoraat Beveiliging van de EDEO gemachtigd zijn; en

c) worden alle andere personen altijd begeleid of aan gelijkwaardige controles onderworpen.

15. Voor beveiligde zones:

a) wordt een duidelijk omschreven, beschermde afscheiding ingesteld waar elk in- en uitgaan wordt gecontroleerd door middel van een systeem met toegangspasjes of persoonsherkenning;

b) wordt toegang zonder begeleiding alleen verleend aan personen die een veiligheidsonderzoek op het vereiste niveau hebben ondergaan en specifiek gemachtigd zijn om de zone te betreden op basis van hun noodzaak tot kennisname;

c) worden alle andere personen altijd begeleid of aan gelijkwaardige controles onderworpen.

16. Wanneer het betreden van een beveiligde zone in de praktijk neerkomt op rechtstreekse toegang tot de gerubriceerde informatie die zich daar bevindt, zijn daarnaast de volgende aanvullende voorschriften van toepassing:

a) de hoogste rubriceringsgraad van de informatie die normaal in de zone worden bewaard, wordt duidelijk aangegeven;

b) alle bezoekers moeten een specifieke machtiging bezitten om de zone te betreden, moeten altijd worden begeleid en moeten passend gescreend zijn, tenzij het nodige wordt gedaan om toegang tot gerubriceerde EU-informatie onmogelijk te maken;

c) elektronische apparatuur moet buiten de zone worden achtergelaten.

17. Beveiligde zones die tegen afluisteren zijn beschermd, worden als technisch beveiligde zones aangemerkt. Daarnaast zijn de volgende aanvullende voorschriften van toepassing:

a) de zones worden uitgerust met indringerdetectiesystemen, worden afgesloten wanneer ze niet worden gebruikt en bewaakt wanneer ze in gebruik zijn. Sleutels worden gecontroleerd overeenkomstig afdeling VI van deze bijlage;

b) alle personen en goederen die deze zones binnenkomen, worden gecontroleerd;

c) deze zones worden aan regelmatige fysieke en/of technische inspecties onderworpen, zoals vereist door de veiligheidsautoriteit van de EDEO. Die inspecties worden ook verricht nadat de zones door onbevoegden zijn betreden of indien dit wordt vermoed; en

d) deze zones zijn vrij van ongeoorloofde communicatielijnen of telefoons of andere ongeoorloofde communicatieapparatuur en elektrische of elektronische apparatuur.

18. Niettegenstaande punt 17, onder d), moet communicatieapparatuur en elektrische en elektronische apparatuur van welke aard ook, voordat zij wordt gebruikt in zones waar vergaderingen plaatsvinden of werkzaamheden worden verricht in verband met informatie met rubricering SECRET UE/EU SECRET en hoger, wanneer de dreiging voor gerubriceerde EU-informatie als hoog wordt beoordeeld, eerst door de veiligheidsautoriteit van de EDEO worden onderzocht om te waarborgen dat geen begrijpelijke informatie door die apparatuur onbedoeld of op illegale wijze kan worden doorgegeven naar buiten de afscheiding van de betrokken beveiligde zone.

19. Beveiligde zones waar niet op 24-uursbasis dienstdoend personeel aanwezig is, worden, in voorkomend geval, aan het eind van de normale werktijd geïnspecteerd, alsook buiten de normale werktijd met willekeurige tussenpozen, tenzij er een indringerdetectiesysteem is.

20. Beveiligde zones en technische beveiligde zones kunnen binnen een administratieve zone tijdelijk worden ingesteld voor een gerubriceerde vergadering of een soortgelijk doel.

21. Voor iedere beveiligde zone worden operationele beveiligingsprocedures opgesteld, waarbij het volgende wordt vastgesteld:

a) het niveau van de gerubriceerde EU-informatie die in die zone mag worden verwerkt en opgeslagen;

b) de te handhaven bewakings- en beschermingsmaatregelen;

c) de personen die op grond van hun noodzaak tot kennisname en veiligheidsmachtiging zonder begeleiding toegang mogen hebben tot de zone;

d) in voorkomend geval, de procedures inzake begeleiding of inzake bescherming van gerubriceerde EU-informatie wanneer aan anderen toegang tot de zone wordt verleend;

e) andere relevante maatregelen en procedures.

22. Binnen de beveiligde zones worden kluizen geïnstalleerd. De muren, vloeren, plafonds, ramen en afsluitbare deuren moeten door de veiligheidsautoriteit van de EDEO worden goedgekeurd en een gelijkwaardig beschermingsniveau bieden als de beveiligingsopbergmiddelen die zijn goedgekeurd voor de opslag van gerubriceerde EU-informatie met dezelfde rubriceringsgraad.

V. FYSIEKE BEVEILIGINGSMAATREGELEN VOOR HET VERWERKEN EN OPSLAAN VAN GERUBRICEERDE EU-INFORMATIE

23. gerubriceerde EU-informatie met rubricering RESTREINT UE/EU RESTRICTED mag worden verwerkt:

a) in een beveiligde zone;

b) in een administratieve zone, als de gerubriceerde EU-informatie wordt beschermd tegen toegang door onbevoegden; of

c) buiten een beveiligde of een administratieve zone, als de houder de gerubriceerde EU-informatie vervoert overeenkomstig de punten 30 tot en met 42 van bijlage A III en zich heeft verbonden tot inachtneming van de in de beveiligingsinstructies van de veiligheidsautoriteit van de EDEO opgenomen compenserende maatregelen ter bescherming van gerubriceerde EU-informatie tegen toegang door onbevoegden.

24. Gerubriceerde EU-informatie met rubricering RESTREINT UE/EU RESTRICTED wordt opgeslagen in daarvoor geschikt afgesloten kantoormeubilair in een administratieve zone of een beveiligde zone. De informatie mag tijdelijk buiten een beveiligde of een administratieve zone worden opgeslagen, als de houder zich heeft verbonden tot inachtneming van de compenserende maatregelen volgens de beveiligingsinstructies van de veiligheidsautoriteit.

25. Gerubriceerde EU-informatie met rubricering CONFIDENTIEL UE/EU CONFIDENTIAL of SECRET UE/ EU SECRET mag worden verwerkt:

a) in een beveiligde zone;

b) in een administratieve zone, als de gerubriceerde EU-informatie wordt beschermd tegen toegang door onbevoegden; of

c) buiten een beveiligde zone of een administratieve zone als de houder:

i) de gerubriceerde EU-informatie vervoert overeenkomstig de punten 30 tot en met 42 van bijlage A III;

ii) zich heeft verbonden tot inachtneming van de in de beveiligingsinstructies van de bevoegde veiligheidsautoriteit opgenomen compenserende maatregelen ter bescherming van gerubriceerde EU-informatie tegen toegang door onbevoegden;

iii) de gerubriceerde EU-informatie te allen tijde onder zijn persoonlijke controle houdt; en

iv) in het geval van documenten op papier, het desbetreffend register op de hoogte heeft gebracht.

26. Gerubriceerde EU-informatie met rubricering CONFIDENTIEL UE/EU CONFIDENTIAL of SECRET UE/ EU SECRET wordt in een beveiligde zone opgeslagen in een beveiligingsopbergmiddel of in een kluis.

27. Gerubriceerde EU-informatie met rubricering TRÈS SECRET UE/EU TOP SECRET wordt verwerkt in een beveiligde zone.

28. Gerubriceerde EU-informatie met rubricering TRÈS SECRET UE/EU TOP SECRET wordt opgeslagen in een beveiligde zone, op één van de volgende manieren:

a) in een beveiligingsopbergmiddel dat voldoet aan het bepaalde in punt 8, met één of meer van de volgende aanvullende controlemiddelen:

i) voortdurende bescherming of verificatie door beveiligingspersoneel of dienstdoend personeel in het bezit van een veiligheidsmachtiging;

ii) een goedgekeurd indringerdetectiesysteem in combinatie met interventiebeveiligingspersoneel;

of

b) in een met een indringerdetectiesysteem uitgeruste kluis in combinatie met interventiebeveiligingspersoneel.

29. De voorschriften voor het vervoeren van gerubriceerde EU-informatie buiten fysiek beveiligde zones zijn opgenomen in bijlage A III.

VI. CONTROLE VAN SLEUTELS EN CODECOMBINATIES DIE WORDEN GEBRUIKT VOOR DE BESCHERMING VAN GERUBRICEERDE EU-INFORMATIE

30. De veiligheidsautoriteit van de EDEO stelt procedures vast voor het beheer van sleutels en codecombinaties voor kantoren, lokalen, kluizen en beveiligingsopbergmiddelen. Die procedures bieden bescherming tegen ongeoorloofde toegang.

31. De codecombinaties worden gememoriseerd door zo weinig mogelijk personen die er kennis van moeten nemen. De codecombinaties van beveiligingsopbergmiddelen en kluizen waarin gerubriceerde EU-informatie wordt opgeslagen, worden gewijzigd:

a) bij ontvangst van nieuwe opbergmiddelen;

b) in geval van een wijziging in het personeel dat de combinatie kent;

c) na compromittering of het vermoeden ervan;

d) wanneer een slot in onderhoud of in herstelling is geweest; en

e) ten minste om de 12 maanden.

BIJLAGE A III

BEHEER VAN GERUBRICEERDE INFORMATIE

I. INLEIDING

1. Deze bijlage bevat bepalingen ter uitvoering van artikel 7 van bijlage A. Zij stelt de administratieve maatregelen vast voor het controleren van gerubriceerde EU-informatie gedurende de gehele levenscyclus ervan, teneinde al dan niet opzettelijke compromittering of verlies van die informatie te helpen voorkomen, opsporen en herstellen.

II. RUBRICERINGSBEHEER

Rubriceringen en markeringen

2. Informatie wordt gerubriceerd wanneer zij bescherming behoeft wat de vertrouwelijkheid ervan betreft.

3. De opsteller van gerubriceerde EU-informatie is verantwoordelijk voor het bepalen van de rubriceringsgraad, overeenkomstig de desbetreffende rubriceringsrichtsnoeren, en voor de verspreiding van de informatie.

4. De rubriceringsgraad van gerubriceerde EU-informatie wordt vastgesteld overeenkomstig artikel 2, lid 2, van bijlage A en onder verwijzing naar het beveiligingsbeleid dat overeenkomstig artikel 3, lid 3, van bijlage A moet worden vastgesteld.

5. Voor gerubriceerde informatie van de lidstaten die met de EDEO wordt uitgewisseld, geldt hetzelfde beschermingsniveau als voor gerubriceerde EU-informatie met een gelijkwaardige rubricering. Een concordantietabel voor de rubriceringen is opgenomen in aanhangsel B bij Besluit 2011/292/EU van de Raad van 31 maart 2011 betreffende de beveiligingsvoorschriften voor de bescherming van gerubriceerde EU-informatie.

6. De rubricering, alsmede in voorkomend geval de datum of de specifieke gebeurtenis waarna de informatie lager gerubriceerd of gederubriceerd kan worden, wordt duidelijk en correct aangegeven, ongeacht of de gerubriceerde EU-informatie in papieren, mondelinge, elektronische of andere vorm bestaat.

7. Afzonderlijke delen van een bepaald document (zoals bladzijden, punten, afdelingen, bijlagen, aanhangsels, bijlagen of bijvoegsels) kunnen verschillende rubriceringen vereisen en worden dienovereenkomstig gemarkeerd, ook wanneer zij elektronisch worden opgeslagen.

8. Voor zover mogelijk worden documenten die delen met verschillende rubriceringsgraden bevatten, zo gestructureerd dat de delen met een verschillende rubriceringsgraad gemakkelijk kunnen worden herkend en, indien nodig, worden gescheiden.

9. De rubricering die voor het gehele document of bestand geldt, is van ten minste dezelfde graad als die van het hoogst gerubriceerde gedeelte ervan. Wanneer informatie uit diverse bronnen wordt verzameld, wordt voor het eindproduct in zijn geheel nagegaan welke rubriceringsgraad het moet krijgen, aangezien hiervoor een hogere rubricering vereist kan zijn dan voor de onderdelen ervan.

10. De rubricering van een brief of een nota die bijvoegsels vergezelt, is van dezelfde graad als het hoogst gerubriceerde bijvoegsel. De opsteller geeft door middel van een passende markering duidelijk aan welke rubricering op de brief of nota moet worden toegepast indien deze gescheiden wordt van de bijvoegsels, bijvoorbeeld:

CONFIDENTIEL UE/EU CONFIDENTIAL

Zonder bijlage(n): RESTREINT UE/EU RESTRICTED

Markeringen

11. Ter aanvulling van een van de rubriceringen als bedoeld in artikel 2, lid 2, van bijlage A kan gerubriceerde EU-informatie voorzien zijn van aanvullende markeringen zoals:

    a) een identificatiemiddel om de opsteller aan te duiden;

    b) waarschuwingsmarkeringen, codewoorden of afkortingen waarmee het activiteitengebied waarop het document betrekking heeft, een speciale verspreiding op basis van noodzaak tot kennisname of beperkingen voor het gebruik worden aangegeven;

    c) markeringen inzake de geschiktheid voor vrijgave.

12. Nadat tot vrijgave van gerubriceerde EU-informatie aan een derde staat of internationale organisatie is besloten, verzendt het directoraat Beveiliging van de EDEO de betrokken gerubriceerde informatie, met daarop een markering inzake de geschiktheid voor vrijgave die vermeldt aan welke derde staat of internationale organisatie de informatie wordt vrijgegeven.

13. Het directoraat Beveiliging van de EDEO stelt een lijst van toegestane markeringen vast.

Afgekorte rubriceringsmarkeringen

14. Gestandaardiseerde afgekorte rubriceringsmarkeringen kunnen worden gebruikt om de rubriceringsgraad van afzonderlijke delen van een tekst aan te geven. Afkortingen komen niet in de plaats van de volledige rubriceringsaanduidingen.

15. De volgende standaardafkortingen mogen in gerubriceerde EU-documenten worden gebruikt ter aanduiding van de rubriceringsgraad van afdelingen of onderdelen van tekst van minder dan één bladzijde:

TRÈS SECRET UE/EU TOP SECRET	TS-UE/EU-TS
SECRET UE/EU SECRET	S-UE/EU-S
CONFIDENTIEL UE/EU CONFIDENTIAL	C-UE/EU-C
RESTREINT UE/EU RESTRICTED	R-UE/EU-R

Genereren van gerubriceerde EU-informatie

16. Bij het genereren van een gerubriceerd EU-document:

a) wordt op elke bladzijde duidelijk de rubriceringsgraad aangegeven;

b) wordt elke bladzijde genummerd;

c) wordt het document voorzien van een referentienummer en een onderwerp, dat op zich geen gerubriceerde informatie is, tenzij het als zodanig wordt gemarkeerd;

d) wordt het document gedateerd;

e) worden documenten met rubricering CONFIDENTIEL EU/EU CONFIDENTIAL en hoger op elke bladzijde van een exemplaarnummer voorzien, indien zij in meerdere exemplaren moeten worden verspreid.

17. Als het niet mogelijk is punt 15 toe te passen op gerubriceerde EU-informatie, worden andere passende maatregelen genomen overeenkomstig de krachtens dit besluit op te stellen beveiligingsrichtsnoeren.

Lagere rubricering en derubricering van gerubriceerde EU-informatie

18. Bij het genereren geeft de opsteller waar mogelijk, en in het bijzonder voor als RESTREINT UE/EU RESTRICTED gerubriceerde informatie, aan of de gerubriceerde EU-informatie op een bepaalde datum of na een bepaalde gebeurtenis lager gerubriceerd of gederubriceerd kan worden.

19. De EDEO beziet regelmatig de gerubriceerde EU-informatie waarover hij beschikt opnieuw, om na te gaan of de rubriceringsgraad nog steeds van toepassing is. De EDEO stelt een regeling in om de rubriceringsgraad van geregistreerde gerubriceerde EU-informatie waarvan de EDEO de opsteller is, ten minste iedere vijf jaar opnieuw te bezien. Deze controle is niet nodig wanneer de opsteller bij het genereren van de informatie heeft aangegeven dat deze automatisch lager gerubriceerd of gederubriceerd moet worden en de informatie dienovereenkomstig gemarkeerd is.

III. REGISTRATIE VAN GERUBRICEERDE EU-INFORMATIE VOOR BEVEILIGINGSDOELEINDEN

20. Op het hoofdkantoor van de EDEO wordt een centraal register ingesteld. Voor iedere organisatorische entiteit binnen de EDEO waar gerubriceerde EU-informatie wordt verwerkt, wordt een aan het centrale register ondergeschikt verantwoordelijk register aangewezen, teneinde te waarborgen dat gerubriceerde EU-informatie overeenkomstig dit besluit wordt verwerkt. De registers worden ingericht als beveiligde zones zoals omschreven in bijlage A.

Elke delegatie van de Unie stelt haar eigen register voor gerubriceerde EU-informatie in.

De veiligheidsautoriteit van de EDEO wijst voor deze registers een hoofd registratie aan.

21. Voor de toepassing van dit besluit wordt onder registratie voor beveiligingsdoeleinden (hierna "registratie") verstaan: de toepassing van procedures waarbij de levenscyclus van materiaal, met inbegrip van de verspreiding en de vernietiging ervan, wordt geregistreerd. In het geval van een communicatie- en informatiesysteem kunnen de registratieprocedures worden uitgevoerd door middel van processen binnen het communicatie- en informatiesysteem zelf.

22. Alle materiaal met rubricering CONFIDENTIEL UE/EU CONFIDENTIAL en hoger wordt geregistreerd wanneer het bij een organisatorische entiteit, waaronder delegaties van de Unie, aankomt of deze entiteit verlaat. Informatie met rubricering TRÈS SECRET UE/EU TOP SECRET wordt in speciaal daarvoor bestemde registers geregistreerd.

23. Het centrale register op het hoofdkantoor van de EDEO is het belangrijkste doorgangspunt voor de uitwisseling van gerubriceerde informatie met derde staten en internationale organisaties. Het centrale register houdt aantekeningen bij van al deze uitwisselingen.

24. Overeenkomstig artikel 14 van dit besluit stelt de hoge vertegenwoordiger een beveiligingsbeleid inzake de registratie van gerubriceerde EU-informatie voor beveiligingsdoeleinden vast.

Registers voor très secret UE/EU top secret

25. Het centrale register op het hoofdkantoor van de EDEO wordt aangewezen als de centrale instantie voor het ontvangen en verzenden van informatie met rubricering TRÈS SECRET UE/EU TOP SECRET. In voorkomend geval kunnen subregisters worden aangewezen voor de verwerking van dergelijke informatie voor registratiedoeleinden.

26. Deze subregisters mogen geen TRÈS SECRET UE/EU TOP SECRET-documenten rechtstreeks overdragen aan andere subregisters van hetzelfde centrale TRÈS SECRET UE/EU TOP SECRET-register, noch deze naar buiten toe overdragen, zonder uitdrukkelijke schriftelijke toestemming van het centrale register.

IV. KOPIËREN EN VERTALEN VAN GERUBRICEERDE EU-DOCUMENTEN

27. Documenten met rubricering TRÈS SECRET UE/EU TOP SECRET mogen niet zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opsteller worden gekopieerd of vertaald.

28. Indien de opsteller van documenten met rubricering SECRET UE/EU SECRET of lager geen waarschuwingsmarkeringen met betrekking tot het kopiëren of vertalen heeft aangebracht, mogen deze documenten op instructie van de houder worden gekopieerd of vertaald.

29. De beveiligingsmaatregelen die voor het originele document gelden, zijn ook van toepassing op kopieën en vertalingen ervan. Kopieën van documenten met rubricering CONFIDENTIEL EU/EU CONFIDENTIAL en hoger mogen uitsluitend worden vervaardigd door het betrokken register of subregister, met gebruikmaking van een beveiligd kopieerapparaat. De kopieën moeten worden geregistreerd.

V. VERVOER VAN GERUBRICEERDE EU-INFORMATIE

30. Voor het vervoer van gerubriceerde EU-informatie gelden de beschermende maatregelen van de punten 31 tot en met 41. Wanneer gerubriceerde EU-informatie op elektronische dragers wordt vervoerd, kunnen onverminderd artikel 7, lid 4, van bijlage A de onderstaande beschermende maatregelen worden aangevuld met passende door de veiligheidsautoriteit van de EDEO voorgeschreven technische tegenmaatregelen om het risico op verlies of compromittering zo klein mogelijk te maken.

31. De veiligheidsautoriteit van de EDEO geeft overeenkomstig dit besluit instructies over het vervoer van gerubriceerde EU-informatie.

Binnen een gebouw of opzichzelfstaande groep van gebouwen

32. Gerubriceerde EU-informatie die binnen een gebouw of een opzichzelfstaande groep van gebouwen wordt vervoerd, wordt afgedekt om te voorkomen dat de inhoud ervan wordt waargenomen.

33. Binnen een gebouw of een opzichzelfstaande groep van gebouwen wordt informatie met rubricering TRÈS SECRET UE/EU TOP SECRET vervoerd door personen met een passende veiligheidsmachtiging, in een beveiligde enveloppe met daarop alleen de naam van de geadresseerde.

Binnen de Europese Unie

34. Gerubriceerde EU-informatie die tussen gebouwen en locaties binnen de Europese Unie wordt vervoerd, wordt zodanig verpakt dat zij wordt beschermd tegen ongeoorloofde openbaarmaking.

35. Het vervoer binnen de Europese Unie van informatie met een rubriceringsgraad tot SECRET UE/EU SECRET geschiedt op één van de volgende wijzen:

a) per militaire koerier, overheidskoerier of diplomatieke koerier, naargelang van het geval;

b) in handbagage, op voorwaarde dat:

i) de drager de gerubriceerde EU-informatie niet uit handen geeft, tenzij deze wordt opgeslagen conform de voorschriften van bijlage A II;

ii) de gerubriceerde EU-informatie niet onderweg wordt geopend of in het openbaar gelezen;

iii) de persoon de juiste veiligheidsmachtiging heeft en geïnstrueerd is over zijn verantwoordelijkheden inzake de beveiliging;

iv) de persoon zo nodig een koerierspas krijgt;

c) postdiensten of commerciële koeriersdiensten, op voorwaarde dat:

i) deze diensten door de desbetreffende nationale veiligheidsautoriteit zijn goedgekeurd overeenkomstig de nationale wet- en regelgeving;

ii) deze diensten adequate beschermingsmaatregelen toepassen overeenkomstig de minimumvoorschriften die worden vastgelegd in de krachtens artikel 20, lid 1, van dit besluit op te stellen beveiligingsrichtsnoeren.

Bij vervoer van een lidstaat naar een andere wordt het bepaalde onder c) beperkt tot informatie tot en met rubricering CONFIDENTIEL UE/EU CONFIDENTIAL.

36. Materiaal met rubricering CONFIDENTIEL UE/EU CONFIDENTIAL en SECRET UE/EU SECRET (bijvoorbeeld apparaten of machines) dat niet kan worden vervoerd met de in punt 34 bedoelde middelen, wordt overeenkomstig bijlage A V als vracht vervoerd door commerciële vervoersondernemingen.

37. Het vervoer van informatie met rubricering TRÈS SECRET UE/EU TOP SECRET tussen gebouwen of locaties binnen de Europese Unie geschiedt per militaire koerier, overheidskoerier of diplomatieke koerier, naargelang van het geval.

Vanuit de Europese Unie naar het grondgebied van een derde staat, of tussen EU-entiteiten binnen derde staten

38. Gerubriceerde EU-informatie die vanuit de Europese Unie naar het grondgebied van een derde staat of tussen EU-entiteiten binnen derde staten wordt vervoerd, wordt zodanig verpakt dat zij is beschermd tegen ongeoorloofde openbaarmaking.

39. Het vervoer van informatie met rubricering CONFIDENTIEL UE/EU CONFIDENTIAL en SECRET UE/EU SECRET vanuit de Europese Unie naar het grondgebied van een derde staat en het vervoer van gerubriceerde EU-informatie tot aan het niveau SECRET UE/EU SECRET tussen EU-entiteiten binnen derde staten geschiedt op één van de volgende wijzen:

a) per militaire of diplomatieke koerier;

b) in handbagage, op voorwaarde dat:

i) het pakket een officieel zegel draagt of zodanig is verpakt dat duidelijk is dat het om een officiële zending gaat die niet aan een douane- of veiligheidscontrole dient te worden onderworpen;

ii) de persoon een koerierspas bij zich heeft die het pakket identificeert en hem machtigt het te vervoeren;

iii) de drager de gerubriceerde EU-informatie niet uit handen geeft, tenzij deze wordt opgeslagen conform de voorschriften van bijlage A II;

iv) de gerubriceerde EU-informatie niet onderweg wordt geopend of in het openbaar gelezen; en

v) de persoon de juiste veiligheidsmachtiging heeft en geïnstrueerd is over zijn verantwoordelijkheden inzake de beveiliging.

40. Het vervoer van informatie met rubricering CONFIDENTIEL UE/EU CONFIDENTIAL en SECRET UE/EU SECRET die door de Europese Unie wordt vrijgegeven aan een derde staat of een internationale organisatie, moet in overeenstemming zijn met de desbetreffende bepalingen van een informatiebeveiligingsovereenkomst of een administratieve regeling als bedoeld in artikel 10, lid 2, van bijlage A.

41. Informatie met rubricering RESTREINT UE/EU RESTRICTED mag ook vanuit de EU naar het grondgebied van een derde staat door postdiensten of commerciële koeriersdiensten worden vervoerd.

42. Het vervoer van informatie met rubricering TRÈS SECRET UE/EU TOP SECRET vanuit de Europese Unie naar het grondgebied van een derde staat of tussen EU-entiteiten binnen derde staten geschiedt per militaire of diplomatieke koerier.

VI. **VERNIETIGING VAN GERUBRICEERDE EU-INFORMATIE**

43. Gerubriceerde EU-documenten die niet langer nodig zijn, mogen worden vernietigd onverminderd de geldende voorschriften inzake archivering.

44. Documenten die volgens artikel 7, lid 2, van bijlage A moeten worden geregistreerd, worden door het verantwoordelijke register vernietigd op instructie van de houder of een bevoegde autoriteit. De logboeken en andere informatie betreffende de registratie worden dienovereenkomstig bijgewerkt.

45. De vernietiging van documenten met rubricering SECRET UE/EU SECRET of TRÈS SECRET UE/EU TOP SECRET vindt plaats in het bijzijn van een getuige die gemachtigd is voor ten minste de rubriceringsgraad van het document dat wordt vernietigd.

46. Zowel de registrator als de getuige, als de aanwezigheid van deze laatste vereist is, ondertekenen een vernietigingscertificaat, dat in het register wordt bewaard. In het register worden vernietigingscertificaten van documenten met rubricering TRÈS SECRET UE/EU TOP SECRET gedurende ten minste tien jaar en van documenten met rubriceringsgraad CONFIDENTIEL UE/EU CONFIDENTIAL en SECRET UE/EU SECRET gedurende ten minste vijf jaar bewaard.

47. Om te voorkomen dat gerubriceerde documenten geheel of gedeeltelijk worden gereconstrueerd worden deze documenten, ook die met rubricering RESTREINT UE/EU RESTRICTED, vernietigd volgens methoden die voldoen aan de desbetreffende EU-normen of gelijkwaardige normen, of methoden die door de lidstaten zijn goedgekeurd volgens nationale technische normen.

48. De vernietiging van voor gerubriceerde EU-informatie gebruikte digitale opslagmedia geschiedt overeenkomstig punt 36 van bijlage A IV.

VII. **VEILIGHEIDSINSPECTIES**

Veiligheidsinspecties van de EDEO

49. Overeenkomstig artikel 15 van dit besluit omvatten de veiligheidsinspecties van de EDEO:

a) algemene veiligheidsinspecties, die tot doel hebben het algemene beveiligingsniveau van het hoofdkantoor van de EDEO, de delegaties van de Unie en alle ondergeschikte of verwante locaties te beoordelen, en met name de doeltreffendheid van de veiligheidsmaatregelen die ter bescherming van de veiligheidsbelangen van de EDEO zijn getroffen;

b) veiligheidsinspecties voor gerubriceerde EU-informatie, die tot doel hebben de doeltreffendheid te beoordelen van de maatregelen die ter bescherming van gerubriceerde EU-informatie in het hoofdkantoor van de EDEO en de delegaties van de Unie zijn getroffen, doorgaans met het oog op homologatie.

Deze inspecties moeten met name worden verricht om onder meer:

i) te waarborgen dat de bij dit besluit vastgestelde verplichte minimumnormen voor de bescherming van gerubriceerde EU-informatie worden nageleefd;

ii) het belang van beveiliging en doeltreffende risicobeheersing binnen de geïnspecteerde entiteiten te benadrukken;

iii) tegenmaatregelen aan te bevelen om de specifieke gevolgen van de aantasting van de vertrouwelijkheid, integriteit of beschikbaarheid van gerubriceerde informatie te matigen; en

iv) de lopende opleidings- en bewustmakingsprogramma's die door de veiligheidsautoriteiten met betrekking tot beveiliging worden uitgevoerd, te versterken.

Uitvoering van en rapportage over veiligheidsinspecties van de EDEO

50. De veiligheidsinspecties van de EDEO worden uitgevoerd door een inspectieteam van het directoraat Beveiliging van de EDEO en, waar nodig, met steun van beveiligingsexperts van andere EU-instellingen of lidstaten.

Het inspectieteam heeft toegang tot iedere locatie waar gerubriceerde EU-informatie wordt verwerkt, en met name de registers en de aanwezigheidspunten van communicatie- en informatiesystemen.

51. De veiligheidsinspecties van de EDEO in de delegaties van de Unie kunnen zo nodig worden uitgevoerd met steun van de beveiligingsfunctionarissen van de ambassades van de lidstaten in derde landen.

52. Voor het eind van ieder kalenderjaar stelt de veiligheidsautoriteit van de EDEO een veiligheidsinspectieprogramma voor de EDEO voor het volgende jaar vast.

53. Waar nodig kan de veiligheidsautoriteit van de EDEO veiligheidsinspecties houden die niet in het hierboven bedoelde programma zijn opgenomen.

54. Na afloop van de veiligheidsinspectie worden de belangrijkste conclusies en aanbevelingen aan de geïnspecteerde entiteit voorgelegd. Vervolgens stelt het inspectieteam een inspectieverslag op. Indien corrigerende maatregelen en aanbevelingen zijn voorgesteld, moet het verslag voldoende nadere informatie bevatten ter ondersteuning van de getrokken conclusies. Het verslag wordt aan de veiligheidsautoriteit van de EDEO en aan het hoofd van de geïnspecteerde entiteit toegezonden.

Onder de verantwoordelijkheid van het directoraat Beveiliging van de EDEO wordt op gezette tijden een verslag opgesteld met, voor een specifieke periode, de lessen die uit de inspecties zijn getrokken en door het Beveiligingscomité van de EDEO zijn bestudeerd.

Uitvoering van en rapportage over veiligheidsinspecties van EU-organen en -instanties die uit hoofde van titel V, hoofdstuk 2, van het Verdrag betreffende de Europese Unie zijn opgericht

55. Het directoraat Beveiliging van de EDEO kan waar nodig deskundigen aanwijzen om deel te nemen aan gezamenlijke EU-inspectieteams die inspecties uitvoeren in EU-organen en -instanties die uit hoofde van titel V, hoofdstuk 2, VEU zijn opgericht.

Checklist voor veiligheidsinspecties van de EDEO

56. Het directoraat Beveiliging van de EDEO stelt een checklist voor beveiligingsinspecties op, en werkt deze zo nodig bij, met de punten die tijdens een veiligheidsinspectie van de EDEO moeten worden geverifieerd. Deze checklist wordt aan het Beveiligingscomité van de EDEO toegezonden.

57. De informatie ter uitvoering van de checklist wordt, in het bijzonder tijdens de inspectie, verkregen bij de voor het beveiligingsbeheer bevoegde functionarissen van de entiteit die wordt geïnspecteerd. Zodra de checklist met de gedetailleerde antwoorden is aangevuld, wordt hij in overleg met de geïnspecteerde entiteit gerubriceerd. De checklist maakt geen deel uit van het inspectieverslag.

BIJLAGE A IV

BESCHERMING VAN IN COMMUNICATIE- EN INFORMATIESYSTEMEN VERWERKTE GERUBRICEERDE EU-INFORMATIE

I. **INLEIDING**

1. Deze bijlage bevat bepalingen ter uitvoering van artikel 8 van bijlage A.

2. Onderstaande eigenschappen en concepten op het gebied van information assurance (IA) zijn essentieel voor de beveiliging en de correcte werking van operaties met communicatie- en informatiesystemen.

Authenticiteit:	de garantie dat informatie echt en ongewijzigd is en van bonafide bronnen afkomstig is.
Beschikbaarheid:	de eigenschap dat informatie op verzoek van een gemachtigde entiteit toegankelijk en bruikbaar is.
Vertrouwelijkheid:	de eigenschap dat informatie niet wordt vrijgegeven aan niet-gemachtigde personen, entiteiten of processen.
Integriteit:	de eigenschap dat de nauwkeurigheid en de volledigheid van de informatie en de functionele bestanddelen is gewaarborgd.
Onweerlegbaarheid:	de eigenschap dat bewezen kan worden dat een actie of gebeurtenis heeft plaatsgevonden, zodat deze actie of gebeurtenis niet vervolgens kan worden ontkend.

II. **BEGINSELEN VAN INFORMATION ASSURANCE**

3. De onderstaande bepalingen vormen de basis voor de beveiliging van alle communicatie- en informatiesystemen die voor het verwerken van gerubriceerde EU-informatie worden gebruikt. In het IA-beveiligingsbeleid en de IA-beveiligingsrichtsnoeren moeten uitgebreide voorschriften voor de uitvoering van deze bepalingen worden vastgelegd.

Beheersing van beveiligingsrisico's

4. Beheersing van veiligheidsrisico's is een integrerend onderdeel van het definiëren, ontwikkelen, exploiteren en onderhouden van een communicatie- en informatiesysteem. Risicobeheersing (beoordeling, behandeling, aanvaarding en communicatie) verloopt als een zich herhalend proces dat gezamenlijk wordt uitgevoerd door vertegenwoordigers van de eigenaren van het systeem, projectautoriteiten, exploitanten en veiligheidsgoedkeuringsinstanties, waarbij gebruik wordt gemaakt van een beproefde, transparante en volledig begrijpelijke risicobeoordelingsprocedure. De reikwijdte van het communicatie- en informatiesysteem en de functionele bestanddelen ervan wordt aan het begin van het risicobeheersingsproces duidelijk afgebakend.

5. De bevoegde autoriteiten van de EDEO bezien de mogelijke dreigingen voor communicatie- en informatiesystemen en zorgen voor bijgewerkte en nauwkeurige dreigingsbeoordelingen die weergeven hoe de operationele omgeving van dat moment is. Zij werken voortdurend hun kennis inzake kwetsbaarheden bij en herzien op gezette tijden de kwetsbaarheidsbeoordeling, met het oog op aanpassing aan de veranderende informatietechnologie(IT)-omgeving.

6. De beheersing van veiligheidsrisico's is gericht op de toepassing van een geheel van beveiligingsmaatregelen dat een bevredigend evenwicht oplevert tussen de gebruikerseisen en het residuele veiligheidsrisico.

7. De door de bevoegde veiligheidshomologatieautoriteit vastgestelde specifieke eisen, reikwijdte en gedetailleerdheid die voor de homologatie van een communicatie- en informatiesysteem vereist zijn, stemmen overeen met het ingeschatte risico, rekening houdend met alle relevante factoren, waaronder de rubriceringsgraad van de in het communicatie- en informatiesysteem verwerkte gerubriceerde EU-informatie. Homologatie houdt mede een formele verklaring betreffende het residuele risico in en aanvaarding van dat residuele risico door een verantwoordelijke autoriteit.

Beveiliging gedurende de levenscyclus van het communicatie- en informatiesysteem

8. Beveiliging is gedurende de gehele levenscyclus van het communicatie- en informatiesysteem — vanaf de ingebruikname tot de buitengebruikstelling — een vereiste.

9. De rol en interactie van iedere bij een communicatie- en informatiesysteem betrokken partij in verband met de beveiliging ervan wordt voor iedere fase van de levenscyclus vastgesteld.

10. Alle communicatie- en informatiesystemen, met inbegrip van de maatregelen voor de technische en niet-technische beveiliging ervan, worden tijdens de homologatieprocedure aan beveiligingstests onderworpen om ervoor te zorgen dat het passende niveau van IA wordt bereikt en om na te gaan of zij correct zijn geïmplementeerd, geïntegreerd en geconfigureerd.

11. Beveiligingsbeoordelingen, inspecties en evaluaties worden verricht op gezette tijden tijdens de werking en het onderhoud van een communicatie- en informatiesystemen en tevens wanneer zich uitzonderlijke omstandigheden voordoen.

12. De beveiligingsdocumentatie voor een communicatie- en informatiesysteem evolueert gedurende de levenscyclus van dat communicatie- en informatiesysteem als een integrerend onderdeel van het proces van wijzigings- en configuratiebeheer.

Beste praktijken

13. De EDEO ontwikkelen samen met het secretariaat-generaal van de Raad, de Commissie en de lidstaten beste praktijken voor de bescherming van in communicatie- en informatiesystemen verwerkte gerubriceerde EU-informatie. In de richtsnoeren voor beste praktijken worden technische, fysieke, organisatorische en procedurele beveiligingsmaatregelen voor communicatie- en informatiesystemen beschreven waarvan is aangetoond dat zij doeltreffend zijn voor het bestrijden van dreigingen en kwetsbaarheden.

14. Bij de bescherming van in communicatie- en informatiesystemen verwerkte gerubriceerde EU-informatie wordt gebruikgemaakt van de lessen die door de bij IA betrokken entiteiten, zowel binnen als buiten de EU, zijn getrokken.

15. De verspreiding en de daaropvolgende toepassing van de beste praktijken dragen bij tot het bereiken van eenzelfde niveau van IA voor de diverse communicatie- en informatiesystemen van de EDEO waarin gerubriceerde EU-informatie wordt verwerkt.

Defence in depth

16. Om het risico voor communicatie- en informatiesystemen tot een minimum te beperken, wordt een aantal technische en niet-technische beveiligingsmaatregelen genomen, in de vorm van meerdere verdedigingslagen. Deze lagen omvatten:

a) *afschrikking:* beveiligingsmaatregelen die vijandelijke plannen om het communicatie- en informatiesysteem aan te vallen, moeten ontmoedigen;

b) *preventie:* beveiligingsmaatregelen die een aanval op het communicatie- en informatiesysteem moeten verhinderen of tegenhouden;

c) *detectie:* beveiligingsmaatregelen die moeten ontdekken dat het communicatie- en informatiesysteem wordt aangevallen;

d) *veerkracht:* beveiligingsmaatregelen die het effect van een aanval tot een zo klein mogelijke hoeveelheid informatie of onderdelen van communicatie- en informatiesysteem moeten beperken en verdere schade moeten voorkomen; en

e) *herstel:* beveiligingsmaatregelen die weer tot een veilige situatie voor het communicatie- en informatiesysteem moeten leiden.

Aan de hand van een risicobeoordeling wordt de mate van striktheid en toepasselijkheid van die beveiligingsmaatregelen bepaald.

17. De bevoegde autoriteiten van de EDEO zorgen ervoor dat zij in staat zijn te reageren op incidenten die wellicht de organisatorische en nationale grenzen overschrijden en dat zij de respons kunnen coördineren en informatie uitwisselen over deze incidenten en de ermee verband houdende risico's (responscapaciteit voor computercalamiteiten).

Beginsel van minimale gegevensverwerking en het minste voorrecht

18. Ter vermijding van onnodige risico's worden uitsluitend de functies, apparaten en diensten geactiveerd die essentieel zijn voor het vervullen van de operationele eisen.

19. Gebruikers van een communicatie- en informatiesysteem en geautomatiseerde processen krijgen alleen de toegang, voorrechten of machtigingen die zij nodig hebben voor het uitvoeren van hun taken, zodat schade door ongelukken, vergissingen of ongeoorloofd gebruik van CIS-middelen beperkt blijft.

20. De door een communicatie- en informatiesysteem uitgevoerde registratieprocedures worden indien nodig geverifieerd als onderdeel van de homologatieprocedure.

IA-besef

21. De eerste verdedigingslaag voor de beveiliging van communicatie- en informatiesystemen bestaat uit besef van de risico's en bekendheid met de beschikbare beveiligingsmaatregelen. Met name moeten alle personeelsleden die betrokken zijn bij de levenscyclus van communicatie- en informatiesystemen, met inbegrip van de gebruikers, inzien dat:

a) beveiligingsfouten ernstige schade kunnen berokkenen aan de communicatie- en informatiesystemencommunicatie- en informatiesystemen en de gehele organisatie;

b) interconnectiviteit en onderlinge afhankelijkheid kunnen leiden tot schade voor anderen; en

c) zij individuele verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid dragen voor de beveiliging van communicatie- en informatiesystemen overeenkomstig hun functie binnen de systemen en processen.

22. Alle betrokken personeelsleden, onder meer het hogere management en de gebruikers van communicatie- en informatiesystemen, moeten verplicht een IA-opleiding en -bewustmakingstraining volgen, zodat goed wordt begrepen waar de verantwoordelijkheden inzake beveiliging liggen.

Evaluatie en goedkeuring van IT-beveiligingsproducten

23. De vereiste graad van vertrouwen in de beveiligingsmaatregelen, gedefinieerd als een niveau van IA, wordt bepaald aan de hand van de resultaten van het risicobeheersingsproces en het beveiligingsbeleid en de beveiligingsrichtsnoeren in kwestie.

24. Het niveau van IA wordt geverifieerd door middel van internationaal erkende of nationaal goedgekeurde processen en methoden. Deze omvatten in de eerste plaats evaluatie, controles en audits.

25. Encryptieproducten voor de bescherming van gerubriceerde EU-informatie worden geëvalueerd en goedgekeurd door de autoriteit voor de goedkeuring van encryptieproducten (CAA) van een lidstaat.

26. Voordat encryptieproducten worden aanbevolen voor goedkeuring door de CAA van de EDEO overeenkomstig artikel 7, lid 5, moeten zij zijn onderworpen aan een succesvolle onafhankelijke evaluatie door een naar behoren gekwalificeerde instantie (AQUA) van een lidstaat die niet betrokken is bij het ontwerp of de vervaardiging van de apparatuur. Hoe uitvoerig een en ander tijdens deze onafhankelijke evaluatie moet worden bekeken, hangt af van de beoogde maximale rubriceringsgraad van de gerubriceerde EU-informatie die door deze producten moet worden beschermd.

27. Wanneer zulks om specifieke operationele redenen gerechtvaardigd is, kan de CAA van de EDEO op aanbeveling van het Beveiligingscomité afwijken van de vereisten van de punten 25 en 26 en een tijdelijke goedkeuring voor een specifieke periode verlenen overeenkomstig artikel 7, lid 5, van dit besluit.

28. Een AQUA is een CAA van een lidstaat die op basis van door de Raad vastgestelde criteria is geaccrediteerd voor het uitvoeren van de onafhankelijke evaluatie van encryptieproducten voor de bescherming van gerubriceerde EU-informatie.

29. De hoge vertegenwoordiger stelt een beveiligingsbeleid vast inzake de kwalificatie en goedkeuring van IT-beveiligingsproducten die geen encryptieproducten zijn.

Overdracht binnen beveiligde zones

30. Niettegenstaande het bepaalde in dit besluit kan, wanneer de overdracht van gerubriceerde EU-informatie beperkt is tot beveiligde zones, op basis van het resultaat van een risicobeheersingsproces en behoudens goedkeuring van de veiligheidshomologatieautoriteit, gebruik worden gemaakt van onversleutelde verspreiding of van versleuteling op een lager niveau.

Beveiligde interconnectie van communicatie- en informatiesystemen

31. In dit besluit wordt onder een interconnectie verstaan: een rechtstreekse koppeling van twee of meer IT-systemen, met als doel het gezamenlijk gebruik van informatie en andere bronnen van informatie (bijvoorbeeld communicatie), in één of meer richtingen.

32. Een communicatie- en informatiesysteem dient ieder gekoppeld IT-systeem als niet-vertrouwd te beschouwen en beschermende maatregelen te activeren om de uitwisseling van gerubriceerde informatie te controleren.

33. Voor alle interconnecties van communicatie- en informatiesystemen met een ander IT-systeem moet worden voldaan aan de volgende basisvereisten:

a) de zakelijke of operationele vereisten voor dergelijke interconnecties worden door de bevoegde autoriteiten vastgelegd en goedgekeurd;

b) de interconnecties worden aan een procedure inzake risicobeheersing en homologatie onderworpen en moeten worden goedgekeurd door de bevoegde veiligheidshomologatieautoriteiten; en

c) de perimeters van alle communicatie- en informatiesystemen worden opgezet met voorzieningen om de grenzen te beschermen (Boundary Protection Services — BPS).

34. Er mag geen interconnectie tot stand worden gebracht tussen een gehomologeerde communicatie- en informatiesysteem en een onbeschermd of openbaar netwerk, tenzij voor dat doel in het communicatie- en informatiesysteem goedgekeurde BPS zijn opgezet om de grenzen te beschermen tussen het communicatie- en informatiesysteem en het onbeschermde of openbare netwerk. De beveiligingsmaatregelen voor dergelijke interconnecties worden getoetst door de bevoegde IA-autoriteit en goedgekeurd door de bevoegde veiligheidshomologatieautoriteit.

Wanneer het onbeschermde of openbare netwerk alleen als drager wordt gebruikt en de informatie versleuteld is met een overeenkomstig artikel 7, lid 5, van dit besluit goedgekeurd encryptieproduct, wordt een dergelijke koppeling niet gezien als een interconnectie.

35. Rechtstreekse interconnectie of interconnectie in cascade van een communicatie- en informatiesysteem dat gehomologeerd is voor de verwerking van informatie met rubricering TRÈS SECRET UE/EU TOP SECRET, en een onbeschermd of openbaar netwerk, is verboden.

Digitale opslagmedia

36. Digitale opslagmedia worden vernietigd volgens procedures die de veiligheidsautoriteit van de EDEO heeft goedgekeurd.

37. Digitale opslagmedia worden hergebruikt, lager gerubriceerd of gederubriceerd conform een overeenkomstig artikel 7, lid 2, van dit besluit vast te stellen beveiligingsbeleid.

Noodgevallen

38. Niettegenstaande het bepaalde in dit besluit mogen in noodgevallen, zoals dreigende of uitgebroken crises, conflicten, oorlogssituaties of in uitzonderlijke operationele omstandigheden, gedurende een beperkte periode de hieronder beschreven specifieke procedures worden toegepast.

39. Gerubriceerde EU-informatie mag met toestemming van de bevoegde autoriteit door middel van voor een lagere rubriceringsgraad goedgekeurde encryptieproducten of zonder versleuteling worden overgedragen, indien elke vertraging schade zou veroorzaken die duidelijk zwaarder weegt dan de schade ten gevolge van de verspreiding van het gerubriceerde materiaal en indien:

a) de zender en de ontvanger niet over de vereiste encryptieapparatuur beschikken of helemaal geen encryptieapparatuur hebben; en

b) het gerubriceerde materiaal niet op tijd met andere middelen kan worden verstuurd.

40. Gerubriceerde informatie die in de in punt 39 bedoelde omstandigheden wordt overgedragen, mag geen tekenen of aanwijzingen dragen waardoor zij kan worden onderscheiden van ongerubriceerde informatie of informatie die beschermd kan worden door middel van een beschikbaar encryptieproduct. De ontvangers worden onverwijld langs andere wegen op de hoogte gebracht van de rubriceringsgraad.

41. Indien gebruik wordt gemaakt van punt 39, wordt nadien verslag uitgebracht aan het directoraat Beveiliging van de EDEO en via dat directoraat aan het Beveiligingscomité van de EDEO. In het verslag worden in ieder geval de verzender, de ontvanger en de opsteller van alle gerubriceerde EU-informatie vermeld.

III. FUNCTIES EN AUTORITEITEN OP HET GEBIED VAN INFORMATION ASSURANCE

42. Bij de EDEO worden onderstaande functies op het gebied van IA ingesteld. Deze functies vereisen geen afzonderlijke organisatorische entiteiten. Zij hebben afzonderlijke mandaten. Deze functies en de ermee samengaande verantwoordelijkheden kunnen echter in één organisatorische entiteit worden ondergebracht of geïntegreerd dan wel in meerdere organisatorische entiteiten worden gesplitst, als maar wordt vermeden dat belangen of taken botsen.

Information Assurance-autoriteit (IAA)

43. De IAA is verantwoordelijk voor:

a) het ontwikkelen van IA-beveiligingsbeleid en IA-beveiligingsrichtsnoeren en het toezien op de doeltreffendheid en relevantie daarvan;

b) het beschermen en beheren van technische informatie over encryptieproducten;

c) het garanderen dat IA-maatregelen die voor de bescherming van gerubriceerde EU-informatie zijn geselecteerd, voldoen aan het beleid inzake de geschiktheid en selectie van die maatregelen;

d) het garanderen dat encryptieproducten worden geselecteerd overeenkomstig het beleid inzake de geschiktheid en selectie ervan;

e) het coördineren van opleiding en voorlichting inzake IA;

f) het overleggen over het IA-beveiligingsbeleid en de IA-beveiligingsrichtsnoeren met de systeemaanbieder, de beveiligingsmedewerkers en de vertegenwoordigers van gebruikers; en

g) het garanderen dat er in het IA-expertisedeelgebied van het Beveiligingscomité van de EDEO passende deskundigheid beschikbaar is.

TEMPEST-autoriteit

44. De TEMPEST-autoriteit is ervoor verantwoordelijk dat communicatie- en informatiesystemen in overeenstemming zijn met het TEMPEST-beleid en de TEMPEST-richtsnoeren. Zij keurt TEMPEST-tegenmaatregelen voor installaties en producten goed die bestemd zijn voor de bescherming van gerubriceerde EU-informatie tot een bepaalde rubriceringsgraad in haar operationele omgeving.

Autoriteit voor de goedkeuring van encryptieproducten (CAA)

45. De CAA is ervoor verantwoordelijk dat encryptieproducten voldoen aan het geldende cryptografiebeleid. De CAA verleent aan een encryptieproduct goedkeuring voor de bescherming van gerubriceerde EU-informatie tot een bepaalde rubriceringsgraad in haar operationele omgeving.

Autoriteit voor de distributie van encryptieproducten (CDA)

46. De CDA is verantwoordelijk voor:

a) het beheer van en de verantwoording voor encryptiemateriaal van de Europese Unie;

b) de naleving van passende procedures en de instelling van kanalen voor verslaglegging over, en veilige verwerking, opslag en verspreiding van al het encryptiemateriaal van de Europese Unie; en

c) de overdracht van encryptiemateriaal van de Europese Unie aan of van personen of diensten die er gebruik van maken.

Veiligheidshomologatieautoriteit (SAA)

47. De SAA voor ieder systeem is verantwoordelijk voor:

a) het garanderen dat communicatie- en informatiesystemen het toepasselijke beveiligingsbeleid en de beveiligingsrichtlijnen naleven, door het afgeven van een goedkeuringsverklaring voor communicatie- en informatiesystemen voor de verwerking van gerubriceerde EU-informatie tot een bepaalde rubriceringsgraad in haar operationele omgeving, met de voorwaarden voor de homologatie, en de criteria volgens welke hergoedkeuring nodig is;

b) het instellen van een procedure voor veiligheidshomologatie, overeenkomstig het desbetreffende beleid, met duidelijke goedkeuringsvoorwaarden voor communicatie- en informatiesystemen die onder haar gezag staan;

c) het vaststellen van een strategie voor veiligheidshomologatie waarin de mate van gedetailleerdheid voor de homologatie wordt aangegeven, afhankelijk van het vereiste IA-niveau;

d) het bestuderen en goedkeuren van beveiligingsdocumentatie, waaronder verklaringen over risicobeheersing en residuele risico's, systeemspecifieke verklaringen van beveiligingseisen, documentatie voor de verificatie van de beveiligingsimplementatie en operationele beveiligingsprocedures, en het garanderen dat die documentatie in overeenstemming is met de beveiligingsvoorschriften en het beveiligingsbeleid van de EDEO;

e) het controleren van de implementatie van beveiligingsmaatregelen met betrekking tot de communicatie- en informatiesystemen, namelijk door het uitvoeren of steunen van beveiligingsbeoordelingen, -inspecties en -toetsingen;

f) het vaststellen van beveiligingseisen (bijvoorbeeld inzake veiligheidsmachtigingen) voor gevoelige posten in verband met communicatie- en informatiesystemen;

g) het onderschrijven van de selectie van goedgekeurde encryptie- en TEMPEST-producten die worden gebruikt om een communicatie- en informatiesysteem te beveiligen;

h) het goedkeuren, of indien nodig, het deelnemen aan de gezamenlijke goedkeuring van de interconnectie van een communicatie- en informatiesysteem met andere communicatie- en informatiesystemen; en

i) het overleggen met de systeemaanbieder, de beveiligingsmedewerkers en vertegenwoordigers van de gebruikers over veiligheidsrisicobeheersing, in het bijzonder het residuele risico en de voorwaarden voor de goedkeuringsverklaring.

48. De SAA van de EDEO is verantwoordelijk voor de homologatie van alle communicatie- en informatiesystemen die binnen de EDEO functioneren.

Veiligheidshomologatieorgaan (SAB)

49. Een gemeenschappelijk veiligheidshomologatieorgaan is verantwoordelijk voor de homologatie van communicatie- en informatiesystemen die onder de bevoegdheid vallen van de SAA van de EDEO en de SAA's van de lidstaten. Het bestaat uit vertegenwoordigers van de SAA van iedere lidstaat; de vergaderingen worden bijgewoond door een vertegenwoordiger van de SAA van het secretariaat-generaal van de Raad en de Commissie. Andere entiteiten met een aansluiting op een communicatie- en informatiesysteem wordt verzocht vergaderingen bij te wonen waarin dat systeem wordt besproken.

Het SAB wordt voorgezeten door een vertegenwoordiger van de SAA van de EDEO. Het neemt besluiten met eenparigheid van stemmen van de SAA-vertegenwoordigers van instellingen, lidstaten en andere entiteiten met aansluitingen op de communicatie- en informatiesystemen. Het brengt periodiek verslag over zijn werkzaamheden uit aan het Beveiligingscomité van de EDEO en stelt dit in kennis van alle homologatieverklaringen.

Operationele autoriteit voor information assurance

50. De operationele IA-autoriteit voor ieder systeem is verantwoordelijk voor:

a) het ontwikkelen van beveiligingsdocumentatie in overeenstemming met het beveiligingsbeleid en de beveiligingsrichtsnoeren, in het bijzonder de systeemspecifieke verklaring van beveiligingseisen en de verklaring inzake het residuele risico, de operationele beveiligingsprocedures en het encryptieplan dat deel uitmaakt van de homologatieprocedure voor communicatie- en informatiesystemen;

b) het deelnemen aan de selectie en het testen van systeemspecifieke maatregelen, apparatuur en software voor technische beveiliging, teneinde toezicht te houden op de implementatie ervan en ervoor te zorgen dat zij veilig worden geïnstalleerd, geconfigureerd en onderhouden overeenkomstig de beveiligingsdocumentatie;

c) het deelnemen aan de selectie van TEMPEST-beveiligingsmaatregelen en -apparatuur indien dat volgens de systeemspecifieke verklaring van beveiligingseisen nodig is, en ervoor zorgen dat zij veilig worden geïnstalleerd en onderhouden, in samenwerking met de TEMPEST-autoriteit;

d) het toezien op de uitvoering en toepassing van de operationele beveiligingsprocedures en, in voorkomend geval, het overdragen van operationele verantwoordelijkheden voor beveiliging aan de eigenaar van het systeem;

e) het beheer van en het werken met encryptieproducten, de bewaring van versleutelde en gecontroleerde informatie en, indien nodig, het genereren van cryptografische variabelen;

f) het uitvoeren van evaluaties en tests van veiligheidsanalyses, in het bijzonder om de door de SAA verlangde risicoverslagen op te stellen;

g) het aanbieden van CIS-specifieke IA-opleidingen;

h) het implementeren en toepassen van CIS-specifieke beveiligingsmaatregelen.

BIJLAGE A V

INDUSTRIËLE BEVEILIGING

I. INLEIDING

1. Deze bijlage bevat bepalingen ter uitvoering van artikel 9 van bijlage A. De bijlage bevat algemene beveiligingsbepalingen die voor industriële of andere entiteiten gelden in precontractuele onderhandelingen en gedurende de levenscyclus van gerubriceerde opdrachten die de EDEO gunt.

2. De hoge vertegenwoordiger stelt een beleid inzake industriële beveiliging vast waarin in het bijzonder uitvoerige vereisten worden geformuleerd inzake veiligheidsmachtigingen voor vestigingen, memoranda over beveiligingsaspecten, bezoeken en overdracht en vervoer van gerubriceerde EU-informatie.

II. BEVEILIGINGSELEMENTEN IN EEN GERUBRICEERDE OPDRACHT

Rubriceringsgids

3. Alvorens een aanbesteding uit te schrijven of een gerubriceerde opdracht te gunnen, bepaalt de EDEO als aanbestedende instantie welke rubricering wordt gegeven aan informatie die aan inschrijvers en contractanten moet worden verstrekt, en welke rubricering wordt gegeven aan informatie die de contractant zal genereren. Voor dat doel stelt de EDEO een rubriceringsgids op, die bij de uitvoering van de opdracht moet worden gebruikt.

4. Voor het bepalen van de rubricering van de diverse onderdelen van een gerubriceerde opdracht gelden onderstaande beginselen:

   a) bij het opstellen van een rubriceringsgids houdt de EDEO rekening met alle relevante beveiligingsaspecten, zoals de rubricering die is gegeven aan verstrekte informatie waarvan het gebruik voor de opdracht is goedgekeurd door de opsteller van de informatie;

   b) de algehele rubriceringsgraad van de opdracht mag niet lager zijn dan de hoogste rubricering van de onderdelen ervan; en

   c) indien nodig neemt de EDEO contact op met de nationale veiligheidsautoriteiten/aangewezen veiligheidsautoriteiten van de lidstaten of enige andere bevoegde veiligheidsautoriteit, als zich wijzigingen voordoen met betrekking tot de rubricering van informatie die door of aan contractanten is verstrekt tijdens de uitvoering van een opdracht, en wanneer verdere wijzigingen in de rubriceringsgids worden aangebracht.

Memorandum over beveiligingsaspecten

5. De specifieke beveiligingseisen voor de opdracht worden beschreven in een memorandum over beveiligingsaspecten. Het memorandum over beveiligingsaspecten bevat in voorkomend geval de rubriceringsgids en maakt integraal deel uit van een gerubriceerde opdracht of opdracht in onderaanneming.

6. Het memorandum over beveiligingsaspecten bevat bepalingen die de contractant en/of de subcontractant verplichten zich te houden aan de minimumbeveiligingsnormen van dit besluit. Niet-naleving van deze minimumnormen kan voldoende reden zijn voor opzegging van de opdracht.

Programma-/projectbeveiligingsinstructies

7. Afhankelijk van het toepassingsgebied van programma's of projecten waarvoor toegang tot of verwerking of opslag van gerubriceerde EU-informatie nodig is, kan de aanbestedende instantie die het programma of het project zal beheren, specifieke programma-/projectbeveiligingsinstructies opstellen. De programma-/projectbeveiligingsinstructies moeten worden goedgekeurd door de nationale veiligheidsautoriteiten/aangewezen veiligheidsautoriteiten van de lidstaten of een andere bevoegde veiligheidsautoriteit die deelneemt aan het programma/project, en kunnen nadere beveiligingsvoorschriften bevatten.

III. VEILIGHEIDSMACHTIGINGEN VOOR VESTIGINGEN

8. Het directoraat Beveiliging van de EDEO verzoekt de nationale veiligheidsautoriteit, de aangewezen veiligheidsautoriteit of een andere bevoegde instantie van de betrokken lidstaat een veiligheidsmachtiging voor een vestiging af te geven, die overeenkomstig de nationale wet- en regelgeving bevestigt dat een industriële of andere entiteit binnen haar vestigingen in staat is gerubriceerde EU-informatie te beschermen op het vereiste rubriceringsniveau (CONFIDENTIEL UE/EU CONFIDENTIAL of SECRET UE/EU SECRET). Voordat aan een contractant of subcontractant of een mogelijke contractant of subcontractant gerubriceerde EU-informatie mag worden verstrekt of toegang tot gerubriceerde EU-informatie mag worden verleend, dient aan de EDEO bewijs te worden verstrekt dat de veiligheidsmachtiging is afgegeven.

9. In voorkomend geval deelt de EDEO, als aanbestedende instantie, de betrokken nationale veiligheidsautoriteit/aangewezen veiligheidsautoriteit of andere bevoegde veiligheidsautoriteit mee dat in de precontractuele fase of voor de uitvoering van de opdracht een veiligheidsmachtiging voor een vestiging vereist is. Een veiligheidsmachtiging voor een vestiging of een veiligheidsmachtiging voor een persoon is in de precontractuele fase vereist, wanneer gerubriceerde EU-informatie met rubricering CONFIDENTIEL UE/EU CONFIDENTIAL of SECRET UE/EU SECRET moet worden verstrekt in het stadium van de offertes.

10. De EDEO als aanbestedende instantie gunt geen gerubriceerde opdracht aan de geselecteerde inschrijver zonder van de nationale veiligheidsautoriteit/aangewezen veiligheidsautoriteit of andere bevoegde veiligheidsautoriteit van de lidstaat waar de contractant of subcontractant is geregistreerd, de bevestiging te hebben ontvangen dat er, indien zulks vereist is, een veiligheidsmachtiging voor een vestiging is afgegeven.

11. De EDEO als aanbestedende instanties verzoekt de nationale veiligheidsautoriteit/aangewezen veiligheidsautoriteit of andere bevoegde veiligheidsautoriteit die een veiligheidsmachtiging voor een vestiging heeft afgegeven, om op de hoogte te worden gesteld van wijzigingen die gevolgen hebben voor de veiligheidsmachtiging voor een vestiging. Bij onderaanneming wordt de nationale veiligheidsautoriteit/aangewezen veiligheidsautoriteit of andere bevoegde veiligheidsautoriteit op de hoogte gebracht.

12. Intrekking van een veiligheidsmachtiging voor een vestiging door de nationale veiligheidsautoriteit/aangewezen veiligheidsautoriteit of andere bevoegde veiligheidsautoriteit is voor de EDEO als aanbestedende instantie voldoende grond om een gerubriceerde opdracht te beëindigen of een inschrijver van mededinging uit te sluiten.

IV. VEILIGHEIDSMACHTIGINGEN VOOR HET PERSONEEL VAN CONTRACTANTEN

13. Alle voor contractanten werkende personeelsleden die toegang tot gerubriceerde EU-informatie met rubricering CONFIDENTIEL UE/EU CONFIDENTIAL of hoger moeten hebben, dienen een veiligheidsmachtiging van het vereiste niveau te hebben en een noodzaak tot kennisname te hebben voor die informatie. Hoewel een veiligheidsmachtiging niet nodig is voor de toegang tot gerubriceerde EU-informatie met rubricering RESTREINT UE/EU RESTRICTED, is de noodzaak tot kennisname wel vereist.

14. De aanvragen voor veiligheidsmachtigingen voor de personeelsleden van contractanten worden ingediend bij de nationale veiligheidsautoriteit/aangewezen veiligheidsautoriteit die voor de entiteit bevoegd is.

15. De EDEO wijst contractanten die een onderdaan van een derde staat in dienst willen nemen op een post waarvoor toegang tot gerubriceerde EU-informatie vereist is, erop dat het de taak van de nationale veiligheidsautoriteit/aangewezen veiligheidsautoriteit van de lidstaat waar de werkgever is gevestigd om te bepalen of de betrokkene toegang kan worden verleend tot dergelijke informatie, overeenkomstig dit besluit, en te bevestigen dat de opsteller van de informatie toestemming moet hebben gegeven voordat toegang kan worden verleend.

V. GERUBRICEERDE OPDRACHTEN EN ONDERAANNEMING

16. Wanneer in de precontractuele fase gerubriceerde EU-informatie wordt verstrekt aan een inschrijver, bevat de uitnodiging tot inschrijving een bepaling die de inschrijver die uiteindelijk geen offerte doet, of die niet wordt geselecteerd, verplicht alle gerubriceerde documenten binnen een bepaalde termijn terug te zenden.

17. Zodra een gerubriceerde opdracht of opdracht in onderaanneming is gegund, deelt de EDEO als aanbestedende instantie de nationale veiligheidsautoriteit/aangewezen veiligheidsautoriteit of andere bevoegde veiligheidsautoriteit van de contractant of subcontractant de beveiligingsbepalingen van de gerubriceerde opdracht mee.

18. Wanneer zulke opdrachten aflopen of worden beëindigd, deelt de EDEO als aanbestedende dienst (en/of, bij onderaanneming, de nationale veiligheidsautoriteit/aangewezen veiligheidsautoriteit of andere bevoegde veiligheidsautoriteit, naargelang van het geval) dit mee aan de nationale veiligheidsautoriteit/aangewezen veiligheidsautoriteit of andere bevoegde veiligheidsautoriteit van de lidstaat waar de contractant of subcontractant is geregistreerd.

19. Als algemene regel geldt dat de contractant of subcontractant alle gerubriceerde EU-informatie die hij in zijn bezit heeft, na voltooiing of beëindiging van de gerubriceerde opdracht of onderaanneming moet terugbezorgen aan de aanbestedende instantie.

20. In het memorandum over beveiligingsaspecten worden specifieke bepalingen opgenomen voor het verwijderen van gerubriceerde EU-informatie tijdens de uitvoering van een opdracht of bij de voltooiing of beëindiging ervan.

21. Wanneer de contractant of subcontractant gemachtigd is gerubriceerde EU-informatie te behouden na voltooiing of beëindiging van een opdracht, blijven de minimumnormen van dit besluit van toepassing en dient de vertrouwelijkheid van de gerubriceerde EU-informatie door de contractant of subcontractant te worden beschermd.

22. De voorwaarden waaronder een contractant een beroep kan doen op subcontractanten worden in de aanbesteding en de opdracht omschreven.

23. Een contractant dient van de EDEO als aanbestedende instantie toestemming te krijgen voordat hij delen van een gerubriceerde opdracht uitbesteedt aan een onderaannemer. Industriële of andere entiteiten die geregistreerd zijn in een land dat geen lidstaat van de Europese Unie is en geen informatiebeveiligingsovereenkomst met de Europese Unie heeft gesloten, mogen niet als subcontractant worden ingeschakeld.

24. Het is de verantwoordelijkheid van de contractant te garanderen dat alle onderaannemingsactiviteiten verlopen in overeenstemming met de minimumnormen van dit besluit; de contractant mag geen gerubriceerde EU-informatie aan een subcontractant doorgeven zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de aanbestedende instantie.

25. Wat betreft gerubriceerde EU-informatie die door de contractant of subcontractant wordt gegenereerd of verwerkt, oefent de aanbestedende instantie de rechten van de opsteller uit.

VI. BEZOEKEN IN VERBAND MET GERUBRICEERDE OPDRACHTEN

26. Wanneer de EDEO, contractanten of subcontractanten voor de uitvoering van een gerubriceerde opdracht op elkaars locaties toegang vragen tot informatie met rubricering CONFIDENTIEL UE/EU CONFIDENTIAL of SECRET UE/EU SECRET, worden in overleg met de nationale veiligheidsautoriteit/aangewezen veiligheidsautoriteit of andere bevoegde veiligheidsautoriteit bezoeken georganiseerd. Dit doet geen afbreuk aan het recht van de nationale veiligheidsautoriteit/aangewezen veiligheidsautoriteit of andere bevoegde veiligheidsautoriteit om in het kader van specifieke projecten een procedure overeen te komen waarmee zulke bezoeken rechtstreeks kunnen worden georganiseerd.

27. Alle bezoekers dienen over een passende veiligheidsmachtiging te beschikken en een noodzaak tot kennisname te hebben, alvorens zij toegang krijgen tot de gerubriceerde EU-informatie die betrekking heeft op de opdracht van de EDEO.

28. Bezoekers krijgen uitsluitend toegang tot de gerubriceerde EU-informatie die verband houden met het doel van het bezoek.

VII. OVERDRACHT EN VERVOER VAN GERUBRICEERDE EU-INFORMATIE

29. Op de overdracht van gerubriceerde EU-informatie met elektronische middelen zijn de desbetreffende bepalingen van artikel 8 van bijlage A en bijlage A IV van toepassing.

30. Op het vervoer van gerubriceerde EU-informatie zijn de desbetreffende bepalingen van bijlage A III van toepassing, overeenkomstig de nationale wet- en regelgeving.

31. Wat het vervoer van gerubriceerd materiaal als vracht betreft, worden bij de opstelling van de beveiligingsregelingen de volgende beginselen toegepast:

a) de beveiliging wordt tijdens alle fasen van het vervoer gewaarborgd, van het punt van oorsprong tot de eindbestemming;

b) de mate van bescherming die aan een zending wordt verleend, wordt bepaald door de hoogste rubriceringsgraad van het materiaal dat zij bevat;

c) er wordt een veiligheidsmachtiging voor een vestiging op het passende niveau verkregen voor de ondernemingen die het vervoer verzorgen, indien dat inhoudt dat gerubriceerde informatie in de vestigingen van de contractant worden opgeslagen. In ieder geval moeten de personeelsleden die de zending verwerken, in overeenstemming met bijlage A I een passende veiligheidsmachtiging hebben;

d) vóór iedere grensoverschrijdende verplaatsing van materiaal met rubriceringsgraad CONFIDENTIEL UE/EU CONFIDENTIAL of SECRET UE/EU SECRET stelt de verzender een vervoersplan op, dat wordt goedgekeurd door de EDEO, in voorkomend geval in overleg met de betrokken nationale veiligheidsautoriteit/aangewezen veiligheidsautoriteit of andere bevoegde veiligheidsautoriteit van zowel de verzender als de geadresseerde;

e) het vervoer geschiedt zoveel mogelijk zonder onderbreking en wordt zo snel als de omstandigheden toelaten uitgevoerd;

f) waar mogelijk leidt de route alleen door lidstaten. Routes door niet-lidstaten worden alleen gevolgd met toestemming van de nationale veiligheidsautoriteit/aangewezen veiligheidsautoriteit of andere bevoegde veiligheidsautoriteit van de staat van de verzender en de staat van de geadresseerde.

VIII. OVERDRACHT VAN GERUBRICEERDE EU-INFORMATIE NAAR CONTRACTANTEN IN DERDE STATEN

32. De overdracht van gerubriceerde EU-informatie aan contractanten en subcontractanten in derde staten die met de EU een geldige beveiligingsovereenkomst hebben, geschiedt overeenkomstig de beveiligingsmaatregelen die zijn overeengekomen door de EDEO als aanbestedende dienst en de nationale veiligheidsautoriteit/aangewezen veiligheidsautoriteit van de derde staat waar de betrokken contractant is geregistreerd.

IX. VERWERKING EN OPSLAG VAN INFORMATIE MET RUBRICERING RESTREINT UE/EU RESTRICTED

33. Waar nodig in samenwerking met de nationale veiligheidsautoriteit/aangewezen veiligheidsautoriteit van de lidstaat is de EDEO als aanbestedende instantie op basis van contractuele bepalingen gerechtigd bezoeken af te leggen aan vestigingen van contractanten/subcontractanten om na te gaan of passende beveiligingsmaatregelen zijn getroffen voor de bescherming van EU-informatie met rubricering RESTREINT UE/EU RESTRICTED, indien de opdracht zulks vereist.

34. Voor zover dat nodig is volgens de nationale wet- en regelgeving, worden nationale veiligheidsautoriteiten/aangewezen veiligheidsautoriteiten of andere bevoegde veiligheidsautoriteiten door de EDEO als aanbestedende dienst in kennis gesteld van opdrachten of opdrachten in onderaanneming die informatie met rubricering RESTREINT UE/EU RESTRICTED bevatten.

35. Een veiligheidsmachtiging voor een vestiging of veiligheidsmachtigingen voor het personeel van contractanten of subcontractanten is niet vereist voor opdrachten van de EDEO die informatie met rubricering RESTREINT UE/EU RESTRICTED bevatten.

36. De EDEO bestudeert als aanbestedende dienst de reacties op de uitnodigingen tot inschrijving voor opdrachten waarvoor toegang tot informatie met rubricering RESTREINT UE/EU RESTRICTED nodig is, ongeacht eventuele vereisten met betrekking tot veiligheidsmachtigingen voor vestigingen of personen uit hoofde van de nationale wet- en regelgeving.

37. De voorwaarden voor uitbesteding in onderaanneming door de contractant zijn in overeenstemming met het bepaalde in de punten 22 tot en met 24.

38. Wanneer een opdracht de verwerking van informatie met rubricering RESTREINT UE/EU RESTRICTED in een door een contractant geëxploiteerd communicatie- en informatiesysteem behelst, ziet de EDEO er als aanbestedende dienst op toe dat in het contract of de onderaanneming de noodzakelijke technische en administratieve vereisten zijn opgenomen met betrekking tot de homologatie van het communicatie- en informatiesysteem in overeenstemming met het ingeschatte risico, rekening houdend met alle belangrijke factoren. Hoe ver de homologatie van een dergelijk communicatie- en informatiesysteem reikt, wordt door de aanbestedende dienst en de bevoegde nationale veiligheidsautoriteit/aangewezen veiligheidsautoriteit bepaald.

BIJLAGE A VI

UITWISSELING VAN GERUBRICEERDE INFORMATIE MET DERDE STATEN EN INTERNATIONALE ORGANISATIES

I. **INLEIDING**

1. Deze bijlage bevat bepalingen ter uitvoering van artikel 10 van bijlage A.

II. **KADERS VOOR DE UITWISSELING VAN GERUBRICEERDE INFORMATIE**

2. De EDEO mag gerubriceerde EU-informatie uitwisselen met derde staten of internationale organisaties overeenkomstig artikel 10, lid 1, van bijlage A.

Ter ondersteuning van de hoge vertegenwoordiger bij de uitvoering van diens taken uit hoofde van artikel 218 VWEU:

a) stelt de betrokken geografische of thematische dienst van de EDEO in overleg met het directoraat Beveiliging van de EDEO in voorkomend geval vast of met de betrokken derde staat of internationale organisatie langdurige uitwisseling van gerubriceerde EU-informatie vereist is;

b) dient het directoraat Beveiliging van de EDEO in overleg met de betrokken geografische dienst van de EDEO in voorkomend geval bij de hoge vertegenwoordiger ontwerpteksten in voor voorstellen die aan de Raad worden voorgelegd krachtens artikel 218, leden 3, 5 en 6, VWEU;

c) biedt het directoraat Beveiliging van de EDEO de hoge vertegenwoordiger ondersteuning bij onderhandelingen, in coördinatie met de betrokken diensten van de Commissie en het secretariaat-generaal van de Raad;

d) dient het directoraat Crisisbeheersing en Planning van de EDEO met betrekking tot overeenkomsten of regelingen met derde staten betreffende hun deelname aan GVDB-crisisbeheersingsoperaties als bedoeld in artikel 10, lid 1, onder c), van bijlage A, in overleg met de betrokken diensten van de EDEO, in voorkomend geval bij de hoge vertegenwoordiger ontwerpteksten in voor voorstellen die aan de Raad worden voorgelegd krachtens artikel 218, leden 3, 5 en 6, VWEU, en biedt dit directoraat de hoge vertegenwoordiger ondersteuning bij onderhandelingen, in coördinatie met de betrokken diensten van de EDEO en het secretariaat-generaal van de Raad.

3. Indien een informatiebeveiligingsovereenkomst voorziet in een technische uitvoeringsregeling, overeen te komen door het directoraat Beveiliging van de EDEO (in coördinatie met het directoraat Beveiliging van het directoraat-generaal Personele Middelen en Veiligheid van de Commissie en de dienst Beveiliging van het secretariaat-generaal van de Raad) en de bevoegde veiligheidsautoriteit van de betrokken derde staat of internationale organisatie, wordt in die regeling rekening gehouden met het beschermingsniveau dat door de beveiligingsvoorschriften, -structuren en -procedures van die derde staat of internationale organisatie wordt geboden.

4. Wanneer het noodzakelijk is dat de EDEO met een derde staat of internationale organisatie gedurende lange tijd informatie uitwisselt met een rubriceringsgraad die niet hoger is dan RESTREINT UE/EU RESTRICTED, en is vastgesteld dat de partij in kwestie geen beveiligingssysteem heeft dat voldoende is ontwikkeld om een informatiebeveiligingsovereenkomst te sluiten, mag de hoge vertegenwoordiger, na een unaniem gunstig advies van het Beveiligingscomité van de EDEO overeenkomstig artikel 14, lid 5, van dit besluit, met de bevoegde veiligheidsautoriteiten van de derde staat of de internationale organisatie in kwestie een administratieve regeling treffen.

5. Met derde staten of internationale organisaties mag geen gerubriceerde EU-informatie worden uitgewisseld met elektronische middelen, tenzij daarin in de informatiebeveiligingsovereenkomst of de administratieve regeling uitdrukkelijk is voorzien.

6. In het kader van een administratieve regeling betreffende de uitwisseling van gerubriceerde informatie wijst zowel de EDEO als de betrokken derde staat of internationale organisatie een register aan als belangrijkste doorgangspunt voor de uitwisseling van gerubriceerde informatie. Voor de EDEO is dit het centrale register van de EDEO.

7. Administratieve regelingen nemen als algemene regel de vorm van een briefwisseling aan.

III. **EVALUATIEBEZOEKEN**

8. De in artikel 16 van dit besluit bedoelde evaluatiebezoeken worden uitgevoerd in wederzijds overleg met de betrokken derde staat of internationale organisatie en dienen ter evaluatie van:

a) het regelgevingskader voor de bescherming van gerubriceerde informatie;

b) specifieke kenmerken van de wet- en regelgeving, het beleid en de procedures op beveiligingsgebied van de betrokken derde staat of de internationale organisatie die van invloed kunnen zijn op de hoogste rubriceringsgraad van de gerubriceerde informatie die kan worden uitgewisseld;

c) de vigerende beveiligingsmaatregelen en -procedures voor de bescherming van gerubriceerde informatie; en

d) de veiligheidsmachtigingsprocedures voor het vrij te geven niveau van gerubriceerde EU-informatie.

9. Er wordt geen gerubriceerde EU-informatie voordat een evaluatiebezoek heeft plaatsgevonden en is vastgesteld op welk niveau gerubriceerde informatie tussen de partijen mag worden uitgewisseld, op basis van de gelijkwaardigheid van de bescherming die de informatie zal genieten.

Indien de hoge vertegenwoordiger, voordat het evaluatiebezoek heeft plaatsgevonden, kennis neemt van uitzonderlijke of dringende redenen voor het uitwisselen van gerubriceerde informatie, handelt de EDEO als volgt:

a) hij vraagt ten eerste schriftelijke toestemming aan de opsteller van de informatie, om er zeker van te zijn dat deze geen bezwaar heeft tegen de vrijgave;

b) hij verwijst de zaak naar de veiligheidsautoriteit van de EDEO, die tot vrijgave kan beslissen mits daartoe van de in het Beveiligingscomité van de EDEO vertegenwoordigde lidstaten een unaniem gunstig advies is verkregen.

Indien de EDEO niet in staat is vast te stellen wie de opsteller is, neemt de veiligheidsautoriteit van de EDEO de verantwoordelijkheid van de opsteller op zich, nadat zij daartoe van het Beveiligingscomité van de EDEO een unaniem gunstig advies heeft verkregen.

IV. BEVOEGDHEID OM GERUBRICEERDE EU-INFORMATIE VRIJ TE GEVEN AAN DERDE STATEN OF INTERNATIONALE ORGANISATIES

10. Wanneer er een kader bestaat voor de uitwisseling van gerubriceerde informatie met een derde staat of internationale organisatie, als bedoeld in artikel 10, lid 1, van bijlage A, wordt het besluit waarbij de EDEO gerubriceerde EU-informatie vrijgeeft aan een derde staat of internationale organisatie genomen door de veiligheidsautoriteit van de EDEO, die deze toestemming mag delegeren aan hogere EDEO-ambtenaren of andere personen die onder haar gezag vallen.

11. Indien de vrij te geven gerubriceerde informatie of het bronnenmateriaal dat eventueel in die informatie is vervat niet afkomstig is van de EDEO, vraagt de EDEO vóór vrijgave schriftelijke toestemming aan de opsteller, om er zeker van te zijn dat deze geen bezwaar heeft tegen de vrijgave. Indien de EDEO niet in staat is vast te stellen wie de opsteller is, neemt de veiligheidsautoriteit van de EDEO de verantwoordelijkheid van de opsteller op zich, nadat zij daartoe van de in het Beveiligingscomité van de EDEO vertegenwoordigde lidstaten een unaniem gunstig advies heeft verkregen.

V. UITZONDERLIJKE AD-HOCVRIJGAVE VAN GERUBRICEERDE EU-INFORMATIE

12. Indien een van de in artikel 10, lid 1, van bijlage A bedoelde kaders ontbreekt, en de belangen van de EU of van een of meer van haar lidstaten vereisen dat om dringende redenen van politieke of operationele aard gerubriceerde EU-informatie wordt vrijgegeven, mag bij wijze van uitzondering gerubriceerde EU-informatie worden vrijgegeven aan een derde staat of internationale organisatie nadat een van de volgende maatregelen is getroffen.

Het directoraat Beveiliging van de EDEO handelt als volgt, nadat het zich ervan heeft vergewist dat aan de voorwaarden van punt 11 is voldaan:

a) het gaat, voor zover mogelijk, met de veiligheidsautoriteiten van de betrokken derde staat of internationale organisatie na of de beveiligingsvoorschriften, -structuren en -procedures van die staat of organisatie van dien aard zijn dat aan hen vrijgegeven gerubriceerde EU-informatie wordt beschermd volgens normen die niet minder streng zijn dan die van dit besluit;

b) het verzoekt het Beveiligingscomité van de EDEO om op basis van de beschikbare informatie advies uit te brengen over het vertrouwen dat kan worden gesteld in de beveiligingsvoorschriften, -structuren en -procedures van de derde staat of de internationale organisatie waaraan de gerubriceerde EU-informatie moet worden vrijgegeven;

c) het verwijst de zaak naar de veiligheidsautoriteit van de EDEO, die tot vrijgave kan beslissen mits daartoe van de in het Beveiligingscomité van de EDEO vertegenwoordigde lidstaten een unaniem gunstig advies is verkregen.

13. Indien een van de in artikel 10, lid 1, van bijlage A bedoelde kaders ontbreekt, verbindt de betrokken derde partij zich er schriftelijk toe de gerubriceerde EU-informatie op passende wijze te beschermen.

AANHANGSEL A

DEFINITIES

Voor de toepassing van dit besluit wordt verstaan onder:

"homologatie": het proces dat leidt tot de formele verklaring van de instantie voor veiligheidshomologatie (SAA) dat een systeem mag functioneren met een bepaald rubriceringsniveau, in een specifieke beveiligingsmodus in zijn operationele omgeving en op een aanvaardbaar risiconiveau, nadat is vastgesteld dat een goedgekeurde reeks technische, fysieke, organisatorische en procedurele beveiligingsmaatregelen is geïmplementeerd;

"kritisch bestanddeel": alles wat van waarde is voor een organisatie, haar bedrijfsactiviteiten en de continuïteit daarvan, met inbegrip van informatiebronnen ter ondersteuning van de opdracht van de organisatie;

"machtiging voor toegang tot gerubriceerde EU-informatie": een machtiging die door de veiligheidsautoriteit van de EDEO overeenkomstig dit besluit wordt verleend nadat de bevoegde instanties van een lidstaat een veiligheidsmachtiging voor personen hebben afgegeven, waarbij wordt bevestigd dat de betrokkene, mits zijn "noodzaak tot kennisname" is vastgesteld, tot een bepaalde datum toegang kan krijgen tot gerubriceerde EU-informatie tot op een bepaald niveau (CONFIDENTIEL UE/EU CONFIDENTIAL of hoger) — zie artikel 2 van bijlage A I;

"inbreuk": het resultaat van iemands handeling of nalatigheid in strijd met de beveiligingsvoorschriften van dit besluit en/of het beveiligingsbeleid of de beveiligingsrichtsnoeren die maatregelen voor de uitvoering van dit besluit omvatten;

"levenscyclus" van een communicatie- en informatiesysteem: de volledige bestaansduur van een communicatie- en informatiesysteem, inhoudende ingebruikname, conceptie, planning, behoeftenanalyse, ontwerp, ontwikkeling, testen, implementatie, in bedrijf zijn, onderhoud en buitengebruikstelling;

"gerubriceerde opdracht": een overeenkomst tussen de EDEO en een contractant voor de levering van goederen, de uitvoering van werken of de verlening van diensten waarvan de uitvoering de toegang tot of het genereren van gerubriceerde EU-informatie vereist of behelst;

"gerubriceerde onderaanneming": een overeenkomst tussen een contractant van de EDEO en een andere contractant (de subcontractant) voor de levering van goederen, de uitvoering van werken of de verlening van diensten waarvan de uitvoering de toegang tot of het genereren van gerubriceerde EU-informatie vereist of behelst;

"communicatie- en informatiesysteem" of "CIS": een systeem waarmee informatie in elektronische vorm kan worden verwerkt. Een communicatie- en informatiesysteem omvat alle functionele bestanddelen die voor het functioneren ervan vereist zijn, waaronder infrastructurele, organisatorische, personele en informatiemiddelen — zie artikel 8, lid 2, van bijlage A;

"compromittering van gerubriceerde EU-informatie": de volledige of gedeeltelijke bekendmaking van gerubriceerde EU-informatie aan onbevoegde personen of entiteiten — zie artikel 8, lid 2;

"contractant": een natuurlijke persoon of een rechtspersoon die handelingsbekwaam is om overeenkomsten te sluiten;

"encryptieproducten": encryptiealgoritmen, cryptografische hard- en softwaremodules en producten die nadere informatie betreffende de implementatie en bijbehorende documentatie en bedieningsmateriaal bevatten;

"EVDB-operatie": een militaire of civiele crisisbeheersingsoperatie uit hoofde van titel V, hoofdstuk 2, van het EU-Verdrag;

"derubricering": de opheffing van een rubricering;

"defence in depth": de toepassing van een reeks beveiligingsmaatregelen in de vorm van meerdere verdedigingslagen;

"aangewezen veiligheidsautoriteit" (DSA): een autoriteit onder het gezag van de nationale veiligheidsautoriteit (NSA) van een lidstaat die tot taak heeft industriële of andere entiteiten te informeren over alle aspecten van het nationale beleid inzake industriële veiligheid, en leiding te geven en bijstand te verlenen bij de uitvoering ervan. De nationale veiligheidsautoriteit of een andere bevoegde instantie kan de rol van aangewezen veiligheidsautoriteit op zich nemen;

"document": opgeslagen informatie, ongeacht de fysieke vorm of de kenmerken daarvan;

"rubricering verlagen": verlaging van de rubriceringsgraad;

"gerubriceerde EU-informatie": informatie of materiaal met een bepaalde EU-rubricering, waarvan de openbaarmaking zonder machtiging de belangen van de Europese Unie of van een of meer van haar lidstaten in meerdere of mindere mate kan schaden — zie artikel 2, onder f);

"veiligheidsmachtiging voor een vestiging": een administratieve beslissing van een nationale veiligheidsautoriteit of aangewezen veiligheidsautoriteit waaruit blijkt dat de vestiging vanuit beveiligingsoogpunt een afdoende niveau van bescherming biedt voor gerubriceerde EU-informatie met een bepaalde rubriceringsgraad, en dat alle personeelsleden die toegang tot gerubriceerde EU-informatie moeten hebben, een passend veiligheidsonderzoek hebben ondergaan en geïnstrueerd zijn over de toepasselijke beveiligingseisen die nodig zijn om gerubriceerde EU-informatie te kunnen raadplegen en beschermen;

"verwerking" van gerubriceerde EU-informatie: alle mogelijke handelingen waaraan gerubriceerde EU-informatie tijdens de gehele levenscyclus ervan kan worden onderworpen. Hiertoe behoren het genereren, verwerken, vervoeren, rubricering verlagen, declassificeren en vernietigen van de informatie. Met betrekking tot communicatie- en informatiesystemen behoort hiertoe ook het verzamelen, tonen, overdragen en opslaan ervan;

"houder": een naar behoren gemachtigde persoon van wie de noodzaak tot kennisname vaststaat en die gerubriceerde EU-informatie in zijn bezit heeft en derhalve voor de bescherming daarvan verantwoordelijk is;

"industriële of andere entiteit": een entiteit die betrokken is bij de levering van goederen, de uitvoering van werken of de verlening van diensten; het kan hierbij gaan om entiteiten die actief zijn op het gebied van industrie, handel, diensten, wetenschap, onderzoek, onderwijs of ontwikkeling, of om een zelfstandige;

"industriële beveiliging": de toepassing van maatregelen om de bescherming van gerubriceerde EU-informatie door contractanten of subcontractanten tijdens precontractuele onderhandelingen en tijdens de volledige looptijd van gerubriceerde opdrachten te waarborgen — zie artikel 9, lid 1, van bijlage A;

"information assurance" (IA) op het gebied van communicatie- en informatiesystemen: het vertrouwen dat die systemen de erin opgenomen informatie zullen beschermen en zullen functioneren zoals nodig en wanneer nodig, onder de controle van legitieme gebruikers. Doeltreffende IA waarborgt passende niveaus van vertrouwelijkheid, integriteit, beschikbaarheid, onweerlegbaarheid en authenticiteit. IA is op een risicobeheersingsproces gebaseerd — zie artikel 8, lid 1, van bijlage A;

"interconnectie": een rechtstreekse koppeling van twee of meer IT-systemen, met als doel het gezamenlijk gebruik van informatie en andere bronnen van informatie (bijvoorbeeld communicatie), in één of meer richtingen — zie bijlage A IV, punt 31;

"beheer van gerubriceerde informatie": het toepassen van administratieve maatregelen voor het controleren van gerubriceerde EU-informatie gedurende de gehele levenscyclus ervan, teneinde de in de artikelen 5, 8 en 6 bedoelde maatregelen aan te vullen, en daarbij het al dan niet opzettelijk compromitteren of verliezen van die informatie te helpen voorkomen, opsporen en herstellen. Die maatregelen hebben met name betrekking op het genereren, registreren, kopiëren, vertalen, vervoeren, verwerken, opslaan en vernietigen van gerubriceerde EU-informatie — zie artikel 7, lid 1, van bijlage A;

"materiaal": documenten of enigerlei onderdeel van machines of uitrustingen die zijn of worden vervaardigd;

"opsteller": de instelling, het orgaan of de instantie of de lidstaat van de EU, een derde staat of een internationale organisatie onder het gezag waarvan gerubriceerde informatie is gegenereerd en/of ingevoerd in de structuren van de EU;

"persoonsgerelateerde beveiliging": de toepassing van maatregelen die ervoor moeten zorgen dat toegang tot gerubriceerde EU-informatie uitsluitend wordt verleend aan personen die:

— een "noodzaak tot kennisname" hebben,

— wat de toegang tot informatie met rubricering CONFIDENTIEL UE/EU CONFIDENTIAL of hoger betreft, een veiligheidsmachtiging voor het passende niveau hebben of anderszins uit hoofde van hun functie daartoe naar behoren zijn gemachtigd in overeenstemming met de nationale wet- en regelgeving; en

— zijn geïnstrueerd over hun verantwoordelijkheden —

zie artikel 5, lid 1, van bijlage A;

"veiligheidsmachtiging voor personen" voor toegang tot gerubriceerde EU-informatie: een verklaring van een bevoegde autoriteit van een lidstaat die wordt afgegeven na voltooiing van een veiligheidsonderzoek door de bevoegde autoriteiten van die lidstaat, waarbij wordt bevestigd dat de betrokkene, mits zijn "noodzaak tot kennisname" is vastgesteld, tot een bepaalde datum toegang mag hebben tot gerubriceerde EU-informatie tot op een bepaald niveau (CONFIDENTIEL UE/EU CONFIDENTIAL of hoger); van die persoon wordt dan gezegd dat hij "gescreend" is;

"certificaat van veiligheidsmachtiging voor personen": een door een bevoegde autoriteit afgegeven certificaat waarin wordt bevestigd dat de betrokkene gescreend is en in het bezit is van een geldige nationale veiligheidsmachtiging voor personen, en dat de rubriceringsgraad vermeldt van de gerubriceerde EU-informatie waartoe hij toegang mag hebben (CONFIDENTIEL UE/EU CONFIDENTIAL of hoger), alsook de geldigheidsduur van de veiligheidsmachtiging en de datum waarop de geldigheid van het certificaat zelf afloopt;

"fysieke beveiliging": de toepassing van fysieke en technische beschermingsmaatregelen om toegang zonder machtiging tot gerubriceerde EU-informatie te ontmoedigen — zie artikel 6 van bijlage A;

"programma-/projectbeveiligingsinstructie": een lijst van beveiligingsprocedures die op een specifiek programma/project worden toegepast om de beveiligingsprocedures te standaardiseren. Deze kan gedurende de gehele looptijd van het programma/project worden herzien;

"registratie": de toepassing van procedures waarbij de levenscyclus van materiaal, met inbegrip van de verspreiding en de vernietiging ervan, wordt geregistreerd — zie bijlage A III, punt 21;

"residueel risico": het risico dat blijft bestaan nadat er beveiligingsmaatregelen zijn genomen, aangezien niet alle dreigingen worden tegengegaan en niet alle kwetsbaarheden kunnen worden weggenomen;

"risico": de mogelijkheid dat een bepaalde dreiging de interne en externe kwetsbaarheden van een organisatie of een van de door haar gebruikte systemen zal uitbuiten en daarbij schade zal toebrengen aan de organisatie en haar materiële en immateriële kritische bestanddelen. Risico wordt gemeten als een combinatie van de waarschijnlijkheid dat dreigingen zich zullen voordoen en het effect daarvan;

"risicoaanvaarding": het besluit om erin te berusten dat er na de risicobehandeling een residueel risico blijft bestaan;

"risicobeoordeling": het in kaart brengen van dreigingen en kwetsbaarheden en het verrichten van de daarmee verband houdende risicoanalyse, dat wil zeggen analyse van de waarschijnlijkheid en het effect;

"risicocommunicatie": houdt in dat er risicovoorlichtingscampagnes worden gevoerd, gericht op gebruikers van communicatie- en informatiesystemen, dat goedkeuringsautoriteiten over die risico's worden geïnformeerd en dat er verslag over wordt uitgebracht aan de exploitanten;

"risicobeheersingsproces": het volledige proces van het vaststellen, onder controle houden en tot een minimum beperken van onzekere gebeurtenissen die de veiligheid van een organisatie of de door haar gebruikte systemen kunnen treffen. Het bestrijkt alle risicogebonden activiteiten, met inbegrip van beoordeling, behandeling, aanvaarding en communicatie;

"risicobehandeling": het matigen, verwijderen, verkleinen (via een passende combinatie van technische, fysieke, organisatorische of procedurele maatregelen), overbrengen of onder toezicht houden van het risico;

"memorandum over beveiligingsaspecten": een geheel van bijzondere, door de aanbestedende instantie uitgevaardigde contractvoorwaarden die een integrerend deel uitmaken van een gerubriceerde opdracht die de toegang tot of het genereren van gerubriceerde EU-informatie behelst, en waarin de beveiligingseisen of de elementen van de opdracht die beveiligd moeten worden, worden genoemd;

"rubriceringsgids": een document waarin wordt bepaald welke elementen van een programma of opdracht gerubriceerd zijn en wat de toepasselijke rubriceringsgraden zijn. De rubriceringsgids kan gedurende de looptijd van het programma of de opdracht worden uitgebreid en de informatie kan opnieuw of lager worden gerubriceerd; als er een rubriceringsgids is, is deze onderdeel van het memorandum over beveiligingsaspecten — zie bijlage A V, afdeling II;

"veiligheidsonderzoek": de onderzoeksprocedures die de bevoegde autoriteit van een lidstaat overeenkomstig de nationale wet- en regelgeving uitvoert om zekerheid te krijgen dat er geen negatieve feiten bekend zijn waardoor de betrokkene niet in aanmerking zou komen voor een nationale of EU-veiligheidsmachtiging voor personen voor toegang tot gerubriceerde EU-informatie tot op een bepaald niveau (CONFIDENTIEL UE/EU CONFIDENTIAL of hoger);

"operationele beveiligingsprocedures": een omschrijving van de te kiezen implementatie van het veiligheidsbeleid, de te volgen operationele procedures en de verantwoordelijkheden van het personeel;

"specifieke verklaring van beveiligingseisen": een bindend geheel van beveiligingsbeginselen die in acht moeten worden genomen en gedetailleerde beveiligingseisen die moeten worden geïmplementeerd, dat ten grondslag ligt aan het proces van de certificatie en homologatie van communicatie- en informatiesystemen;

"TEMPEST": het onderzoeken en bestuderen van en het toezicht houden op compromitterende elektromagnetische emissies en de maatregelen om deze te bestrijden;

"(be)dreiging": een mogelijke oorzaak van een ongewenst incident dat kan leiden tot schade aan een organisatie of de door haar gebruikte systemen; zulke (be)dreigingen kunnen onopzettelijk op opzettelijk (kwaadwillig) zijn, en worden gekenmerkt door bedreigende elementen, mogelijke doelwitten en aanvalsmethoden;

"kwetsbaarheid": een zwakte van welke aard dan ook die door een of meer (be)dreigingen kan worden uitgebuit. Kwetsbaarheid kan bestaan in nalatigheid of kan verband houden met onvoldoende strenge, onvolledige of onsamenhangende controles en kan van technische, procedurele, fysieke, organisatorische of operationele aard zijn.

INFORMATIE AFKOMSTIG VAN DE LIDSTATEN

Beknopte informatie van de lidstaten betreffende overheidssteun die wordt verleend krachtens Verordening (EG) nr. 800/2008 van de Commissie waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 87 en 88 van het Verdrag met de gemeenschappelijke markt verenigbaar worden verklaard (de algemene groepsvrijstellingsverordening)

(Voor de EER relevante tekst)

(2013/C 190/02)

Referentienummer staatssteun	SA.30208 (X 17/10)
Lidstaat	Nederland
Referentie lidstaat	Verlenging O&Oprogramma SKB
Naam van de regio (NUTS)	Niet-steungebieden
Steunverlenende autoriteit	Ministerie VROM/BJZ Internationaal Postbus 20951 IPC 880 2500 EZ Den Haag e-mail: djz.internationaal@minvrom.nl www.minvrom.nl
Benaming van de steunmaatregel	Subsidie onderzoeks- en ontwikkelingsprogramma Stichting Kennisontwikkeling en Kennisoverdracht Bodem 2010-2014
Nationale rechtsgrondslag (Referentie desbetreffende nationale officiële publicatie)	Individueel subsidiebesluit op grond van de Algemene wet bestuursrecht en het Besluit Milieusubsidies
Soort steun	ad-hoc steun
Aanpassing bestaande steunmaatregel	Prolongation N 230/1999
Datum steunverlening	vanaf 8.12.2009
Betrokken economische sector(en)	Alle economische sectoren komen voor steun in aanmerking
Soort begunstigde	KMO's,Grote onderneming
Totale aan de onderneming verleende ad-hoc steun	EUR 10,00 (in miljoen)
Voor garanties	EUR 10,00 (in miljoen)
Steuninstrument (artikel 5)	Rechtstreekse subsidie
Referentie besluit van de Commissie	—
Bij cofinanciering uit communautaire fondsen	—

Doelstellingen	Maximum steunintensiteit (in %) of maximum steunbedrag (in nationale munteenheid)	Kmo-verhogingen (in %)
Experimentele ontwikkeling (art. 31, lid 2, onder c)	25 %	20 %
Steun voor technische haalbaarheidsstudies (art. 32)	75 %	—
Fundamenteel onderzoek (art. 31, lid 2, onder a)	100 %	—
Industrieel onderzoek (art. 31, lid 2, onder b)	50 %	20 %

Weblink naar de volledige tekst van de steunmaatregel

http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/brieven/2009/12/08/subsidieaanvraag-stichting-kennisontwikkeling-en-kennisoverdracht-bodem-skb-programma-2010-2014.html

http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/brieven/2010/01/26/aanvullende-voorwaarden-groepsvrijstellingsverordening-bij-subsidieaanvraag-stichting-kennisontwikkeling-en-kennisoverdracht-bodem-skb-programma-2010-2014.html

---

Referentienummer staatssteun	SA.36154 (13/X)	
Lidstaat	Nederland	
Referentie lidstaat	—	
Naam van de regio (NUTS)	NEDERLAND Artikel 107, lid 3, onder c),Niet-steungebieden	
Steunverlenende autoriteit	Ministerie van Financiën Korte Voorhout 7 2511 CW Den Haag www.overheid.nl	
Benaming van de steunmaatregel	Teruggaafregeling energiebelasting op elektriciteit voor energie-intensieve bedrijven	
Nationale rechtsgrondslag (Referentie desbetreffende nationale officiële publicatie)	Artikel VIIc Belastingplan 2013 (Stb 2012, 668) en inwerkingtreding bij Koninklijk Besluit (Stb 2012, 672)	
Soort steun	Regeling	
Aanpassing bestaande steunmaatregel	—	
Looptijd	1.1.2013-31.12.2020	
Betrokken economische sector(en)	Alle economische sectoren komen voor steun in aanmerking	
Soort begunstigde	Grote onderneming	
Totale geplande jaarbudget in het kader van de regeling	EUR 6,50 (in miljoen)	
Voor garanties	EUR 6,50 (in miljoen)	
Steuninstrument (artikel 5)	Andere vorm van belastingvoordeel	
Referentie besluit van de Commissie	—	
Bij cofinanciering uit communautaire fondsen	—	
Doelstellingen	Maximum steunintensiteit (in %) of maximum steunbedrag (in nationale munteenheid)	Kmo-verhogingen (in %)
Milieusteun in de vorm van belastingverlagingen (art. 25)	110 000 EUR	—

Weblink naar de volledige tekst van de steunmaatregel

https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2012-668.html?zoekcriteria=%3fzkt%3dUitgebreid%26pst%3dStaatsblad%26dpr%3dAlle%26spd%3d20130128%26epd%3d20130128%26jgp%3d2012%26nrp%3d668%26sdt%3dDatumUitgifte%26planId%3d%26pnr%3d1%26rpp%3d10&resultIndex=0&sorttype=1&sortorder=4

http:/www.overheid.nl -> Staatsblad -> jaargang 2012 + nummer 668

https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2012-672.html?zoekcriteria=%3fzkt%3dUitgebreid%26pst%3dStaatsblad%26dpr%3dAlle%26spd%3d20130128%26epd%3d20130128%26jgp%3d2012%26nrp%3d672%26sdt%3dDatumUitgifte%26planId%3d%26pnr%3d1%26rpp%3d10&resultIndex=0&sorttype=1&sortorder=4

http:/www.overheid.nl -> Staatsblad -> jaargang 2012 + nummer 672

Referentienummer staatssteun	SA.36370 (13/X)
Lidstaat	Polen
Referentie lidstaat	PL
Naam van de regio (NUTS)	Jeleniogórsko-walbrzyski Artikel 107, lid 3, onder a)
Steunverlenende autoriteit	Minister Gospodarki PL. Trzech Krzyży 3/5 www.mg.gov.pl
Benaming van de steunmaatregel	Mando Corporation Poland Sp. z o.o.
Nationale rechtsgrondslag (Referentie desbetreffende nationale officiële publicatie)	„Program wspierania inwestycji o istotnym znaczeniu dla gospodarki polskiej na lata 2011-2020", przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 5 lipca 2011 (Uchwała Rady Ministrów Nr 122/2011) na podstawie art. 19 ust. 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712 i Nr 157, poz. 1241) zmieniony uchwałą Rady Ministrów z dnia 20 marca 2012 r. (Nr 39/2012).
Soort steun	ad-hoc steun
Aanpassing bestaande steunmaatregel	—
Datum steunverlening	vanaf 28.11.2012
Betrokken economische sector(en)	Vervaardiging van andere delen en toebehoren van auto's
Soort begunstigde	Grote onderneming — Mando Corporation Poland Sp. z o.o.
Totale aan de onderneming verleende ad-hoc steun	PLN 15,11 (in miljoen)
Voor garanties	PLN 15,11 (in miljoen)
Steuninstrument (artikel 5)	Rechtstreekse subsidie
Referentie besluit van de Commissie	—
Bij cofinanciering uit communautaire fondsen	—

Doelstellingen	Maximum steunintensiteit (in %) of maximum steunbedrag (in nationale munteenheid)	Kmo-verhogingen (in %)
Ad-hocsteun (art. 13.1)	3,9 %	0 %

Weblink naar de volledige tekst van de steunmaatregel

http://www.mg.gov.pl/Wspieranie+przedsiebiorczosci/Wsparcie+finansowe+i+inwestycje/Pomoc+na+inwestycje+o+istotnym+znaczeniu+dla+gospodarki

---

Referentienummer staatssteun	SA.36382 (13/X)
Lidstaat	Oostenrijk
Referentie lidstaat	—
Naam van de regio (NUTS)	WIEN Niet-steungebieden

Steunverlenende autoriteit	MA 5 der Stadt Wien Ebendorferstraße 2, 1082 Wien www.wien.gv.at
Benaming van de steunmaatregel	WIEN WORK — Integrativer Betrieb, Förderung Ausbildungs- und Produktionsstätte für behinderte Personen, Förderung gem. Art 42 AGVO
Nationale rechtsgrondslag (Referentie desbetreffende nationale officiële publicatie)	Beschluss des Wiener Gemeinderates vom 1.3.2013, siehe beigefügte Anlagen
Soort steun	ad-hoc steun
Aanpassing bestaande steunmaatregel	—
Datum steunverlening	vanaf 1.3.2013
Betrokken economische sector(en)	Alle economische sectoren komen voor steun in aanmerking
Soort begunstigde	Grote onderneming — Wien Work — Integrative Betriebe und AusbildungsGmbH, Gemeinnützige GmbH., Unterneghmensgegenstand:
Totale aan de onderneming verleende ad-hoc steun	EUR 5,00 (in miljoen)
Voor garanties	EUR 5,00 (in miljoen)
Steuninstrument (artikel 5)	Rechtstreekse subsidie
Referentie besluit van de Commissie	—
Bij cofinanciering uit communautaire fondsen	—

Doelstellingen	Maximum steunintensiteit (in %) of maximum steunbedrag (in nationale munteenheid)	Kmo-verhogingen (in %)
Steun ter compensatie van de bijkomende kosten voor het in dienst hebben van gehandicapte werknemers (art. 42)	81 %	—

Weblink naar de volledige tekst van de steunmaatregel

https://www.wien.gv.at/infodat/ergdt?detvid=103242

Referentienummer staatssteun	SA.36383 (13/X)
Lidstaat	Verenigd Koninkrijk
Referentie lidstaat	N/A
Naam van de regio (NUTS)	NORTHERN IRELAND Artikel 107, lid 3, onder c)
Steunverlenende autoriteit	Department of Agriculture and Rural Development (Northern Ireland) DARD Science, Evidence and Innovation Policy Division Room 359 Dundonald House Belfast BT4 3SB http://www.dardni.gov.uk/
Benaming van de steunmaatregel	Agricultural Research and Development Scheme (Northern Ireland) 2013 — 2020
Nationale rechtsgrondslag (Referentie desbetreffende nationale officiële publicatie)	Agriculture Act (Northern Ireland) 1949 Agriculture (Northern Ireland) Order 2004

Soort steun	Regeling
Aanpassing bestaande steunmaatregel	—
Looptijd	1.4.2013-31.3.2020
Betrokken economische sector(en)	Teelt van gewassen, veeteelt, jacht en diensten in verband met deze activiteiten
Soort begunstigde	KMO's,Grote onderneming
Totale geplande jaarbudget in het kader van de regeling	GBP 1,00 (in miljoen)
Voor garanties	GBP 1,00 (in miljoen)
Steuninstrument (artikel 5)	Rechtstreekse subsidie
Referentie besluit van de Commissie	—
Bij cofinanciering uit communautaire fondsen	—

Doelstellingen	Maximum steunintensiteit (in %) of maximum steunbedrag (in nationale munteenheid)	Kmo-verhogingen (in %)
Steun voor onderzoek en ontwikkeling in de landbouw en visserij (art. 34)	100 %	—

Weblink naar de volledige tekst van de steunmaatregel

http://www.dardni.gov.uk/index/strategies-reports-accounts/dard-research-section/agriculture-research-and-development-scheme.htm

---

Referentienummer staatssteun	SA.36496 (13/X)
Lidstaat	Oostenrijk
Referentie lidstaat	—
Naam van de regio (NUTS)	NIEDEROESTERREICH Gemengd
Steunverlenende autoriteit	Amt der NÖ Landesregierung Landhausplatz 1, 3109 St. Pölten www.noel.gv.at bzw. www.nafes.at
Benaming van de steunmaatregel	Neufassung der NAFES-Förderungsrichtlinien
Nationale rechtsgrondslag (Referentie desbetreffende nationale officiële publicatie)	NAFES Förderrichtlinien (Kennzeichen: RU2-N-133/077-2012 — Beschluß der Landesregierung)
Soort steun	Regeling
Aanpassing bestaande steunmaatregel	—
Looptijd	26.2.2013-31.12.2017
Betrokken economische sector(en)	Alle economische sectoren komen voor steun in aanmerking
Soort begunstigde	KMO's
Totale geplande jaarbudget in het kader van de regeling	EUR 1,20 (in miljoen)
Voor garanties	EUR 1,20 (in miljoen)

Steuninstrument (artikel 5)	Rechtstreekse subsidie	
Referentie besluit van de Commissie	—	
Bij cofinanciering uit communautaire fondsen	—	
Doelstellingen	Maximum steunintensiteit (in %) of maximum steunbedrag (in nationale munteenheid)	Kmo-verhogingen (in %)
Regeling	20 %	0 %
Kmo-steun voor investeringen en werkgelegenheid (art.15)	20 %	—

Weblink naar de volledige tekst van de steunmaatregel

http://www.nafes.at

http://www.nafes.at/foerderung/formulare_und_leitfaeden — siehe „Förderrichtlinie“

Referentienummer staatssteun	SA.36505 (13/X)
Lidstaat	Griekenland
Referentie lidstaat	GR
Naam van de regio (NUTS)	KENTRIKI MAKEDONIA, DYTIKI ELLADA, ATTIKI Artikel 107, lid 3, onder a)
Steunverlenende autoriteit	GENERAL SECRETARIAT FOR RESEARCH AND TECHNOLOGY 14-18 MESOGEION AV 115 10 ATHENS GREECE http:/www.gsrt.gr
Benaming van de steunmaatregel	Funding of Research Proposals Positively Evaluated under the 5th Call of ERC Grant Schemes
Nationale rechtsgrondslag (Referentie desbetreffende nationale officiële publicatie)	Law 1514/1985 and its amendment, Law 3614/07 and its amendments, Ministerial Decision 14053/EIS 1749/27.3.2008 (FEK — Official Journal of Greek Government — 540/B/27.3.2008) and its amendments (43804/EYTHY 2041/7.9.2009 — FEK 1957/B/9.9.2009), 28020/EYTHI 1212/30.6.2010 — FEK 1088/B/19.7.2010), 5058/EYTHI 138/5-2-13 (FEK 292/B/13.2.2013)
Soort steun	Regeling
Aanpassing bestaande steunmaatregel	—
Looptijd	20.3.2013-31.12.2015
Betrokken economische sector(en)	Speur- en ontwikkelingswerk op wetenschappelijk gebied
Soort begunstigde	Grote onderneming
Totale geplande jaarbudget in het kader van de regeling	EUR 0,83 (in miljoen)
Voor garanties	EUR 0,83 (in miljoen)
Steuninstrument (artikel 5)	Rechtstreekse subsidie
Referentie besluit van de Commissie	—
Bij cofinanciering uit communautaire fondsen	ESF — EUR 2,07 (in miljoen)

Doelstellingen	Maximum steunintensiteit (in %) of maximum steunbedrag (in nationale munteenheid)	Kmo-verhogingen (in %)
Experimentele ontwikkeling (art. 31, lid 2, onder c)	40 %	0 %
Fundamenteel onderzoek (art. 31, lid 2, onder a)	100 %	—
Industrieel onderzoek (art. 31, lid 2, onder b)	65 %	0 %

Weblink naar de volledige tekst van de steunmaatregel

http://www.gsrt.gr/central.aspx?sId=108I334I1106I646I444510&olID=671&neID=673&neTa=1_300_1&ncID=0&neHC=0&tbid=0&lrID=2&oldUIID=aI671I0I108I334I1106I0I2&actionID=load&JScript=1

Δράσεις Ενίσχυσης E&T › Τρέχουσες Εθνικές Δράσεις › Ενεργές προκηρύξεις ΕΣΠΑ

Referentienummer staatssteun	SA.36530 (13/X)
Lidstaat	Nederland
Referentie lidstaat	NLD
Naam van de regio (NUTS)	OVERIJSSEL Niet-steungebieden
Steunverlenende autoriteit	Provincie Overijssel Postbus 10078 8000 GB Zwolle www.overijssel.nl
Benaming van de steunmaatregel	Rijden op groen gas en electriciteit (aanschaf vrachtwagens)
Nationale rechtsgrondslag (Referentie desbetreffende nationale officiële publicatie)	Subsidieregeling Rijden op groen gas en electriciteit, in werking treding op 4 april 2013. Publicatie Provinciaal blad nr. 2013/0115269
Soort steun	Regeling
Aanpassing bestaande steunmaatregel	—
Looptijd	4.4.2013-31.12.2013
Betrokken economische sector(en)	Alle economische sectoren komen voor steun in aanmerking
Soort begunstigde	KMO's
Totale geplande jaarbudget in het kader van de regeling	EUR 0,55 (in miljoen)
Voor garanties	EUR 0,55 (in miljoen)
Steuninstrument (artikel 5)	Rechtstreekse subsidie
Referentie besluit van de Commissie	—
Bij cofinanciering uit communautaire fondsen	—

Doelstellingen	Maximum steunintensiteit (in %) of maximum steunbedrag (in nationale munteenheid)	Kmo-verhogingen (in %)
Steun voor de aanschaf van nieuwe vervoersmiddelen die verder gaan dan communautaire normen of die, bij ontstentenis van communautaire normen, het niveau van milieubescherming doen toenemen (art. 19)	3 %	0 %

Weblink naar de volledige tekst van de steunmaatregel

http://www.overijssel.nl/loket/provinciale/uitvoeringsbesluit_subsidies_overijssel_2011

www.overijssel.nl, loket, provinciale regelingen, uitvoeringsbesluit subsidies Overijssel 2011, Hoofdstuk 8, paragraaf 8.11

Referentienummer staatssteun	SA.36540 (13/X)	
Lidstaat	Duitsland	
Referentie lidstaat	—	
Naam van de regio (NUTS)	MERZIG-WADERN Niet-steungebieden	
Steunverlenende autoriteit	EVTZ Interreg IV A Großregion Préfecture de la Région Lorraine SGAR — Direction des Affaires Européennes GECT — Autorité de gestion Programme Interreg IV A Grande Région 36 place Saint Thiébault BP 71014 F-57034 METZ Cedex 1 www.interreg-4agr.eu	
Benaming van de steunmaatregel	Initiative Précise: Initiative zur Optimierung der präzisen elektrochemischen Prozesse für industrielle Serienfertigung in der Großregion	
Nationale rechtsgrondslag (Referentie desbetreffende nationale officiële publicatie)	Gesetz Nr. 938 betreffend Haushaltsordnung des Saarlandes (LHO) Vom 3. November 1971 in der Fassung der Bekanntmachung vom 5. November 1999 (Amtsbl. des Saarlandes 2000 S. 194), zuletzt geändert durch Art. 5 des Gesetzes vom 1. Dezember 2011 (Amtsbl. des Saarlandes I S. 556)	
Soort steun	ad-hoc steun	
Aanpassing bestaande steunmaatregel	—	
Datum steunverlening	vanaf 22.11.2012	
Betrokken economische sector(en)	Vervaardiging van andere kranen en dergelijke artikelen	
Soort begunstigde	KMO's — MHA Zentgraf GmbH & Co.KG	
Totale aan de onderneming verleende ad-hoc steun	EUR 0,20 (in miljoen)	
Voor garanties	EUR 0,20 (in miljoen)	
Steuninstrument (artikel 5)	Rechtstreekse subsidie	
Referentie besluit van de Commissie	—	
Bij cofinanciering uit communautaire fondsen	103 GR 1 1 223 — EUR 0,20 (in miljoen)	
Doelstellingen	Maximum steunintensiteit (in %) of maximum steunbedrag (in nationale munteenheid)	Kmo-verhogingen (in %)
Industrieel onderzoek (art. 31, lid 2, onder b)	50 %	0 %

Weblink naar de volledige tekst van de steunmaatregel

http://www.interreg-4agr.eu/de/projet-liste.php#

Referentienummer staatssteun	SA.36551 (13/X)	
Lidstaat	Italië	
Referentie lidstaat	ITD5	
Naam van de regio (NUTS)	EMILIA-ROMAGNA Gemengd	
Steunverlenende autoriteit	Direzione Attività Produttive, Commercio e Turismo della Regione Emilia-Romagna/Direzione Generale A Direzione Attività Produttive: Viale Aldo Moro, 44 — 40127 Bologna Direzione Ambiente: Viale Aldo Moro n. 8 — 40127 Bologna http://fesr.regione.emilia-romagna.it/che-cose-il-por-fesr/assi-pagine/asse-3-qualificazione-energetico-ambientale-e-sviluppo-sostenibile www.ermesambiente.it	
Benaming van de steunmaatregel	POR FESR 2007-2013 — Asse III, Attività III 1.2 e Piano di Azione ambientale per un futuro sostenibile 2008-2010: Modalità e criteri per la concessione di contributi finalizzati alla rimozione dell'amianto dagli edifici, la coibentazione degli edifici e l'installazione di pannelli solari fotovoltaici	
Nationale rechtsgrondslag (Referentie desbetreffende nationale officiële publicatie)	Delibera della Giunta Regionale del 10 gennaio 2011 n. 15 pubblicata sul BURER n. 14 del 27 gennaio 2011 (parte seconda)	
Soort steun	Regeling	
Aanpassing bestaande steunmaatregel	—	
Looptijd	15.11.2012-30.9.2013	
Betrokken economische sector(en)	Alle economische sectoren komen voor steun in aanmerking	
Soort begunstigde	KMO's	
Totale geplande jaarbudget in het kader van de regeling	EUR 1,02 (in miljoen)	
Voor garanties	EUR 1,02 (in miljoen)	
Steuninstrument (artikel 5)	Rechtstreekse subsidie	
Referentie besluit van de Commissie	—	
Bij cofinanciering uit communautaire fondsen	POR FESR «Competitività regionale e occupazione» 2007-2013 regione Emilia-Romagna Decisione C(2007) 3875 — 7.8.2007 Codice CCI n. 2007 IT 16 2 PO 002 — EUR 0,33 (in miljoen)	
Doelstellingen	Maximum steunintensiteit (in %) of maximum steunbedrag (in nationale munteenheid)	Kmo-verhogingen (in %)
Milieu-investeringssteun ter stimulering van energie uit hernieuwbare energiebronnen (art. 23)	45 %	0 %
Investeringssteun die ondernemingen in staat stelt verder te gaan dan communautaire normen inzake milieubescherming of, bij ontstentenis van communautaire normen, het niveau van milieubescherming te doen toenemen (art. 18)	45 %	0 %
Milieu-investeringssteun ten behoeve van energiebesparende maatregelen (art. 21)	45 %	0 %

Weblink naar de volledige tekst van de steunmaatregel

http://fesr.regione.emilia-romagna.it/finanziamenti/bandi/bando-fotovoltaico-amianto

Referentienummer staatssteun	SA.36555 (13/X)	
Lidstaat	Nederland	
Referentie lidstaat	Subsidie Energiesprong Flevogebouw	
Naam van de regio (NUTS)	OVERIJSSEL Niet-steungebieden	
Steunverlenende autoriteit	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Directie CZW Postbus 20011 2500 EA Den Haag email: angelique.herwijnen@minbzk.nl www.rijksoverheid.nl/ministeries/bzk	
Benaming van de steunmaatregel	Subsidie energiesprong Consortium Flevogebouw Zwolle	
Nationale rechtsgrondslag (Referentie desbetreffende nationale officiële publicatie)	Subsidiebesluit experimenten en kennisoverdracht wonen Geldend op 18.4.2013 http://wetten.overheid.nl/BWBR0020333/geldigheidsdatum_18-04-2013 Regeling Subsidiebesluit experimenten en kennisoverdracht wonen Geldend op 18.4.2013 http://wetten.overheid.nl/BWBR0020311/geldigheidsdatum_18-04-2013	
Soort steun	ad-hoc steun	
Aanpassing bestaande steunmaatregel	—	
Datum steunverlening	vanaf 21.2.2013	
Betrokken economische sector(en)	Loodgieterswerk, installatie van verwarming en klimaatregeling, Ontwikkeling van bouwprojecten, Burgerlijke en utiliteitsbouw	
Soort begunstigde	KMO's,Grote onderneming — Bemog Projectontwikkeling; Nikkels Bouwbedrijf; Seinen Energy solutions; Brenorm Installatiegroep	
Totale aan de onderneming verleende ad-hoc steun	EUR 0,18 (in miljoen)	
Voor garanties	EUR 0,18 (in miljoen)	
Steuninstrument (artikel 5)	Rechtstreekse subsidie	
Referentie besluit van de Commissie	—	
Bij cofinanciering uit communautaire fondsen	—	
Doelstellingen	Maximum steunintensiteit (in %) of maximum steunbedrag (in nationale munteenheid)	Kmo-verhogingen (in %)
Milieu-investeringssteun ten behoeve van energiebesparende maatregelen (art. 21)	40 %	0 %

Weblink naar de volledige tekst van de steunmaatregel

http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/besluiten/2013/03/14/beschikking-subsidie-energiesprong-flevogebouw.html

---

Referentienummer staatssteun	SA.36572 (13/X)
Lidstaat	Spanje
Referentie lidstaat	ES51
Naam van de regio (NUTS)	CATALUNA Gemengd

Steunverlenende autoriteit	Departamento de Empresa y Ocupación; Dirección general de Economía Social y Cooperativa i Trabajo Au Sepúlveda, 148-150 08011 Barcelona http://www.gencat.cat/temes/cat/treball.htm
Benaming van de steunmaatregel	Acciones relativas a las unidades de apoyo a la actividad profesional en el marco de servicios de ayuda personal y social a las personas con discapacidad en los centros especiales de empleo.
Nationale rechtsgrondslag (Referentie desbetreffende nationale officiële publicatie)	Orden EMO/66/2012, de 21 de marzo, por la que se aprueban las bases reguladoras para la concesión de subvenciones destinadas a la realización de acciones relativas a las unidades de apoyo a la actividad profesional en el marco de los servicios de ajuste personal y social de las personas con discapacidad en los centros especiales de empleo, y se abre la convocatoria para el año 2012. RESOLUCIÓN EMO/577/2013, de 19 de marzo, de convocatoria para el año 2013
Soort steun	Regeling
Aanpassing bestaande steunmaatregel	—
Looptijd	1.1.2012-31.12.2013
Betrokken economische sector(en)	Alle economische sectoren komen voor steun in aanmerking
Soort begunstigde	KMO's,Grote onderneming
Totale geplande jaarbudget in het kader van de regeling	EUR 41,00 (in miljoen)
Voor garanties	EUR 41,00 (in miljoen)
Steuninstrument (artikel 5)	Rechtstreekse subsidie
Referentie besluit van de Commissie	—
Bij cofinanciering uit communautaire fondsen	—

Doelstellingen	Maximum steunintensiteit (in %) of maximum steunbedrag (in nationale munteenheid)	Kmo-verhogingen (in %)
Steun ter compensatie van de bijkomende kosten voor het in dienst hebben van gehandicapte werknemers (art. 42)	70 %	—

Weblink naar de volledige tekst van de steunmaatregel

http://portaldogc.gencat.cat/utilsEADOP/PDF/6095/1232356.pdf

http://portaldogc.gencat.cat/utilsEADOP/PDF/6341/1291415.pdf

Referentienummer staatssteun	SA.36583 (13/X)
Lidstaat	Hongarije
Referentie lidstaat	—
Naam van de regio (NUTS)	Hungary Artikel 107, lid 3, onder a),Artikel 107, lid 3, onder c)
Steunverlenende autoriteit	Garantiqa Hitelgarancia Zrt. 1082 Budapest, Kisfaludy u. 32. www.garantiqa.hu
Benaming van de steunmaatregel	A Garantiqa Hitelgarancia Zrt által kezességvállalási díj csökkentése formájában nyújtott beruházási támogatás

Nationale rechtsgrondslag (Referentie desbetreffende nationale officiële publicatie)	2008. évi CII. törvény a Magyar Köztársaság 2009. évi költségvetéséről, 2012. évi CCIV törvény a Magyar Köztársaság 2013. évi költségvetéséről, 48/2002. (XII.28) PM rendelet a költségvetési viszontgaranciavállalásának és érvényesítésének részletes szabályairól	
Soort steun	Regeling	
Aanpassing bestaande steunmaatregel	—	
Looptijd	13.5.2009-31.12.2013	
Betrokken economische sector(en)	Alle economische sectoren komen voor steun in aanmerking	
Soort begunstigde	KMO's	
Totale geplande jaarbudget in het kader van de regeling	HUF 6 000,00 (in miljoen)	
Voor garanties	HUF 6 000,00 (in miljoen)	
Steuninstrument (artikel 5)	Garantie	
Referentie besluit van de Commissie	—	
Bij cofinanciering uit communautaire fondsen	—	
Doelstellingen	Maximum steunintensiteit (in %) of maximum steunbedrag (in nationale munteenheid)	Kmo-verhogingen (in %)
Steun voor de aanschaf van nieuwe vervoersmiddelen die verder gaan dan communautaire normen of die, bij ontstentenis van communautaire normen, het niveau van milieubescherming doen toenemen (art. 19)	35 %	20 %
Milieu-investeringssteun ten behoeve van energiebesparende maatregelen (art. 21)	60 %	20 %
Milieu-investeringssteun ter stimulering van energie uit hernieuwbare energiebronnen (art. 23)	45 %	20 %
Fundamenteel onderzoek (art. 31, lid 2, onder a)	100 %	—
Industrieel onderzoek (art. 31, lid 2, onder b)	50 %	20 %
Experimentele ontwikkeling (art. 31, lid 2, onder c)	25 %	20 %
Regeling	50 %	20 %
Investeringssteun die ondernemingen in staat stelt verder te gaan dan communautaire normen inzake milieubescherming of, bij ontstentenis van communautaire normen, het niveau van milieubescherming te doen toenemen (art. 18)	35 %	20 %

Weblink naar de volledige tekst van de steunmaatregel

http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0800102.TV

http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1200204.TV

http://www.njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=65457.92922

http://www.garantiqa.hu/hu/letoltheto-dokumentumok/uzletszabalyzataink

http://www.njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=65457.92920

Referentienummer staatssteun	SA.36607 (13/X)	
Lidstaat	Spanje	
Referentie lidstaat	—	
Naam van de regio (NUTS)	GALICIA Artikel 107, lid 3, onder a)	
Steunverlenende autoriteit	Instituto Enerxético de Galicia (Inega) C/ Avelino Pousa Antelo, núm. 5 15707 (San Lázaro) Santiago de Compostela (A Coruña) http://www.inega.es/?idioma=es	
Benaming van de steunmaatregel	Ayudas del Inega para proyectos de energías renovables	
Nationale rechtsgrondslag (Referentie desbetreffende nationale officiële publicatie)	Resolución de 9 de abril de 2013 [Diario Oficial de Galicia (DOG) núm.73, de 16 de abril] por la que se establecen las bases reguladoras y se anuncia la convocatoria de subvenciones para el año 2013 a proyectos de energías renovables, con financiación procedente de fondos comunitarios derivados del Programa Operativo Feder Galicia 2007-2013	
Soort steun	Regeling	
Aanpassing bestaande steunmaatregel	—	
Looptijd	22.4.2013-31.10.2013	
Betrokken economische sector(en)	Alle economische sectoren komen voor steun in aanmerking	
Soort begunstigde	KMO's,Grote onderneming	
Totale geplande jaarbudget in het kader van de regeling	EUR 2,10 (in miljoen)	
Voor garanties	EUR 2,10 (in miljoen)	
Steuninstrument (artikel 5)	Rechtstreekse subsidie	
Referentie besluit van de Commissie	—	
Bij cofinanciering uit communautaire fondsen	Feder 2007-2013 — EUR 1,10 (in miljoen)	
Doelstellingen	Maximum steunintensiteit (in %) of maximum steunbedrag (in nationale munteenheid)	Kmo-verhogingen (in %)
Milieu-investeringssteun ter stimulering van energie uit hernieuwbare energiebronnen (art. 23)	45 %	20 %

Weblink naar de volledige tekst van de steunmaatregel

http://www.xunta.es/dog/Publicados/2013/20130416/AnuncioO3G1-090413-0001_es.pdf

---

Referentienummer staatssteun	SA.36611 (13/X)
Lidstaat	Duitsland
Referentie lidstaat	612-40306-BY/0008
Naam van de regio (NUTS)	BAYERN Artikel 107, lid 3, onder c)

Steunverlenende autoriteit	Technologie- und Förderzentrum im Kompetenzzentrum für Nachwachsende Rohstoffe Schulgasse 18, 94315 Straubing www.tfz.bayern.de
Benaming van de steunmaatregel	Bayern: Demonstrationsmaßnahmen zur Nutzung von Biomasse als regenerativer Energieträger (BioSol)
Nationale rechtsgrondslag (Referentie desbetreffende nationale officiële publicatie)	Richtlinie zur Förderung von Demonstrationsvorhaben zur Nutzung von Biomasse als regenerativer Energieträger (BioSol), Art. 23 und 44 der Bayerischen Haushaltsordnung und die Verwaltungsvorschriften hierzu.
Soort steun	Regeling
Aanpassing bestaande steunmaatregel	—
Looptijd	1.5.2013-30.6.2014
Betrokken economische sector(en)	Alle economische sectoren komen voor steun in aanmerking
Soort begunstigde	KMO's,Grote onderneming
Totale geplande jaarbudget in het kader van de regeling	EUR 0,70 (in miljoen)
Voor garanties	EUR 0,70 (in miljoen)
Steuninstrument (artikel 5)	Rechtstreekse subsidie
Referentie besluit van de Commissie	—
Bij cofinanciering uit communautaire fondsen	—

Doelstellingen	Maximum steunintensiteit (in %) of maximum steunbedrag (in nationale munteenheid)	Kmo-verhogingen (in %)
Milieu-investeringssteun ter stimulering van energie uit hernieuwbare energiebronnen (art. 23)	30 %	10 %

Weblink naar de volledige tekst van de steunmaatregel

http://www.stmelf.bayern.de/mam/cms01/agrarpolitik/dateien/b_rili_biosol_2013.pdf

---

Referentienummer staatssteun	SA.36747 (13/X)
Lidstaat	Verenigd Koninkrijk
Referentie lidstaat	—
Naam van de regio (NUTS)	UNITED KINGDOM Artikel 107, lid 3, onder a),Artikel 107, lid 3, onder c),Niet-steungebieden,Gemengd
Steunverlenende autoriteit	Department of Energy and Climate Change 3 Whitehall Place, London, SW1A 2AW https://www.gov.uk/renewable-heat-premium-payment-scheme#overview
Benaming van de steunmaatregel	Amalgamation of all previous and future phases of Renewable Heat Premium Payment — Social Housing Competitions
Nationale rechtsgrondslag (Referentie desbetreffende nationale officiële publicatie)	Section 153 of Environmental Protection Act 1990

Soort steun	Regeling	
Aanpassing bestaande steunmaatregel	SA.36747 replaces SA.34995, SA.35310, SA.34994, SA.35312, SA.34795, SA.34996 and SA.35311.	
Looptijd	15.8.2011-30.6.2014	
Betrokken economische sector(en)	Loodgieterswerk, installatie van verwarming en klimaatregeling	
Soort begunstigde	KMO's,Grote onderneming	
Totale geplande jaarbudget in het kader van de regeling	GBP 23,22 (in miljoen)	
Voor garanties	GBP 23,22 (in miljoen)	
Steuninstrument (artikel 5)	Rechtstreekse subsidie	
Referentie besluit van de Commissie	—	
Bij cofinanciering uit communautaire fondsen	—	
Doelstellingen	Maximum steunintensiteit (in %) of maximum steunbedrag (in nationale munteenheid)	Kmo-verhogingen (in %)
Milieu-investeringssteun ten behoeve van energiebesparende maatregelen (art. 21)	60 %	20 %

Weblink naar de volledige tekst van de steunmaatregel

https://www.gov.uk/renewable-heat-premium-payment-scheme#overview

Door de lidstaten meegedeelde informatie over staatssteun die wordt verleend overeenkomstig Verordening (EG) nr. 1857/2006 van de Commissie betreffende de toepassing van de artikelen 87 en 88 van het Verdrag op staatssteun voor kleine en middelgrote ondernemingen die landbouwproducten produceren, en tot wijziging van Verordening (EG) nr. 70/2001

(2013/C 190/03)

Steun nr.: SA.36717 (13/XA)

Lidstaat: Spanje

Regio: ASTURIAS

Benaming van de steunregeling of naam van de onderneming die individuele steun ontvangt: Asociación de Criadores de Gochu Asturcelta (ACGA)

Rechtsgrondslag: Convenio de colaboración con la Asociación de Criadores de Gochu Asturcelta para el mantenimiento del libro genealógicoy el desarrollo del programa de conservación de dicha raza en 2013.

Voorziene jaarlijkse uitgaven krachtens de regeling of totaalbedrag van de aan de onderneming verleende individuele steun: Totale aan de onderneming verleende ad-hoc steun: EUR 0,01 (in miljoen)

Maximale steunintensiteit: 100,00 %

Duur van de regeling of van de individuele steunverlening: 18.6.2013-31.12.2013

Doelstelling van de steun: Sector dierlijke productie (art. 16 van Verord. (EG) nr. 1857/2006), Technische ondersteuning (art. 15 van Verord. (EG) nr. 1857/2006)

Betrokken economische sector(en): Fokken van varkens

Naam en adres van de autoriteit die de steun verleent:

Consejería de Agroganadería y Recursos Autóctonos del Principado de Asturias
C/ Coronel Aranda, s/n, 3ª planta
33005 Oviedo — ASTURIAS

Website:

http://www.asturias.es/Asturias/descargas/PDF_TEMAS/Ganaderia/ayudas/genetica/acga.pdf

Andere informatie: —

Steun nr.: SA.36718 (13/XA)

Lidstaat: Spanje

Regio: ASTURIAS

Benaming van de steunregeling of naam van de onderneming die individuele steun ontvangt: Asociación de Criadores de Cabra Bermeya (ACRIBER)

Rechtsgrondslag: Convenio de colaboración con la Asociación de Criadores de Cabra Bermeya para el mantenimiento del libro genealógico y el desarrollo del programa de conservación de dicha raza en 2013.

Voorziene jaarlijkse uitgaven krachtens de regeling of totaalbedrag van de aan de onderneming verleende individuele steun: Totale aan de onderneming verleende ad-hoc steun: EUR 0,01 (in miljoen)

Maximale steunintensiteit: 100,00 %

Duur van de regeling of van de individuele steunverlening: 18.6.2013-31.12.2013

Doelstelling van de steun: Sector dierlijke productie (art. 16 van Verord. (EG) nr. 1857/2006), Technische ondersteuning (art. 15 van Verord. (EG) nr. 1857/2006)

Betrokken economische sector(en): Fokken van schapen en geiten

Naam en adres van de autoriteit die de steun verleent:

Consejería de Agroganadería y Recursos Autóctonos del Principado de Asturias
C/ Coronel Aranda, s/n, 3ª planta
33005 Oviedo — ASTURIAS

Website:

http://www.asturias.es/Asturias/descargas/PDF_TEMAS/Ganaderia/ayudas/genetica/acriber.pdf

Andere informatie: —

Steun nr.: SA.36719 (13/XA)

Lidstaat: Spanje

Regio: ASTURIAS

Benaming van de steunregeling of naam van de onderneming die individuele steun ontvangt: Ayudas al sector ganadero en forma de servicios prestados por Asturiana de Control Lechero, Cooperativa Limitada (ASCOL)

Rechtsgrondslag: Convenio de colaboración con la Cooperativa Asturiana de Control Lechero (ASCOL) para el desarrollo de un programa de mejora genética de la cabaña ganadera asturiana de raza firsona durante el año 2013.

Voorziene jaarlijkse uitgaven krachtens de regeling of totaalbedrag van de aan de onderneming verleende individuele steun: Totale geplande jaarbudget in het kader van de regeling: EUR 0,44 (in miljoen)

Maximale steunintensiteit: 100,00 %

Duur van de regeling of van de individuele steunverlening: 14.6.2013-31.12.2013

Doelstelling van de steun: Sector dierlijke productie (art. 16 van Verord. (EG) nr. 1857/2006), Technische ondersteuning (art. 15 van Verord. (EG) nr. 1857/2006)

Betrokken economische sector(en): Fokken van melkvee

Naam en adres van de autoriteit die de steun verleent:

Consejería de Agroganadería y Recursos Autóctonos del Principado de Asturias
C/ Coronel Aranda, s/n, 3ª planta
33005 — Oviedo — ASTURIAS

Website:

http://www.asturias.es/Asturias/descargas/PDF_TEMAS/Ganaderia/ayudas/genetica/ascol.pdf

Andere informatie: —

Steun nr.: SA.36720 (13/XA)

Lidstaat: Spanje

Regio: ASTURIAS

Benaming van de steunregeling of naam van de onderneming die individuele steun ontvangt: Asociación española de criadores de ganado vacuno selecto de raza Asturiana de los Valles (ASESAVA)

Rechtsgrondslag: Convenio de colaboración con la Asociación española de criadores de ganado vacuno selecto de raza Asturiana de los Valles para el mantenimiento del libro genealógico y el desarrollo del programa de mejora genética de dicha raza en 2013.

Voorziene jaarlijkse uitgaven krachtens de regeling of totaalbedrag van de aan de onderneming verleende individuele steun: Totale geplande jaarbudget in het kader van de regeling: EUR 0,48 (in miljoen)

Maximale steunintensiteit: 100,00 %

Duur van de regeling of van de individuele steunverlening: 14.6.2013-31.12.2013

Doelstelling van de steun: Sector dierlijke productie (art. 16 van Verord. (EG) nr. 1857/2006), Technische ondersteuning (art. 15 van Verord. (EG) nr. 1857/2006)

Betrokken economische sector(en): Fokken van andere runderen en buffels

Naam en adres van de autoriteit die de steun verleent:

Consejería de Agroganadería y Recursos Autóctonos del Principado de Asturias
C/ Coronel Aranda, s/n, 3ª planta
33005 Oviedo — ASTURIAS

Website:

http://www.asturias.es/Asturias/descargas/PDF_TEMAS/Ganaderia/ayudas/genetica/aseava.pdf

Andere informatie: —

Steun nr.: SA.36721 (13/XA)

Lidstaat: Spanje

Regio: ASTURIAS

Benaming van de steunregeling of naam van de onderneming die individuele steun ontvangt: Asociación Española de Criadores de Ganado Vacuno Selecto de raza Asturiana de la Montaña (ASEAMO)

Rechtsgrondslag: Convenio de colaboración con la Asociación Española de Criadores de Ganado Vacuno Selecto de raza Asturiana de la Montaña para el mantenimiento del libro genealógico y del desarrollo de un programa de conservación de dicha raza en 2013.

Voorziene jaarlijkse uitgaven krachtens de regeling of totaalbedrag van de aan de onderneming verleende individuele steun: Totale geplande jaarbudget in het kader van de regeling: EUR 0,13 (in miljoen)

Maximale steunintensiteit: 100,00 %

Duur van de regeling of van de individuele steunverlening: 14.6.2013-31.12.2013

Doelstelling van de steun: Sector dierlijke productie (art. 16 van Verord. (EG) nr. 1857/2006), Technische ondersteuning (art. 15 van Verord. (EG) nr. 1857/2006)

Betrokken economische sector(en): Fokken van andere runderen en buffels

Naam en adres van de autoriteit die de steun verleent:

Consejería de Agroganadería y Recursos Autóctonos del Principado de Asturias
C/ Coronel Aranda, s/n, 3ª planta
33005 Oviedo — ASTURIAS

Website:

http://www.asturias.es/Asturias/descargas/PDF_TEMAS/Ganaderia/ayudas/genetica/aseamo.pdf

Andere informatie: —

Steun nr.: SA.36722 (13/XA)

Lidstaat: Spanje

Regio: ASTURIAS

Benaming van de steunregeling of naam van de onderneming die individuele steun ontvangt: Asociación de Criadores de Oveya Xalda de Asturias (ACOXA)

Rechtsgrondslag: Convenio de colaboración con la Asociación de Criadores de Oveya Xalda de Asturias para el mantenimiento del libro genealógico y el desarrollo del programa de conservación de dicha raza durante 2013.

Voorziene jaarlijkse uitgaven krachtens de regeling of totaalbedrag van de aan de onderneming verleende individuele steun: Totale aan de onderneming verleende ad-hoc steun: EUR 0,03 (in miljoen)

Maximale steunintensiteit: 100,00 %

Duur van de regeling of van de individuele steunverlening: 18.6.2013-31.12.2013

Doelstelling van de steun: Sector dierlijke productie (art. 16 van Verord. (EG) nr. 1857/2006), Technische ondersteuning (art. 15 van Verord. (EG) nr. 1857/2006)

Betrokken economische sector(en): Fokken van schapen en geiten

Naam en adres van de autoriteit die de steun verleent:

Consejería de Agroganadería y Recursos Autóctonos del Principado de Asturias
C/ Coronel Aranda, s/n, 3ª planta
33005 — Oviedo — ASTURIAS

Website:

http://www.asturias.es/Asturias/descargas/PDF_TEMAS/Ganaderia/ayudas/genetica/acoxa.pdf

Andere informatie: —

Steun nr.: SA.36723 (13/XA)

Lidstaat: Spanje

Regio: ASTURIAS

Benaming van de steunregeling of naam van de onderneming die individuele steun ontvangt: Asociación de Criadores de Pita Pinta Asturiana (ACPPA)

Rechtsgrondslag: Convenio de colaboración con la Asociación de Criadores de Pita Pinta Asturiana para el mantenimiento del libro genealógico y el desarrollo del programa de conservación de dicha raza en 2013.

Voorziene jaarlijkse uitgaven krachtens de regeling of totaalbedrag van de aan de onderneming verleende individuele steun: Totale geplande jaarbudget in het kader van de regeling: EUR 0,01 (in miljoen)

Maximale steunintensiteit: 100,00 %

Duur van de regeling of van de individuele steunverlening: 14.6.2013-31.12.2013

Doelstelling van de steun: Sector dierlijke productie (art. 16 van Verord. (EG) nr. 1857/2006), Technische ondersteuning (art. 15 van Verord. (EG) nr. 1857/2006)

Betrokken economische sector(en): Fokken van pluimvee

Naam en adres van de autoriteit die de steun verleent:

Consejería de Agroganadería y Recursos Autóctonos del Principado de Asturias
C/ Coronel Aranda, s/n, 3ª planta
33005 Oviedo — ASTURIAS

Website:

http://www.asturias.es/Asturias/descargas/PDF_TEMAS/Ganaderia/ayudas/genetica/acppa.pdf

Andere informatie: —

Steun nr.: SA.36724 (13/XA)

Lidstaat: Spanje

Regio: ASTURIAS

Benaming van de steunregeling of naam van de onderneming die individuele steun ontvangt: Asociación de Criadores de Ponis de Raza Asturcón (ACPRA)

Rechtsgrondslag: Convenio de colaboración con la Asociación de Criadores de Ponis de Raza Asturcón para el mantenimiento del libro genealógico y el desarrollo del programa de conservación de dicha raza en 2013.

Voorziene jaarlijkse uitgaven krachtens de regeling of totaalbedrag van de aan de onderneming verleende individuele steun: Totale geplande jaarbudget in het kader van de regeling: EUR 0,13 (in miljoen)

Maximale steunintensiteit: 100,00 %

Duur van de regeling of van de individuele steunverlening: 14.6.2013-31.12.2013

Doelstelling van de steun: Sector dierlijke productie (art. 16 van Verord. (EG) nr. 1857/2006), Technische ondersteuning (art. 15 van Verord. (EG) nr. 1857/2006)

Betrokken economische sector(en): Fokken van paarden en andere paardachtigen

Naam en adres van de autoriteit die de steun verleent:

Consejería de Agroganadería y Recursos Autóctonos del Principado de Asturias
C/ Coronel Aranda, s/n, 3ª planta
33005 Oviedo — ASTURIAS

Website:

http://www.asturias.es/Asturias/descargas/PDF_TEMAS/Ganaderia/ayudas/genetica/acpra.pdf

Andere informatie: —

Beknopte informatie van de lidstaten betreffende overheidssteun die wordt verleend krachtens Verordening (EG) nr. 800/2008 van de Commissie waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 87 en 88 van het Verdrag met de gemeenschappelijke markt verenigbaar worden verklaard (de algemene groepsvrijstellingsverordening)

(Voor de EER relevante tekst)

(2013/C 190/04)

Referentienummer staatssteun	SA.36385 (13/X)	
Lidstaat	Letland	
Referentie lidstaat	—	
Naam van de regio (NUTS)	Latvia Artikel 107, lid 3, onder a)	
Steunverlenende autoriteit	valsts aģentūra "Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra" Pērses iela 2, Rīga, Latvija, LV-1442 www.liaa.gov.lv	
Benaming van de steunmaatregel	Atbalsts darba vietu radīšanai	
Nationale rechtsgrondslag (Referentie desbetreffende nationale officiële publicatie)	2012.gada 13.marta Ministru kabineta noteikumi Nr.179 "Noteikumi par darbības programmas "Cilvēkresursi un nodarbinātība" papildinājuma 1.3.1.1.6.apakšaktivitāti "Atbalsts darba vietu radīšanai" " Darbības programma "Cilvēkresursi un nodarbinātība" (638. – 641. punkts) Darbības programmas "Cilvēkresursi un nodarbinātība" papildinājums (208.7. – 208.12. punkts)	
Soort steun	Regeling	
Aanpassing bestaande steunmaatregel	—	
Looptijd	1.11.2012-31.12.2013	
Betrokken economische sector(en)	Alle economische sectoren komen voor steun in aanmerking	
Soort begunstigde	KMO's,Grote onderneming	
Totale geplande jaarbudget in het kader van de regeling	LVL 7,00 (in miljoen)	
Voor garanties	LVL 7,00 (in miljoen)	
Steuninstrument (artikel 5)	Rechtstreekse subsidie	
Referentie besluit van de Commissie	—	
Bij cofinanciering uit communautaire fondsen	Komisijas lēmums 18.12.2007 ar ko pieņem darbības programmu Kopienas palīdzībai no Eiropas Sociālā fonda atbilstīgi konverģences mērķim Latvijas reģionos CCI 2007LV051PO001. – LVL 3,00 (in miljoen)	
Doelstellingen	Maximum steunintensiteit (in %) of maximum steunbedrag (in nationale munteenheid)	Kmo-verhogingen (in %)
Algemene opleiding (art. 38, lid 2)	50 %	0 %
Regeling	50 %	0 %
Specifieke opleiding (art. 38, lid 1)	25 %	0 %

Weblink naar de volledige tekst van de steunmaatregel:

http://www.likumi.lv/doc.php?id=246032#top

Referentienummer staatssteun	SA.36580 (13/X)
Lidstaat	Duitsland
Referentie lidstaat	—
Naam van de regio (NUTS)	DEUTSCHLAND Artikel 107, lid 3, onder a),Artikel 107, lid 3, onder c),Niet-steungebieden,Gemengd
Steunverlenende autoriteit	KfW Bankengruppe Palmengartenstraße 5-9, 60325 Frankfurt www.kfw.de
Benaming van de steunmaatregel	KfW-Programm Erneuerbare Energien „Speicher“
Nationale rechtsgrondslag (Referentie desbetreffende nationale officiële publicatie)	KfW-Gesetz, BGBI. I S.2427, Programmmerkblatt „KfW-Programm Erneuerbare Energien ‚Speicher‘ “
Soort steun	Regeling
Aanpassing bestaande steunmaatregel	—
Looptijd	1.5.2013-31.12.2013
Betrokken economische sector(en)	Alle economische sectoren komen voor steun in aanmerking
Soort begunstigde	KMO’s,Grote onderneming
Totale geplande jaarbudget in het kader van de regeling	EUR 25,00 (in miljoen)
Voor garanties	EUR 25,00 (in miljoen)
Steuninstrument (artikel 5)	Rechtstreekse subsidie, Zachte lening
Referentie besluit van de Commissie	—
Bij cofinanciering uit communautaire fondsen	—

Doelstellingen	Maximum steunintensiteit (in %) of maximum steunbedrag (in nationale munteenheid)	Kmo-verhogingen (in %)
Kmo-steun voor investeringen en werkgelegenheid (art.15)	20 %	—
Milieu-investeringssteun ter stimulering van energie uit hernieuwbare energiebronnen (art. 23)	45 %	20 %

Weblink naar de volledige tekst van de steunmaatregel:

https://www.kfw.de/media/pdf/download_center/foerderprogramme__inlandsfoerderung_/pdf_dokumente_2/6000002700_M_275_Speicher.pdf

---

Referentienummer staatssteun	SA.36584 (13/X)
Lidstaat	Italië
Referentie lidstaat	—
Naam van de regio (NUTS)	ABRUZZO Artikel 107, lid 3, onder c),Niet-steungebieden

Steunverlenende autoriteit	GIUNTA REGIONALE — DIREZIONE SVILUPPO ECONOMICO E TURISMO VIA PASSOLANCIANO N. 75 65127 PESCARA — ITALIA http://www.regione.abruzzo.it/portale/index.asp
Benaming van de steunmaatregel	BANDO PER LA PROMOZIONE SUL PROPRIO TERRITORIO REGIONALE DI INIZIATIVE DI LOCALIZZAZIONE, AMPLIAMENTO E AMMODERNAMENTO DI UNITA INDUSTRIALI, ATTRAVERSO CONTRATTI DI SVILUPPO LOCALI — TITOLO IV PROGETTI DI RICERCA INDUSTRIALE E SVILUPPO SPERIMENTALE
Nationale rechtsgrondslag (Referentie desbetreffende nationale officiële publicatie)	PAR FA ABRUZZO 2007-2013 APPROVATO CON D.G.R. N. 458 DEL 4 LUGLIO 2011 E MODIFICATO CON D.G.R. N. 556 DELL'8 AGOSTO 2011 CON ALLEGATO A. PRESA D'ATTO DA PARTE DEL CIPE CON DELIBERAZIONE DEL 30.9.2011 G.U. SERIE GENERALE N. 47 DEL 25.2.2012.
Soort steun	Regeling
Aanpassing bestaande steunmaatregel	—
Looptijd	29.3.2013-30.6.2014
Betrokken economische sector(en)	INDUSTRIE
Soort begunstigde	KMO's,Grote onderneming
Totale geplande jaarbudget in het kader van de regeling	EUR 10,00 (in miljoen)
Voor garanties	EUR 10,00 (in miljoen)
Steuninstrument (artikel 5)	Rechtstreekse subsidie
Referentie besluit van de Commissie	—
Bij cofinanciering uit communautaire fondsen	—

Doelstellingen	Maximum steunintensiteit (in %) of maximum steunbedrag (in nationale munteenheid)	Kmo-verhogingen (in %)
Industrieel onderzoek (art. 31, lid 2, onder b)	50 %	20 %
Experimentele ontwikkeling (art. 31, lid 2, onder c)	25 %	20 %

Weblink naar de volledige tekst van de steunmaatregel:

http://www.regione.abruzzo.it/portale/index.asp?modello=avvisoSing&servizio=le&stileDiv=sequence&template=default&tom=2497&b=avviso

http://bura.regione.abruzzo.it/bollettinoaccess.aspx?id=49993&tipo=Speciali&numero=35&data=29+Marzo+2013

Referentienummer staatssteun	SA.36585 (13/X)
Lidstaat	Italië
Referentie lidstaat	—
Naam van de regio (NUTS)	ABRUZZO Niet-steungebieden

Steunverlenende autoriteit	GIUNTA REGIONALE — DIREZIONE SVILUPPO ECONOMICO E TURISMO VIA PASSOLANCIANO N. 75 65127 PESCARA — ITALIA http://www.regione.abruzzo.it/portale/index.asp
Benaming van de steunmaatregel	BANDO PER LA PROMOZIONE SUL PROPRIO TERRITORIO REGIONALE DI INIZIATIVE DI LOCALIZZAZIONE, AMPLIAMENTO E AMMODERNAMENTO DI UNITA INDUSTRIALI, ATTRAVERSO CONTRATTI DI SVILUPPO LOCALI — TITOLO III PROGETTI RELATIVI AD INVESTIMENTI IN AREE DIVERSE DA QUELLE DI CUI ALL'ART. 107 3, C) TFUE
Nationale rechtsgrondslag (Referentie desbetreffende nationale officiële publicatie)	PAR FAS ABRUZZO 2007-2013 APPROVATO CON D.G.R. N. 458 DEL 4 LUGLIO 2011 E MODIFICATO CON D.G.R. N. 556 DELL'8 AGOSTO 2011 CON ALLEGATO A. PRESA D'ATTO DA PARTE DEL CIPE CON DELIBERAZIONE 30.9.2011 G.U. SERIE GENERALE N. 47 DEL 25.2.2012
Soort steun	Regeling
Aanpassing bestaande steunmaatregel	—
Looptijd	29.3.2013-30.6.2014
Betrokken economische sector(en)	INDUSTRIE
Soort begunstigde	KMO's
Totale geplande jaarbudget in het kader van de regeling	EUR 10,00 (in miljoen)
Voor garanties	EUR 10,00 (in miljoen)
Steuninstrument (artikel 5)	Rechtstreekse subsidie
Referentie besluit van de Commissie	—
Bij cofinanciering uit communautaire fondsen	—

Doelstellingen	Maximum steunintensiteit (in %) of maximum steunbedrag (in nationale munteenheid)	Kmo-verhogingen (in %)
Kmo-steun voor investeringen en werkgelegenheid (art.15)	20 %	—

Weblink naar de volledige tekst van de steunmaatregel:

http://www.regione.abruzzo.it/portale/index.asp?modello=avvisoSing&servizio=le&stileDiv=sequence&template=default&tom=2497&b=avviso

http://bura.regione.abruzzo.it/bollettinoaccess.aspx?id=49993&tipo=Speciali&numero=35&data=29+Marzo+2013

Referentienummer staatssteun	SA.36586 (13/X)
Lidstaat	Italië
Referentie lidstaat	—
Naam van de regio (NUTS)	ABRUZZO Artikel 107, lid 3, onder c)

Steunverlenende autoriteit	GIUNTA REGIONALE — DIREZIONE SVILUPPO ECONOMICO E TURISMO VIA PASSOLANCIANO N. 75 65127 PESCARA — ITALIA http://www.regione.abruzzo.it/portale/index.asp	
Benaming van de steunmaatregel	BANDO PER LA PROMOZIONE SUL PROPRIO TERRITORIO REGIONALE DI INIZIATIVE DI LOCALIZZAZIONE, AMPLIAMENTO E AMMODERNAMENTO DI UNITA INDUSTRIALI, ATTRAVERSO CONTRATTI DI SVILUPPO LOCALI — TITOLO II — PROGETTI RELATIVI AD INVESTIMENTI NELLE AREE 107 3, C) TFUE	
Nationale rechtsgrondslag (Referentie desbetreffende nationale officiële publicatie)	PAR FAS ABRUZZO 2007-2013 APPROVATO CON D.G.R. n.458 del 4 luglio 2011 E MODIFICATO CON D.G.R. n.556 dell'8 Agosto 2011 con allegato A. PRESA D'ATTO DA PARTE DEL CIPE CON DELIBERAZIONE DEL 30.9.2011 G.U. SERIE GENERALE N. 47 DEL 25.2.2012	
Soort steun	Regeling	
Aanpassing bestaande steunmaatregel	—	
Looptijd	29.3.2013-30.6.2014	
Betrokken economische sector(en)	INDUSTRIE	
Soort begunstigde	KMO's,Grote onderneming	
Totale geplande jaarbudget in het kader van de regeling	EUR 10,00 (in miljoen)	
Voor garanties	EUR 10,00 (in miljoen)	
Steuninstrument (artikel 5)	Rechtstreekse subsidie	
Referentie besluit van de Commissie	—	
Bij cofinanciering uit communautaire fondsen	—	
Doelstellingen	Maximum steunintensiteit (in %) of maximum steunbedrag (in nationale munteenheid)	Kmo-verhogingen (in %)
Regeling	15 %	20 %

Weblink naar de volledige tekst van de steunmaatregel:

http://www.regione.abruzzo.it/portale/index.asp?modello=avvisoSing&servizio=le&stileDiv=sequence&template=default&tom=2497&b=avviso

http://bura.regione.abruzzo.it/bollettinoaccess.aspx?id=49993&tipo=Speciali&numero=35&data=29+Marzo+2013

V

(Adviezen)

PROCEDURES IN VERBAND MET DE UITVOERING VAN HET GEMEENSCHAPPELIJK MEDEDINGINGSBELEID

EUROPESE COMMISSIE

STEUNMAATREGELEN VAN DE STATEN — HELLEENSE REPUBLIEK

Steunmaatregel SA.31155 (2013/C) (ex 2013/NN) (ex 2010/N) — Staatssteun aan Hellenic Postbank S.A. middels de oprichting en kapitalisatie van de brugbank „New Hellenic Postbank S.A."

Uitnodiging overeenkomstig artikel 108, lid 2, VWEU om opmerkingen te maken

(Voor de EER relevante tekst)

(2013/C 190/05)

Bij schrijven van 6 mei 2013, dat na deze samenvatting in de authentieke taal is weergegeven, heeft de Commissie de Helleense Republiek in kennis gesteld van haar besluit tot inleiding van de procedure van artikel 108, lid 2, VWEU ten aanzien van bovengenoemde steunmaatregel.

Belanghebbenden kunnen hun opmerkingen over de betrokken steunmaatregel ten aanzien waarvan de Commissie de procedure inleidt, kenbaar maken door deze binnen één maand vanaf de datum van deze bekendmaking te zenden aan:

Europese Commissie
Directoraat-generaal Concurrentie
Griffie Staatssteun
1049 Brussel
BELGIË

Fax +32 22961242

Deze opmerkingen zullen ter kennis worden gebracht van de Helleense Republiek. Een belanghebbende die opmerkingen maakt, kan, met opgave van redenen, schriftelijk verzoeken om vertrouwelijke behandeling van zijn identiteit.

TEKST VAN DE SAMENVATTING

PROCEDURES

Op 18 januari 2013 is door de Griekse autoriteiten een tijdelijke kredietinstelling "New TT Hellenic Postbank S.A." ("New TT") opgericht. De gezonde bedrijfsactiviteiten van de vroegere "TT Hellenic Postbank S.A." ("TT") zijn aan New TT overgedragen. In die context heeft New TT van het "Hellenic Financial Stability Fund" ("HFSF") staatsteun voor een bedrag van 4,6 miljard EUR ontvangen.

Bovendien had TT op 25 mei 2009 overeenkomstig de Griekse Regeling een kapitaalinjectie van 224,96 miljoen EUR ontvangen [1]. Voorts heeft de Commissie bij besluit van 16 mei 2012 [2] in staatssteunzaak SA.34115 (2012/NN) betreffende de in december 2011 uitgevoerde afwikkeling van "T Bank S.A." voor een periode van zes maanden afwikkelingssteun goedgekeurd voor een bedrag van ongeveer 678 miljoen EUR omdat deze volgens haar verenigbaar was met de interne markt op basis van artikel 107, lid 3, onder b), van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie ("VWEU").

[1] Zie besluit van de Commissie van 19 november 2008 in de zaak staatssteun N 560/2008 "Support Measures for the Credit Institutions in Greece", PB C 125 van 05.06.2009, blz. 6. De regeling is meermaals verlengd.

[2] Besluit van de Commissie van 16 mei 2012 in zaak SA.34115 (2012/NN) "Resolution of T-bank", PB C 284 van 20.09.2012, blz. 9.

BESCHRIJVING VAN DE STEUNMAATREGELEN TEN AANZIEN WAARVAN DE COMMISSIE DE PROCEDURE INLEIDT

In de eerste plaats heeft HFSF op 18 januari 2013 aan New TT haar aanvangskapitaal van 500 miljoen EUR verstrekt.

In de tweede plaats heeft HFSF, aangezien de van TT aan New TT overgedragen activiteiten voor 4,1 miljard EUR minder bezittingen dan verplichtingen omvatten, het resulterende zogenaamde "financieringstekort" gedekt door aan New TT EFSF-obligaties voor een waarde van 4,1 miljard EUR te verstrekken.

In de derde plaats had TT op 25 mei 2009 overeenkomstig de Griekse Regeling een kapitaalinjectie van 224,96 miljoen EUR ontvangen.

In de vierde plaats is de "Bank van Griekenland" op 17 december 2011 voortgegaan met de afwikkeling van T Bank middels een opdracht tot overdracht van haar bezittingen en verplichtingen aan TT. Omdat de waarde van de overgedragen verplichtingen hoger was dan de waarde van de overgedragen bezittingen, is het resulterende financieringstekort van 676 956 514 EUR ingevolge de relevante bepalingen gedekt bij de "Afwikkelingsregeling" van het "Hellenic Deposit and Investment Guarantee Fund" ("HDIGF").

BEOORDELING VAN DE MAATREGELEN

Ten aanzien van, allereerst, i) de kapitaalinjectie voor een bedrag van 0,5 miljard EUR en ii) de dekking van het financieringstekort voor het bedrag van 4,1 miljard EUR door HFSF ten gunste van New TT beschouwt de Commissie beide steunmaatregelen als staatssteun voor de toepassing van artikel 107, lid 1, VWEU. Ten aanzien van, in de tweede plaats, de herkapitalisatie van TT in 2009 heeft de Commissie in haar besluit tot goedkeuring van de Regeling ([3]) reeds geconcludeerd dat de overeenkomstig die Regeling verstrekte herkapitalisatie staatsteun zou vormen. Ten aanzien van, in de derde plaats, de aan T Bank verleende afwikkelingssteun heeft de Commissie in haar besluit van 16 mei ([4]) vastgesteld dat de tegemoetkoming bij de Afwikkelingsregeling van HDIGF staatsteun vormt.

De rechtsgrondslag voor de beoordeling van de maatregelen is artikel 107, lid 3, onder b), VWEU.

De bovenvermelde maatregelen worden door de Commissie op hun verenigbaarheid met artikel 107, lid 3, onder b, VWEU beoordeeld op basis van de rechtsgrondslag van de Bankmededeling ([5]), de Herkapitalisatiemededeling ([6]) en de Herstructureringsmededeling ([7]).

Ten aanzien van de verenigbaarheid van de maatregelen beschouwt de Commissie de vorm van de kapitaalinjectie en de dekking van het financieringstekort van New TT passend als reddingssteun om de doelstelling van herstel van de financiële stabiliteit van het Griekse banksysteem en de economie als geheel te bereiken. In dit stadium twijfelt de Commissie echter of het bedrag van 4,6 miljard EUR (0,5 miljard EUR in de vorm van kapitaal en 4,1 miljard EUR in de vorm van dekking van het "financieringstekort") tot het minimum beperkt is en nodigt zij belanghebbende partijen uit opmerkingen over die kwestie te verstrekken. Voorts is de Commissie van oordeel dat beide maatregelen evenredig zijn als reddingssteun op korte termijn, maar vereist zij dat de maatregelen snel worden ingevoerd om ervoor te zorgen dat de steun niet wordt gebruikt om groei te financieren of de maatregelen niet strikt noodzakelijk zijn om de levensvatbaarheid te herstellen.

Ten aanzien van het herstel van de levensvatbaarheid op lange termijn overeenkomstig de Herstructureringsmededeling heeft de Commissie twijfels of New TT in staat zal zijn op zelfstandige basis haar levensvatbaarheid op lange termijn te herstellen, als gepland in het herstructureringsplan dat op 29 januari 2013 bij de Commissie is ingediend en in maart 2013 is geactualiseerd. De in het herstructureringsplan voorgestelde maatregelen om in de toekomst winsten te genereren, lijken zeer beperkt. Die twijfels betreffen inzonderheid de beperkte vermindering van het personeel en van de bijkantoren alsook het beperkte gebruik van de mogelijke synergieën, d.w.z. de volledige integratie van T Bank. In die context heeft de Commissie twijfels of New TT over de middelen beschikt om de doelen te bereiken die in het herstructureringsplan zijn vastgesteld en, meer bepaald, om de geplande toekomstige winsten te behalen. Er is dan ook een risico dat New TT eindigt als een brugbank die herhaaldelijk op staatssteun een beroep moet doen. De Commissie is in dit stadium dan ook van oordeel dat de herintegratie van TT in een grotere levensvatbare financiële onderneming de levensvatbaarheidsvooruitzichten van New TT zou vergroten. De Commissie nodigt belanghebbenden uit opmerkingen te maken over die twijfels.

Ten aanzien van de lastendeling en de beperking van de steun tot het noodzakelijke minimum heeft de Commissie twijfels of de steun tot het minimum beperkt is. Inzonderheid betwijfelt de Commissie of de herstructureringskosten tot het minimum beperkt zijn, omdat New TT op zelfstandige basis moet worden geherstructureerd, waardoor de herstructureringskosten hoger zullen zijn dan normaal. De Commissie nodigt belanghebbende partijen uit opmerkingen te maken over die kwestie.

([3]) Zie voetnoot 1.
([4]) Zie voetnoot 2.
([5]) Mededeling van de Commissie - De toepassing van de staatssteunregels op maatregelen in het kader van de huidige wereldwijde financiële crisis genomen met betrekking tot financiële instellingen, PB C 270 van 25.10.2008, blz. 8.
([6]) Mededeling van de Commissie - De herkapitalisatie van financiële instellingen in de huidige financiële crisis: beperking van steun tot het noodzakelijke minimum en bescherming tegen buitensporige mededingingverstoringen, PB C 10 van 15.1.2009, blz. 2.
([7]) Mededeling van de Commissie - Het herstel van de levensvatbaarheid en de beoordeling van de herstructureringsmaatregelen in de financiële sector in de huidige crisis met inachtneming van de staatssteunregels, PB C 195 van 19.8.2009, blz. 9.

Verder merkt de Commissie op dat de verliezen die TT de afgelopen jaren geleden heeft grotendeels ontstaan zijn door schuldkwijtschelding ten gunste van de staat, d.w.z. door de bail-in en door de verkoop van Griekse overheidsobligaties aan de staat met een grote korting op de nominale waarde eind 2012. Die maatregelen kunnen gelijk worden gesteld met een betaling door TT aan de staat en rechtvaardigen derhalve een lagere vergoeding voor de herkapitalisatiesteun die vervolgens door de staat is verleend om het kapitaaltekort te dekken dat ontstaan is uit de schuldkwijtschelding ten gunste van de staat. Belanghebbenden worden uitgenodigd hun opmerkingen over dat standpunt te maken.

Ten aanzien van de concurrentieverstoring kan worden opgemerkt dat TT in verhouding tot haar omvang veel meer Griekse overheidsobligaties dan andere banken in Griekenland bezat. In dit stadium is de Commissie van oordeel dat uit het op die schaal beleggen in die obligaties het nemen van ongepaste risico's kan blijken. De Commissie nodigt belanghebbende partijen uit over die kwestie eveneens opmerkingen te maken.

Overeenkomstig artikel 14 van Verordening (EG) nr. 659/1999 van de Raad kan alle onrechtmatige steun van de begunstigde worden teruggevorderd.

TEKST VAN DE BRIEF

„The Commission wishes to inform the Hellenic Republic that, having examined the information supplied by your authorities on the aid measures referred to above, it has decided to initiate the procedure laid down in Article 108(2) of the Treaty on the Functioning of the European Union ("**TFEU**").

1. **PROCEDURE**

(1) On 19 November 2008 ([8]), the Commission approved the Greek support measures for the credit institutions designed to ensure the stability of the Greek financial system (the "**Scheme**").

(2) On 25 May 2009, TT Hellenic Postbank S.A. ("**TT**") received a capital injection of EUR 224.96 million under the Scheme.

(3) The Greek authorities submitted information to the Commission on TT in February, March, May and June 2010.

(4) By letter of 30 June 2010, the Commission's services requested the restructuring plan for TT to be submitted by 1 September 2010.

(5) By letter of 22 July 2010, the Greek authorities requested an extension of the deadline for the submission of the restructuring plan until 30 September 2010. The Commission services agreed to the extension of the deadline on 23 August 2010.

(6) On 1 October 2010, the Greek authorities submitted the initial restructuring plan for TT.

(7) The restructuring plan was discussed between the Greek authorities and the Commission services in a series of meetings, teleconferences and other information exchanges between October 2010 and May 2011, in particular - amongst others - on 6 and 14 October 2010, 8 November 2010, 27 December 2010, 26 January 2011, 23 March 2011 and 13 April 2011.

(8) On 17 December 2011, the Bank of Greece ("**BoG**") proceeded with the resolution of T Bank S.A. ("**T Bank**") by ordering a transfer of its good assets and liabilities to TT, which was already a shareholder of T Bank (holding around 32.9 % of its shares).

(9) In March 2012, Greece and the EU/ECB/IMF updated the Memorandum of Economic and Financial Policies ("**MEFP**"). The MEFP sets out, among other economic and financial policies, that the Greek authorities have initiated an orderly resolution of TT through a Purchase and Assumption ("**P&A**") transaction. TT had been classified as non-viable in the framework of the viability assessment of all the Greek banks carried out by the BoG and its advisors, in consultation with the EU/ECB/IMF.

(10) By decision of 16 May 2012 in State aid case SA.34115 (2012/NN) on the Resolution of T Bank ([9]), the Commission authorised an intervention by the Resolution scheme of the Hellenic Deposit and Investment Guarantee Fund ("**HDIGF**") for an amount of EUR 676 956 514 as compatible with the internal market on the basis of Article 107(3)(b) TFEU for a period of six months. In that decision, the Commission required the Greek authorities to submit an updated restructuring plan for TT within six months. That plan was to take into account the integration of T Bank's activities into TT. In the decision of 16 May 2012 the Commission could not definitively conclude on the compatibility of the resolution aid to T Bank since the buyer of the bank's activities – TT – was itself an aided bank on which the Commission had not yet taken a decision on its restructuring, as well as on the restoration of TT's long-term viability. The Commission could therefore not conclude on whether the transfer of T Bank to TT was an adequate way to restore the viability of the transferred entity.

(11) Further correspondence took place between the Greek authorities and the Commission services between May and December 2012.

(12) In January 2013, the Greek authorities submitted a draft restructuring plan for a bridge bank of TT. Due to the absence of buyers for TT, no P&A transaction (as envisaged in the MEFP) could take place and the creation of a bridge bank was considered as the only remaining solution for the resolution of TT. The bridge bank received aid from the Hellenic Financial Stability Fund ([10]) ("**HFSF**") which (a) covered the so-called "funding gap" of the transferred perimeter and (b) provided the bridge bank with initial share capital.

(13) The establishment of the bridge bank and its restructuring plan were discussed by the Greek authorities and the Commission services in a series of meetings, teleconferences and other information exchanges between

([8]) See Commission decision of 19 November 2008 in State aid N 560/2008 "Support Measures for the Credit Institutions in Greece", OJ C 125, 05.06.2009, p. 6. The scheme has been prolonged several times. The last updated scheme is in place until 30 June 2013. See Commission decision of 22 January 2013 in State aid SA.35999 (2012/N) "Prolongation of the Guarantee Scheme and the Bond Loans Scheme for Credit Institutions in Greece", not yet published.

([9]) Commission decision of 16 May 2012 in case SA.34115 (2012/NN) "Resolution of T Bank", OJ C 284, 20.09.2012, p. 9.

([10]) The HFSF is a Fund originally established by Law 3864/2010 of the Greek Parliament. The Fund's resources stem from the financial support mechanism to Greece and its capital is gradually paid up by the Greek State. It is set up for a limited duration until 30 June 2017. For more details, see inter alia, Commission decision of 3 September 2010 in State Aid case N 328/2010 "Recapitalisation of credit institutions in Greece under the Financial Stability Fund (FSF)", OJ C 316, 20.11.2010, p. 7.

January and March 2013, in particular - amongst others – on 8, 11, 15, 22, 23 and 30 January and 12 March 2013.

(14) For reasons of urgency, the Hellenic Republic exceptionally accepts that the present decision is adopted in the English language.

2. DESCRIPTION

2.1 TT Hellenic Postbank S.A.

(15) TT was established in 1902 under the framework of the Hellenic Post Office Organisation. Until 2006, TT was a State-controlled special credit institution with activities limited to the granting of mortgages and consumer loans to public servants and publicly-owned companies. After having acquired a banking licence in 2006, TT expanded its activities to corporate finance and retail lending. In the same year, TT became listed on the Athens Stock Exchange through a public offering of 34.84 % of its existing shares. The Hellenic Republic remained its largest shareholder.

(16) TT has a market share of 6 % in terms of deposits in Greece.

(17) In 2009, when it received its first recapitalisation, TT had 146 own branches and 2 554 employees. TT had a balance sheet showing total assets of approximately EUR 16 billion and risk weighted assets ("**RWA**") of EUR 7.5 billion.

(18) TT has a cooperation agreement with the Hellenic Post Office to market its products in approximately 800 branches of the latter. The contribution of that additional network to TT's services is 7 % of TT's total deposit base (which amounted to approximately EUR 12 billion in 2009).

(19) Compared to its size, TT has a relatively large deposit base. TT had a loan-to-deposit ratio of less than 100 % in 2009.

(20) On 25 May 2009, TT got a capital injection of EUR 224.96 million (corresponding to circa 2.9 % of its RWA at that time) under the Scheme ([11]) because its bank capital adequacy ratio ("**CAR**") was under the 10% minimum threshold set by the BoG for it.

(21) On 3 July 2009, TT issued common shares in amount of EUR 526.3 million, which were then placed on the market. After the completion of the capital increases of May and July 2009, the bank's CAR amounted to approximately 17 %. TT's shareholding structure following the share capital increase of July 2009 was as follows: the Hellenic State with 44.04 % of which 10% was held through the Hellenic Post Office; individuals with 24.9 %; legal entities (domestic) owning 22.04 %; legal entities (international) owning 7.81 % and; own shares corresponding to 1.21 % ownership.

([11]) See footnote 1.

(22) In April 2010, TT acquired 32.9 % of the share capital of Aspis Bank for an amount of EUR 28.56 million. After the acquisition, Aspis Bank was rebranded as T Bank. When that bank was acquired by TT, it was in a poor economic situation with the lowest capital adequacy among the Greek banks, insufficient liquidity and profitability.

(23) Other participations held by TT are: (i) Post insurance (50 % shareholding), a company promoting and selling insurance and banc assurance products; and (ii) Attica Bank (22.4 % shareholding), one of the smallest banks (1.1 % market share in terms of total assets) in Greece.

(24) On 17 December 2011, the BoG proceeded with the resolution of T Bank through a transfer order of its assets and liabilities to TT and at the same time, with the withdrawal of T Bank's license. T Bank was put into liquidation. TT acquired the package of assets and liabilities of T Bank as it had made the highest bid in the framework of an unconditional tender procedure open to other banks. The value of the net assets transferred from T Bank to TT at the resolution date amounted to EUR 1.5 billion ([12]). TT took over 75 branches with 853 employees of T Bank.

(25) As a result, TT's total assets increased by 16 % to EUR 18 billion and its deposits by 15 % to EUR 13.5 billion, compared to the standalone basis ([13]). The acquisition of T Bank's assets had a negative impact on TT's capital adequacy due to the capital shortage of T Bank. However, TT's CAR stayed well above supervisory limit at the time as, on the consolidated basis, its CAR amounted to 15.7 %.

(26) In March 2012, the BoG, based on an own 'viability framework' methodology applied to the entire Greek banking system, declared TT to be an unviable bank as it was highly unlikely that TT could remain viable under its current state. The situation of TT gave rise several concerns. Firstly, TT booked an exceptionally high loss in 2011, due to the Private Sector Involvement ([14]) ("**PSI**"). TT had held a portfolio of Greek government bonds ("**GGB**") which, compared to its balance sheet size, was much higher than that of the other Greek banks. As a result of that very large loss, TT's capital became deeply negative. Secondly, TT faced a structural problem of a low profitability which had lasted since 2008.

([12]) Bain&Company assessment report regarding policies and procedures required to ensure effective liquidating bank asset management and recovery of February 2013.

([13]) Financial impact analysis of the proposed merger between TT and T Bank performed by BoG, 19 July 2011

([14]) Private Sector Involvement (PSI): negotiation between the Greek authorities and its private creditors which aimed to achieve a partial waiver of the Greek government debt by its private creditors on a voluntary basis. The PSI is extraordinary in nature and had a considerable impact on Greek banks. A series of banks made losses stemming from PSI. Those developments are described in more detail for instance in points 12 and 13 of the following document: "*The Second Economic Adjustment Programme for Greece – March 2012*", also available on http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/occasional_paper/2012/op94_en.htm.

(27) The updated MEFP of March 2012 gives a preference to an orderly resolution of TT via a P&A transaction, implying that TT's good assets and liabilities would be put for sale to another existing bank. For that purpose, the BoG launched a call for an expression of interest to third parties for acquiring TT's good assets in December 2012. Three Greek banks expressed preliminary informal interest; however, by the deadline of 11 January 2013 for submitting binding offers, the Greek authorities had not received any such offers.

(28) Therefore, in the absence of buyers, the Greek authorities considered that the creation of a bridge bank was the only remaining solution for the resolution of TT.

2.2. **New TT Hellenic Postbank S.A.**

(29) On 18 January 2013, in the context of the Greek resolution framework ([15]) and in line with the provisions in the MEFP regarding the resolution of TT by January 2013, the Greek authorities announced the immediate creation and capitalisation of a temporary credit institution (a bridge bank) "New TT Hellenic Postbank S.A." ("**New TT**"), following a decree adopted by the Ministry of Finance ([16]) on a proposal by the BoG. In that context, the HFSF covered the so-called "funding gap" of the transferred perimeter *i.e.* the difference between the fair value of the assets transferred to New TT and the nominal value of the liabilities transferred to it. Since the former is lower than the latter, New TT had received a package having a negative value, which was compensated by a grant from the HFSF. In addition, the HFSF provided initial share capital to New TT amounting to EUR 500 million, fully and immediately paid up by the HFSF. As a consequence, HFSF is the sole shareholder of New TT. TT's bank licence was terminated.

(30) TT's sound business activities were transferred to New TT, in accordance with the recommendation of the BoG ([17]). Therefore, all the contractual relationships of TT with third parties were transferred to New TT. New TT received TT assets and liabilities such as cash, retail deposits and performing loans, central bank funding, GGB and T-Bills. Overall, EUR 10.8 billion assets ("**Transferred Assets**") were transferred to New TT.

(31) A total amount of EUR 1.2 billion net assets were left into TT. In particular, non-performing loans, tax assets and liabilities of TT, and levies and duties of any kind were included in "non-transferred" items. Those residual assets remaining in TT will be resolved through liquidation.

([15]) See the Greek law 4021/2011 on Bank Restructuring and the Law 3864/2010 on the Hellenic Financial Stability Fund. The Law 4021 of October 2011 amends the existing Greek banking legislation by providing for recovery as well as for resolution measures for credit institutions seated in Greece.

([16]) Decree 2124/B.95 of the Hellenic Republic Ministry of Finance of 18 January 2013 establishing an interim credit institution by the name of "New TT Hellenic Postbank S.A.".

([17]) See Bank of Greece Resolution Measures Committee Decision 7/2/18.01.2013 on the authorisation of the interim credit institution by the name of "New TT Hellenic Postbank S.A." and Resolution Measures Committee Decision 7/3/18/01.2013 on the withdrawal of the authorization of the credit institution by name of "TT Hellenic Postbank S.A." and placing thereof under liquidation.

(32) New TT was only fully operational as from 21 January 2013 as the operations of New TT were suspended from 4 to 21 January due to a strike of its employees. After the trade unions approved the tentative deal as regards the employment contracts, the operations of New TT could be resumed.

(33) On 30 January 2013, New TT signed new contracts with all the employees of TT. In that context, New TT reduced its annual personnel costs on average by 30% and started with 2 998 employees of TT as well as another 358 outsourced employees, resulting in a total bank staff of 3 356. New TT has a network of 217 branches and 300 automated teller machines ("ATM").

2.3 **New TT's restructuring plan**

(34) On 29 January 2013, the Greek authorities submitted an initial restructuring plan for New TT. The draft was updated in March 2013. The plan foresees the restructuring to take place between 2013 and 2017 ("the restructuring period")

(35) The main strategic objective of New TT is to improve the bank's investor attractiveness and financial results with the aim of selling it to a third party. For that purpose, New TT's restructuring plan foresees an employee cost reduction with the implementation of a Voluntary Retirement Scheme ("**VRS**"), as well as operating cost reductions assuming a steady amount of assets.

(36) Firstly, the VRS targets between 520 and 900 exits at a cost of approximately EUR 39 - 45 million, depending on the take-up by employees. A fully subscribed VRS would allow for annual savings of EUR 22 million. However, it is currently not clear when the VRS will be implemented. Moreover, there is still no concrete plan on the table as regards the future of the 358 outsourced staff that New TT employs.

(37) In a base scenario assuming the implementation of the VRS, the restructuring plan foresees a steady number of employees of 2 478 during the restructuring period. According to the plan, the number of branches will also remain steady, at 197 during the same period, resulting in 12.6 employees per branch as from 2013 until 2017. 20 branches have been closed since the creation of New TT.

(38) Secondly, regarding the reduction of operating costs, an agreement with the Hellenic Post Office has been achieved in order to reduce the network usage cost. In addition, New TT has already simplified its organizational structure, reducing its seven main divisions to five, a 29 % reduction in the number of departments. The plan also foresees a reduction in marketing and promotional costs. Non-essential on-going projects will be, or already have been, stopped.

(39) Furthermore, New TT intends to re-price its loans and deposits in order to achieve a significant increase in its net interest income. On that basis, the plan foresees that New TT would become profitable again in 2014-2015. In the base scenario, its net interest income would

increase from EUR 132 million in 2013 to EUR 325 million in 2017, while its total operating income would increase from EUR 156 million in 2013 to EUR 339 million in 2017. New TT's personal expenses would be reduced to EUR 80 million in 2017, against equivalent expenses of EUR 149 million in 2012 for TT. Other operating costs would decrease by approximately 15 % from EUR 95 million in 2012 (compared to TT) to an annual average of EUR 80 million in the period 2015-2017. New TT's profit after tax would amount to EUR 123 million in 2017, resulting in a return on equity ("**RoE**") of 15.2 % in 2017.

(40) As regards assets, New TT aims to have a relatively steady amount of total assets, of around EUR 12.5 billion during the restructuring period. New TT intends to shift its assets mix from core lending activities of mortgages and consumer loans into corporate banking. New TT's corporate lending activities are expected to double in the restructuring period, *i.e.* from EUR 1 billion to EUR 2.1 billion.

(41) As regards funding, the ECB's exposure will be totally eliminated and 100 % of emergency liquidity assistance ("**ELA**") funding dependence will be replaced with market funding. The bank's deposit base will, on the other hand, remain stable.

2.4. **Aid measures**

(42) There are four aid measures which are relevant to the situation of TT, which will be described in chronological order. Firstly, on 25 May 2009, TT got a capital injection of EUR 224.96 million (corresponding to approximately 2.9 % of the bank's RWA at that time) in the form of preference shares under the Scheme [18] ("**measure C**"). The injection was made because TT's CAR amounted to 8 %, which was below the minimum threshold of 10 % set by the BoG. The measure increased TT's CAR from 8.74 % (as of March 2009) to 10.96 %.

(43) That capital injection took the form of the issuance by TT of 60 800 000 non-voting, non-listed, non-transferable, tax deductible, non-cumulative preference shares. The issue price of EUR 3.70 for each share was fully subscribed and paid by the Hellenic Republic with bonds of equivalent value [19]. Those preference shares pay a non-cumulative dividend of 10 %, subject to meeting the minimum CAR requirements set by the BoG and to the availability of after-tax net profits or distributable reserves in accordance with article 44a of C.L. 2190/1920. During the five years following the issuance of the preference shares, the Greek Ministry of Finance could either convert the preference shares into ordinary shares in case of insufficient regulatory capital, or redeem TT's preference shares.

(44) Secondly, on 17 December 2011, the BoG proceeded with the resolution of T Bank by ordering the transfer of its assets and liabilities to TT and withdrawing T Bank's license, in accordance with the law on resolution (Law 4021/2011). T Bank was put into liquidation. In that context, the fair value of the liabilities transferred from T Bank to TT amounted to EUR 2 160 182 164 and the fair value of the transferred assets amounted to EUR 1 483 225 650. The difference was a so-called "funding gap" of EUR 676 956 514, which was covered by the Resolution Scheme of the HDIGF ("**measure D**"). [20]

(45) Thirdly, on 18 January 2013, the HFSF provided New TT with its initial capital of EUR 500 million, in exchange for which the HFSF received common shares with a nominal value of EUR 1 each ("**measure A**").

(46) Finally, the Transferred Activities from TT to New TT contained a funding gap of EUR 4.1 billion resulting from the difference between assets and liabilities. As a result, the HFSF, by taking over the obligations of the HDIGF (in line with the provisions of L. 4051/2012 which clarify that, as from February 2012, the HFSF will take over HDIGF's obligation), made up for that funding gap by granting EFSF bonds worth EUR 4.1 billion to New TT ("**measure B**"). The measure was granted on 18 January 2013.

(47) Table 1 summarizes those four aid measures.

Table 1: **Overview of the aid measures**

	Nature of aid	Legal entity which formally received the aid measure	Aid amount (in EUR million)
Measure A	Recapitalisation	New TT (bridge bank)	500
Measure B	Funding gap	New TT (bridge bank)	4 100
Aid to the other entities			
Measure C	Recapitalisation	TT	224.96
Measure D	Funding gap	TT	678

3. **ASSESSMENT**

3.1 **Existence of State aid within the meaning of Article 107(1) TFEU and quantity of State aid**

(48) The Commission has to first assess whether measures A, B, C and D constitute State aid within the meaning of Article 107 (1) TFEU. According to that provision, State aid is any aid granted by a Member State or through State resources in any form whatsoever which distorts, or threatens to distort, competition by favouring certain undertakings or the production of certain goods, in so far as it affects trade between Member States.

[18] See footnote 1.

[19] Under Law 3723/2008.

[20] In 2011, a resolution branch was created in the HDIGF with the adoption of the Resolution Framework in Greece. According to law 4021/2011, in the case of a transfer order: '*In case the value of the liabilities transferred to the transferee-credit institution exceeds the value of the assets transferred, the Bank of Greece shall determine the difference, to be covered as follows: a) the Depositors Branch of the HDIGF shall pay an amount equal to the value of the guaranteed deposits after deduction of the value of the transferred assets and b) the Resolution Branch of HDIGF shall pay the surplus.*'

Measure A

(49) The Commission notes that the capital injection by the HFSF into New TT, amounting to EUR 500 million (Measure A), was provided by the HFSF, an entity set up and financed by the Greek State. In the Commission decision approving the recapitalisations under the HFSF as compatible State aid [21], the Commission notes that the HFSF receives its resources from the State and its activities are considered imputable to the State. It will stay in place until 2017 and after that its profits or losses will be borne by the State. [22] In the present case, the Commission similarly concludes that measure A was financed by the State or through State resources.

(50) The Commission further notes that the capital injection provided a selective advantage to New TT, since it was a measure concerning New TT alone which enabled it to obtain capital it could not have found on the market. Given TT's precarious financial situation and the challenging economic situation in Greece which directly affects the banking sector, it is highly doubtful that any private investor would have injected capital into New TT under those conditions.

(51) Furthermore, New TT, although a bridge bank, competes with other banks amongst which are subsidiaries and branches of foreign banks. Even if there has been a general withdrawal of foreign banks from the Greek market (e.g. sale of their Greek banking activities by Credit Agricole, Société Générale and BCP), any selective advantage may affect the timing and condition of a return of some foreign banks to the Greek market. Therefore, the capital injection may have an effect on trade and may also distort competition between the Member States.

(52) The Commission concludes therefore that the capital injection by the HFSF into New TT constitutes State aid for the purposes of Article 107(1) TFEU.

Measure B

(53) As regards measure B, the Commission notes that it was also granted by the HFSF. Therefore, on the basis of the above argument for measure A as described in the recital 49, the Commission considers that measure B contains State resources and is imputable to the State.

(54) As regards the existence of a selective advantage, it should be recalled that measure B is a grant by the HFSF to New TT that covers a funding gap between the fair value of the assets transferred from TT and the nominal value of the transferred liabilities. Because that package of assets and liabilities had a negative value of more than EUR 4 billion, if measure B had not been granted to New TT, it would not have been possible to transfer TT's activities to another legal entity. They would then have been left in the liquidated TT and hence discontinued. Measure B thus allows the continuation within New TT of the economic activities previously carried out within TT. As measure concerns the transferred activities of TT and no other market operator it is by definition selective. The Commission considers New TT to be the economic beneficiary of the measure as it harbours TT's economic activities which continue to exist thanks to measure B.

(55) In its earlier decisions [23] on resolution supported by State measures, the Commission already observed that all the key productive banking assets (employees, branches, deposits, part of the loans, as well as central services and infrastructure) were transferred to the bridge bank or to the buying bank. No private investor would have made such an investment if the funding gap was not covered.

(56) Measure B distorts competition and affects trade for the reasons already developed in respect of measure A at recital 51. That selective advantage distorts competition by keeping the transferred activities alive and allowing them to continue competing on the market [24], when the BoG declared TT to be unviable.

(57) The Commission concludes therefore that the capital injection into New TT by the HFSF aimed at covering the funding gap constitutes State aid falling for the purposes of Article 107(1) TFEU.

Measure C

(58) As regards the recapitalisation of TT in 2009 (Measure C), that capital injection was granted under the Scheme [25]. In the decision approving the Scheme, the Commission already concluded that recapitalisations granted under that Scheme would constitute State aid.

Measure D

(59) The Commission recalls that it has already established in its decision of 16 May 2012 [26] that measure D, the intervention by the Resolution scheme of the HDIGF in the amount of approximately EUR 0.68 billion in favour of T Bank's assets which were transferred to TT, constitutes State aid.

[21] Commission decision of 3 September 2010 in State Aid case N 328/2010 "Recapitalisation of credit institutions in Greece under the Financial Stability Fund (FSF)", OJ C 316, 20.11.2010, p. 7.

[22] More specifically, recital 46 of the Commission decision of 3 September 2010 in State Aid case N 328/2010 states that: '*The qualification of a measure as State aid first of all presupposes that the aid must be imputable to the State and financed by a Member State or through State resources. Neither imputability nor the presence of State resources are put into question by the fact that the Fund is independent. It is true that according to settled case-law regarding public undertakings it is not sufficient that the State is in a position to control a public undertaking and to exercise a dominant influence over its operations, but an actual exercise of that control must exist. However, in the present case the Fund is not acting as a public undertaking and its activities cannot be considered as falling into the sphere of a commercial market operator. Instead, the Fund is solely executing a public task. In addition it can be noted that the capital of the Fund is fully and solely paid by the Greek State, all seven members of the Fund's Board shall be appointed by a decision of the Minister of Finance and the Fund shall enjoy all the administrative, financial and judicial immunities applicable to the State.*'

[23] See footnotes 14 and 15.

[24] See by analogy Commission decision of 25.01.2010 in the State aid case NN 19/2009 – Restructuring aid to Dunfermline Building Society, recital 51; Commission decision of 25.10.2010 in State aid case N 560/2009 – Aid for the liquidation of Fionia bank, recital 56; Commission decision of 8.11.2010 in State aid case N 392/2010 – Restructuring of CajaSur, recital 52.

[25] See footnote 1.

[26] See footnote 2.

3.2 **Compatibility of the aid**

3.2.1. *Legal basis for the compatibility assessment*

(60) Article 107(3)(b) TFEU provides the legal basis for the Commission to declare aid compatible with the internal market if it is intended "to remedy a serious disturbance in the economy of a Member State". The Commission has acknowledged in several recent Greek State aid cases in the banking sector that there is a threat of serious disturbance in the Greek economy and that State support of banks is suitable to remedy that disturbance. ([27]) Despite a slow global economic recovery that has taken hold since the beginning of 2010, the Commission still considers that the requirements for State aid to be approved pursuant to Article 107(3)(b) TFEU are fulfilled in view of the reappearance of stress in financial markets. In December 2011 the Commission confirmed that view by adopting the Communication ([28]) on the application, from 1 January 2012, of State aid rules to support measures in favour of banks in the context of the financial crisis which prolongs the application of those State aid rules.

(61) In the light of the foregoing considerations, the Commission accepts that the capital injections by the HFSF (measure A) and the grant by the HFSF to cover the funding gap (measure B) can be analysed as State aid measures taken to avoid a serious disturbance in the economy of Hellenic Republic. In its decisions on the Scheme and on the resolution of T Bank, respectively, the Commission had already accepted that Article 107(3)(b) TFEU was the appropriate legal instrument to assess the recapitalisation of TT (measure C) and the resolution aid to T Bank (measure D).

3.2.2. *Compatibility assessment*

(62) The compatibility of the measures A, B, C and D with Article 107(3)(b) TFEU are assessed by the Commission in light of the Banking Communication ([29]), the Recapitalisation Communication ([30]) and the Restructuring Communication ([31]).

(63) In line with the general principles underlying the State aid rules of the Treaty and taking into account the global financial crisis and the systemic risk associated with it, the Banking Communication (point 15) requires that all measures have to be:

a. *Appropriate*: The aid has to be well-targeted in order to be able to achieve effectively the objective of remedying a serious disturbance in the economy;

b. *Necessary*: The aid measure must, in its amount and form, be necessary to achieve its legitimate purpose of remedying a serious disturbance in the economy and must, therefore, not exceed the necessary minimum amount to attain that effect;

c. *Proportionate to the challenge faced*: The distortions of competition resulting from the aid granted must be avoided or minimized as far as possible. Therefore, the aid measures must be designed in such a way as to minimize negative spill-over effects on competitors, other sectors and other Member States.

(64) The Recapitalisation Communication further details the level of remuneration required for State capital injections.

(65) Finally, the Commission should assess the measures under the Restructuring Communication, according to which a restructuring plan needs to: (i) demonstrate how the bank will restore long-term viability without State aid as soon as possible; (ii) address moral hazard by imposing appropriate own contribution ("burden-sharing") by the aid beneficiary to the restructuring costs; as well as (iii) ensure a competitive banking sector by limiting distortions of competition resulting from the aid granted, to the minimum necessary.

3.2.3. *Compatibility with the Banking and Recapitalisation Communications*

(66) The Commission will first assess whether measures A and B can be temporarily approved as rescue aid. It will then review the situation as regards the compatibility of measures C and D.

a. *Appropriateness of measures A and B*

(67) As regards the measure A, the capital injection from the HFSF was needed in order to have capital in New TT and to enable New TT to adhere to the minimum capital adequacy ratio set by the BoG.

(68) The Commission considers that the capital injection of EUR 500 million is appropriate as rescue aid since it enabled the transfer of the economic activities of TT to New TT. Hence, the economic activities have not been wound-up. An immediate winding-up of TT's activities could have led to a bank run and could have triggered a serious disturbance on the Greek financial markets. A serious disturbance on the Greek financial markets could be avoided through the creation of New TT and the transfer of TT's economic activities into New TT.

(69) On that basis, the Commission finds that the measure A is appropriate as rescue aid.

(70) As regards measure B, the intervention by HFSF was needed in order to fill the gap between the fair value of TT's assets and the nominal value of its liabilities which were transferred to New TT.

([27]) Commission decision of 22 January 2013 in State aid SA.35999 (2012/N) "Prolongation of the Guarantee Scheme and the Bond Loans Scheme for Credit Institutions in Greece", not yet published, Commission decision of 16 May 2012 "Resolution of T Bank",

([28]) Commission communication on the application, from 1 January 2012, of State aid rules to support measures in favour of banks in the context of the financial crisis, OJ C 356, 6.12.2011, p. 7

([29]) Communication from the Commission - The application of State aid rules to measures taken in relation to financial institutions in the context of the current global financial crisis, OJ C 270, 25.10.2008, p. 8.

([30]) Communication from the Commission - The recapitalisation of financial institutions in the current financial crisis: limitation of aid to the minimum necessary and safeguards against undue distortions of competition, OJ C 10, 15.1.2009, p. 2.

([31]) Commission Communication - The return to viability and the assessment of restructuring measures in the financial sector in the current crisis under the State aid rules, OJ C 195, 19.8.2009, p. 9.

(71) The Commission considers that measure B is appropriate as rescue aid because it helps keep alive TT's economic activities which were transferred to New TT. Without measure B, those activities would not have been able to continue, as TT was on the verge of bankruptcy and in current difficult market conditions no bank would have acquired a package having a negative value (i.e. with the fair value of the assets lower than the fair value of the liabilities). The measure thereby ensures that financial stability in Greece is maintained in the short-term. On that basis, the Commission finds that the measure B is appropriate as rescue aid.

b. *Necessity of measures A and B – limitation of the aid to the minimum*

(72) According to the Banking Communication, the aid measure must, in its amount and form, be necessary to achieve the objective. It implies that the capital injection must be of the minimum amount necessary to reach the objective.

(73) As regards measure A, the Commission has doubts that the amount is limited to the minimum necessary because the Member State envisages as one possible option that New TT is to be restructured on a stand-alone basis. The Commission doubts that the bank can be viable on a stand-alone basis. Hence, the Commission is of the opinion that State aid may be used for an option which is not realistic in the long-term. The Commission is of the opinion that the Hellenic Republic should also assess other options, which might be less expensive than the stand-alone option. At this stage the Commission is of the preliminary view that the stand-alone option might not be the cheapest option available and therefore it doubts that the State aid is limited to the minimum necessary. The Commission invites interested parties to provide comments on that issue.

(74) As regards measure B, the Commission doubts that the amount exactly covers the difference between the fair value of the transferred assets and the nominal value of the transferred liabilities. That amount may be excessive. Therefore, the Commission would ask for more detailed information regarding the exact amount of assets and liabilities that were and were not transferred to New TT, as well as additional information regarding the pricing model used.

(75) Furthermore, regarding the remuneration of measures A and B, the Commission has doubts on whether New TT will be able to sufficiently remunerate the State for the aid it received. The Commission observes that, in line with the Recapitalisation Communication, any recapitalisation of banks should, in principle, reflect the risk profile of the beneficiary, *i.e.* not fundamentally sound banks or, unviable banks, should pay higher remuneration than those that are fundamentally sound. The Commission notes that capital assistance to a bank which is unable to sufficiently remunerate the State for the received recapitalisation may only be accepted upon condition that (i) either the bank is wound-up, or (ii) a far-reaching restructuring plan is set-up, including a change in management and corporate governance where appropriate. In the present case, the Commission has doubts on whether New TT is a fundamentally sound bank and observes that New TT is not able to remunerate the measure A, the recapitalisation. In addition, no remuneration is foreseen for measure B, in the sense that the State did not receive any ownership rights in exchange. The coverage of the funding gap is therefore a definitive cost for the State without offsetting future revenues.

(76) In conclusion, on a preliminary basis, the Commission considers that the forms taken by measures A and B to be necessary as rescue aid to achieve the objective of restoring financial stability in the Greek banking system and economy as a whole.

(77) However, at this stage, the Commission doubts whether the amount of EUR 4.6 billion (measures A and B) is limited to the minimum. The Commission underlines that the absence of remuneration triggers a need for in-depth restructuring.

c. *Proportionality of measures A and B – measures limiting negative spill-over effects*

(78) The Commission notes that the legal entity TT will be liquidated and will exit the market. However, thanks to measures A and B, the economic activities of TT continue to exist in New TT, thereby producing negative spill-over effects. New TT should be rapidly subject to measures that will limit negative spill-over effects.

(79) The Commission considers that measures A and B are proportionate as rescue aid in the short-term, but require measures to be introduced rapidly to ensure aid is not used to fund growth or measures not strictly necessary to restore viability.

d. *Compatibility of measures C and D*

(80) For measure C, the Greek authorities submitted a restructuring plan for TT Bank on 1 October 2010 in line with the requirement of the Scheme. Because of the rapid and substantial changes in the Greek banking sector since then, while there have been extensive exchanges between the Greek authorities and the Commission services, it has not yet been possible to take a final view on that restructuring plan. In the meanwhile, the situation of TT Bank has altered so significantly that the restructuring plan which was submitted in 2010 is no longer pertinent. It is therefore necessary, in line with point 16 of the Restructuring Communication, to examine measure C in light of the updated restructuring plan presented in March 2013.

(81) In its decision of 16 May 2012, the Commission temporarily approved measure D, the resolution aid of T Bank, as compatible rescue aid for six months as from the date of adoption of that decision on the basis that the Greek authorities would submit to the Commission, within that six-month period, an updated restructuring plan for TT which took into account the integration of T Bank's activities into TT. In that decision of 16 May 2012, the Commission could not conclude that the transfer of T Bank's activities into TT allowed the restoration of their viability since TT was itself an aided bank required to submit a restructuring plan. The Commission could therefore not give a definitive approval of the aid to T Bank's activities which were transferred to TT.

(82) The decision of 16 May 2012 further concluded that the temporary authorisation of the aid would be automatically prolonged on submission of an updated restructuring until the Commission reached a final restructuring decision on TT's restructuring plan. ([32])

(83) The Commission first notes that no standalone restructuring plan for TT was submitted by the Greek authorities by the end of the six-month period. While the Commission regrets that omission by the Greek authorities, it accepts that delayed submission was understandable since, as indicated previously, it has been required in the meantime in the MEFP that TT be resolved. Moreover, the Greek authorities submitted a restructuring plan for New TT in January 2013 which deals with the activities transferred from T Bank to TT. It is therefore necessary to examine the compatibility of measure D as restructuring aid in light of the compliance with the Restructuring Communication of the plan submitted by the Greek authorities in January 2013 and updated in March 2013. Until the Commission has taken a final decision on measures A, B, C and D as restructuring aid, the Commission considers that Measure D can be approved provisionally as rescue aid.

3.2.4. *Compatibility with the Restructuring Communication*

(84) Because measures A, B, C and D all have the effect of allowing New TT to continue to operate on the market, the Commission must assess them individually and in combination in order to ensure that, as indicated in its Restructuring Communication, the restructuring plan will restore the viability of the company within a reasonable time span, that the aid granted by the measures is limited to the minimum necessary and ensures adequate burden-sharing, and that such aid is accompanied by measures which sufficiently limit distortions of competition.

3.2.4.1. *Restoration of long-term viability*

(85) Under the HFSF law, the HFSF has the obligation to sell the shares it owns in any bridge bank after a number of years. Since the obligation is only to sell the shares, it can be a sale to any type of investor. Thus the sale does not necessarily entail the integration of New TT into a larger banking group; New TT could remain a standalone bank with only change being that it would have a new shareholder, for instance, a private equity group. Given the uncertainty about the type of the future owner, the notified restructuring plan is based on the continuation of the operations of the bank on a stand-alone basis, *i.e.* not merged into a larger bank.

(86) As the Commission has indicated in its Restructuring Communication, the restructuring plan must restore the viability of the company within a reasonable time span. In that regard, the Commission notes positively that New TT reduced on average by 30 % annual personnel costs in January 2013.

(87) However, the Commission has doubts that New TT will be able to restore its long-term viability on a stand-alone basis, as planned in the restructuring plan submitted to the Commission.

(88) According to the restructuring plan, New TT plans to be profitable as of 2014. However, the proposed measures to generate profits in the future are very limited. Firstly, it is not clear whether New TT will manage to further reduce its personnel. Currently, the bank seems overstaffed compared to the services New TT offers. Moreover, the implementation of the VRS is uncertain as regards the timing and the acceptance rate by the employees. In that context, the VRS targets up to 900 potential persons and New TT plans to reduce headcount by approximately 520, as described in recital (36). No further steps are proposed in the restructuring plan to reduce personnel costs. For instance, no further indications are given as regards the future of 358 outsourced staff.

(89) As regards branches, no further closure of branches is foreseen beyond the closing of 20 branches already implemented since the creation of the bridge bank. Additionally, the branches of TT are in the main cities, especially in the Attica region. TT took over T Bank in 2011, which had a similar concentration of branches presence in the Attica region. A rationalisation of the branch network did not take place after the acquisition of T Bank. T Bank seems to remain operating as a separate entity, on a separate IT-platform as well as having a different risk management system. Therefore, the Commission has doubts whether the potential to achieve synergies has been used. It doubts that viability can be restored by keeping T Bank separate, which was itself a non-viable bank.

(90) Beside those limited cost-cutting measures, New TT's restructuring plan foresees re-pricing of loans and deposits. New TT aims at decreasing the deposit margins on existing deposits while, at the same time, increasing loan margins on new loan production. In that respect, the restructuring plan foresees that the interest margins paid by New TT on deposits will be decreased by 150 basis points ("**bp**") during 2013-2014 and a further 60 bp during 2015-2017. Loan margins will on the other hand increase by 70bp during 2013-2017. On that basis the interest income of New TT would significantly increase from EUR 433 million in 2013 to EUR 615 million in 2017. However, the Commission doubts that such ambitious re-pricing can be successfully implemented without losing a significant amount of customers and without making risky lending.

(91) In that respect, the Commission observes that New TT intends to double its corporate loan book. However, it is not clear how New TT intends to achieve that significant increase. In the past the corporate segment was relatively small compared to the other activities of TT because TT entered that segment only in 2009. That loan portfolio has generated significant losses since then. It is therefore doubtful whether New TT has the expertise to grow in that segment on a viable and profitable basis.

(92) Therefore it is questionable whether New TT has the resources to achieve the increase of income planned in the restructuring plan.

([32]) See recitals (59)-(61) from Commission decision of 16 May 2012 "Resolution of T Bank".

(93) Net interest income is an important income driver. If New TT does not manage to achieve the planned strong growth rate, it will not achieve the planned future profits or it will generate further losses in the future.

(94) There is therefore a risk of New TT ending up as a bridge bank, repeatedly relying on State aid.

(95) The Commission is at this stage of the opinion that the reintegration of TT into a larger viable financial company would increase the viability prospects of New TT. It would allow significant rationalisation of costs, would facilitate the re-pricing of deposits and of new loans, and would allow a wider range of products to be offered to customers, thereby achieving higher income through cross-selling.

(96) The Restructuring Communication provides that if a bank cannot return to viability on a stand-alone basis, viability can be restored through a sale and integration into a larger entity. In that respect, point 17 of the Restructuring Communication clarifies that *the sale of an ailing bank to another financial institution can contribute to restoring long-term viability, if the purchaser is viable and capable of absorbing the transfer of the ailing bank and may help restoring market confidence*.

(97) In conclusion, the Commission doubts that the restructuring plan submitted to the Commission on 29 January 2013 and updated in March 2013 will restore New TT's long-term viability. It therefore doubts that measures A and B can be found compatible with the Restructuring Communication.

(98) Since the Commission has doubts about the restoration of the long-term viability of New TT which harbours the economic activities previously carried out within TT, including T Bank, the Commission has also to open a formal investigation procedure on whether measure D (coverage of the funding gap granted to the transferred activities of T Bank) and measure C (the recapitalisation of TT in 2009) offered a long-term solution for New TT's viability and hereby invites the Greek authorities to submit further information on that subject.

3.2.4.2 *Burden-sharing and limitation of the aid to the minimum necessary*

(99) The Commission has doubts that the aid is limited to the minimum. In particular, the Commission doubts that the restructuring costs are limited to the minimum, because New TT is restructured on a stand-alone basis, which inflates the restructuring costs. The Commission doubts that New TT can be made viable on a stand-alone basis without incurring high costs, in particular to develop a sustainable personnel strategy, optimize the branch network, shift its assets mix to corporate lending and integrate T Bank, which includes developing a viable IT infrastructure and risk management structure. At this stage the Commission considers that the stand-alone option might not be the cheapest option and doubts that the State aid is limited to the minimum.

(100) Concerning burden-sharing of shareholders and subordinated debt holders, the Commission notes that the shareholders and subordinated debt holders were not transferred to New TT but have remained in the entity in liquidation. Therefore, there is a high probability that they will lose their investments. That burden-sharing reduces the aid amount needed. Hence, the Commission considers that sufficient burden-sharing of shareholders and subordinated debt holders is achieved.

(101) As regards the remuneration of the aid, the Greek State could expect to recover only part of the capital injections by the HFSF amounting to a total of EUR 500 million (Measure A). There will be no remuneration for the HFSF for covering the funding gap between assets and liabilities (Measure B). Further there is a very small likelihood of recovering much of the amount contributed by the HFSF. It is therefore highly probable that the EUR 4.1 billion granted is definitively lost.

(102) Therefore the Commission considers that the burden-sharing, even if it probably represents the maximum of what is feasible for that distressed bank *i.e.* New TT, does not seem to meet the Communication's requirements. If that is the case, the absence of remuneration triggers the need for in-depth restructuring, both in terms of viability measures and in terms of measures to limit distortions of competition.

(103) The Commission observes that a large part of the losses incurred in the last years stems from a waiver of debt in favour of the State *i.e.* through the PSI and through the sale of GGB to the State at a deep discount to par at the end of 2012. Those measures could be considered as equivalent to a payment by the bank to the State and therefore justify a lower remuneration on the subsequent recapitalisation aid granted by the State to cover the capital holes stemming from the debt waiver in favour of the State. The Member State authorities and interested parties are invited to comment on that view.

3.2.4.3 *Distortion of competition*

(104) New TT has received EUR 4.6 billion of aid (EUR 0.5 billion in form of capital and 4.1 billion in form of "funding gap" coverage) which is a considerable amount of aid. That aid represents more than 70% of TT's RWA and more than 90% of New TT's RWA. Further the Commission notes that TT (which is the legal entity which previously performed the activities which are now harboured in New TT) had received aid in the past: TT received under the Scheme [33] a first capital injection of EUR 224.96 million in form of preference shares (measure C). Furthermore, on the resolution of T Bank, the transferred activities of T Bank, which were transferred to TT, received a resolution aid of approximately EUR 678 million (measure D). Such amounts of aid normally call for a deep restructuring and reduction of the market presence of the bank. Those requirements are even more acute if there is no remuneration of the aid, most of which will never be recovered. At the same time, a significant part of the losses which the bank incurred in recent years do not seem to stem from

[33] See footnote 1.

risk-taking activities but from the holding of government bonds. That factor may justify the view that the aid is creating fewer distortions of competition. However, it has also to be observed that TT was holding proportionally to its size far more GGBs than the other banks in Greece. At this stage, the Commission considers that apparently excessive investment in GGBs could reflect some inappropriate risk-taking. The authorities and interested parties are invited to comment on that view.

(105) In terms of market presence, the Commission observes that the creation of the bridge bank is not a real resolution of TT as the restructuring plan of New TT foresees that New TT remains on the market nearly as TT was before.

(106) TT was a medium-sized bank in Greece (approximately 6 % in terms of deposits). TT's assets and liabilities transferred into New TT are relatively small when compared with the size of the Greek banking system. Also, the bank has no foreign activities. Therefore, despite the exceptionally large aid amount, the distortions of competition caused by the aid to New TT could be considered to be rather limited.

(107) However, to limit the risk that New TT would offer interest rates on deposits which are much higher than the interest rates on deposits of most of the competitors, a price leadership ban may be contemplated for New TT. Such a price leadership ban would decrease the probability that New TT uses the State aid to pay high interest rates and distorts competition on the market for deposits. Furthermore, to ensure that New TT does not expand its business and to limit the competition distortions, the Commission is of the view that some behavioural measures such as an acquisition ban and a ban on strong growth in lending would seem necessary.

(108) At this stage, the Commission therefore doubts that sufficient measures are taken to limit undue distortions of competition.

3.3 **Conclusion**

(109) In the light of the foregoing considerations, the Commission decides that measures A, B, C and D constitute State aid within the meaning of Article 107(1) TFEU and approves them provisionally as rescue aid. It doubts that those measures may be found compatible with the internal market pursuant to Article 107(3)(b) TFEU as restructuring aid, as they do not seem to comply with the requirements of the Restructuring Communication.

The Commission has accordingly decided to consider the aid to be temporarily compatible with the internal market within the meaning of Article 107(1) TFEU. Moreover, and in the light of the foregoing considerations, the Commission, acting under the procedure laid down in Article 108(2) of the TFEU, requests the Hellenic Republic to submit its comments and to provide all such information as may help to assess the restructuring aid, within one month of the date of receipt of this letter. In particular, it requests the Hellenic Republic to submit a new restructuring plan for New TT which addresses the Commission's doubts expressed in this decision. It requests your authorities to forward a copy of this letter to the potential recipient of the aid immediately.

The Commission wishes to draw the attention of the Hellenic Republic to Article 14 of Council Regulation (EC) No 659/1999, which provides that all unlawful aid may be recovered from the recipient.

Finally, the Commission warns the Hellenic Republic that it will inform interested parties by publishing this letter and a meaningful summary of it in the *Official Journal of the European Union*. It will also inform interested parties in the EFTA countries which are signatories to the EEA Agreement, by publication of a notice in the EEA Supplement to the *Official Journal of the European Union* and will inform the EFTA Surveillance Authority by sending a copy of this letter. All such interested parties will be invited to submit their comments within one month of the date of such publication."

Abonnementsprijzen 2013 (excl. btw, incl. verzendkosten voor normale verzending)

Publicatieblad van de Europese Unie, L- en C-serie, uitsluitend papieren versie	22 officiële talen van de Europese Unie	1 300 EUR per jaar
Publicatieblad van de Europese Unie, L- en C-serie, papieren versie + dvd (jaarlijks)	22 officiële talen van de Europese Unie	1 420 EUR per jaar
Publicatieblad van de Europese Unie, L-serie, uitsluitend papieren versie	22 officiële talen van de Europese Unie	910 EUR per jaar
Publicatieblad van de Europese Unie, L- en C-serie, dvd (maandelijks) (cumulatief)	22 officiële talen van de Europese Unie	100 EUR per jaar
Supplement op het Publicatieblad van de Europese Unie (S-serie: Overheidsopdrachten en aanbestedingen), dvd, verschijnt één keer per week	Meertalig: 23 officiële talen van de Europese Unie	200 EUR per jaar
Publicatieblad van de Europese Unie, C-serie „Vergelijkende onderzoeken”	Taal (talen) van het (de) vergelijkende onderzoek(en)	50 EUR per jaar

Het abonnement op het *Publicatieblad van de Europese Unie*, dat in de officiële talen van de Europese Unie verschijnt, is verkrijgbaar in 22 verschillende taalversies. Het abonnement omvat de L-serie (Wetgeving) en de C-serie (Mededelingen en bekendmakingen).

Ieder abonnement geldt slechts voor één enkele taalversie.

Overeenkomstig Verordening (EG) nr. 920/2005 van de Raad, bekendgemaakt in Publicatieblad L 156 van 18 juni 2005, waarin is bepaald dat de instellingen van de Europese Unie tijdelijk niet verplicht zijn om alle rechtsbesluiten in het Iers te redigeren en in die taal bekend te maken, worden de in het Iers opgestelde nummers van het Publicatieblad apart verkocht.

Het abonnement op het *Supplement op het Publicatieblad van de Europese Unie* (S-serie: Overheidsopdrachten en aanbestedingen) omvat alle 23 officiële taalversies op één meertalige dvd.

Op verzoek kunnen de abonnees op het *Publicatieblad van de Europese Unie* eveneens de verschillende bijlagen van het Publicatieblad ontvangen. De abonnees worden op de hoogte gebracht van het verschijnen van bijlagen door middel van een „Bericht aan de lezer” in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Verkoop en abonnementen

Abonnementen op verscheidene niet-kosteloze publicaties, zoals het abonnement op het *Publicatieblad van de Europese Unie*, zijn verkrijgbaar bij onze verkoopkantoren. Een lijst met verkoopkantoren is te vinden op het volgende internetadres:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_nl.htm

Via EUR-Lex (http://eur-lex.europa.eu) heeft u direct en gratis toegang tot het recht van de Europese Unie. Op deze website kunt u het *Publicatieblad van de Europese Unie* raadplegen. U vindt er eveneens de Verdragen, de wetgeving, de jurisprudentie en de voorbereidende wetgevende besluiten.

Meer informatie over de Europese Unie is te vinden op de volgende website: http://europa.eu

Bureau voor publicaties van de Europese Unie
2985 Luxemburg
LUXEMBURG

NL